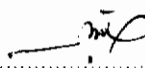
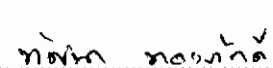


ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

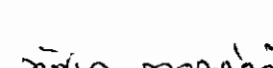
คณะกรรมการควบคุม

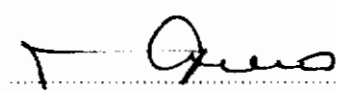
 ประธาน
(อาจารย์สนั่น มีชันหมาก)

 กรรมการ
(อาจารย์ทัศนาก ทอภักดี)

คณะกรรมการสอบ

 ประธาน
(อาจารย์สนั่น มีชันหมาก)

 กรรมการ
(อาจารย์ทัศนาก ทอภักดี)

 กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร.ณอมวงศ์ ล้ายอดมรรคนล)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริภา พูลสุวรรณ)

วัน 2 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2539

ประกาศคุณูปการ

ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ ความช่วยเหลือ ความร่วมมือและสนับสนุน จนสำเร็จเรียบร้อยเป็นอย่างดีจากบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

1. อาจารย์สนั่น มีชนมมาก อาจารย์ทัศนาก ทอภักดี ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นประธานและกรรมการ กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ซึ่งส่งผลให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. ดร.ถนอมวงศ์ ล้ายอดมรรคผล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่กรุณาเข้าร่วมเป็นกรรมการสอบปากเปล่าและได้ให้ข้อเสนอแนะที่มีค่ายิ่งในการสร้างเครื่องมือสำหรับงานวิจัย
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา ดร.วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี สถาบันวิจัยและพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ
4. อาจารย์พจมาน พงษ์ไพบูลย์ นักวิชาการศึกษา กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกริก ยืนพันธ์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร อาจารย์องอาจ จันทรตระกูลศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง และอาจารย์วัฒนาภรณ์ ใจวิเสน โรงเรียนบ้านวังโป่ง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ที่กรุณาให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือสำหรับงานวิจัยและให้ความช่วยเหลือทุก ๆ ด้าน
5. อาจารย์ถวิล เกื้อกัยคำ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร คณะครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการใช้สถานที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการวิจัยครั้งนี้
6. อาจารย์นิภา วรรณารักษ์ พี่ - น้องทุกคน และผู้ที่ไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้ ที่ห่วงใยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลืออย่างดีมาตลอด

ผู้วิจัยซาบซึ้งในความอนุเคราะห์ ความช่วยเหลือ ความร่วมมือและสนับสนุน จึงขอกราบขอบพระคุณและขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบิดา - มารดา และครูอาจารย์

วาสนา ณ ลำปาง

สารบัญ

บทที่		หน้า
1.	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	ข้อตกลงเบื้องต้น	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2.	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).....	7
	การอ่านและจิตวิทยาการอ่าน.....	9
	หนังสือสำหรับเด็ก	23
	ความต้องการและความสนใจของเด็ก	26
	ลักษณะหนังสือที่ดีและเหมาะสมสำหรับเด็ก	41
	การจัดกิจกรรมกระตุ้นความสนใจในการอ่าน	60
	การประเมินคุณค่าของหนังสือสำหรับเด็ก	65
	งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสนใจในการอ่าน.....	76
3.	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	85
	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	85
	เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	88
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	99
	การวิเคราะห์ข้อมูล	90

บทที่	หน้า
4. ผลการศึกษาค้นคว้า.....	91
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	91
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	110
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	110
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	110
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	111
อภิปรายผล.....	113
ข้อเสนอแนะ	121
บรรณานุกรม	122
ภาคผนวก	133
ภาคผนวก ก.	134
ภาคผนวก ข.	140
ประวัติย่อของผู้วิจัย	146

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรจำแนกเป็นกลุ่มโรงเรียน.....	85
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นโรงเรียน.....	87
3 กำหนดเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลจำแนกตามโรงเรียน.....	89
4 แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียนจำแนกตามเพศและอายุ.....	91
5 แสดงการจัดลำดับความสนใจในการอ่านหนังสือแต่ละประเภท.....	92
6 แสดงการจัดอันดับเหตุผลที่นักเรียนสนใจอ่านหนังสือภาพ.....	93
7 แสดงการจัดอันดับส่วนประกอบของหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจ.....	93
8 แสดงการจัดอันดับประเภทหนังสือนิทานประกอบภาพที่นักเรียนสนใจ.....	94
9 แสดงการจัดอันดับเนื้อเรื่องของหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจ.....	95
10 แสดงการจัดอันดับตัวละครที่นักเรียนสนใจ.....	96
11 แสดงการจัดอันดับของลักษณะคำบรรยายที่นักเรียนสนใจ.....	96
12 แสดงการจัดอันดับของตัวอักษรที่นักเรียนสนใจ.....	97
13 แสดงการจัดอันดับลักษณะรูปลักษณ์ของหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจ.....	98
14 แสดงการจัดอันดับลักษณะรูปลักษณ์เฉพาะของหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจ ..	98
15 แสดงการจัดอันดับขนาดของหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจ.....	99
16 แสดงการจัดอันดับภาพประกอบที่นักเรียนสนใจ.....	99
17 แสดงการจัดอันดับลักษณะภาพประกอบของหนังสือที่นักเรียนสนใจ.....	100
18 แสดงการจัดอันดับสิ่งที่นักเรียนคิดว่าควรปรับปรุงหนังสือภาพให้ดูดียิ่งขึ้น.....	101
19 แสดงความสนใจในการเลือกตำแหน่งของตัวอักษร.....	102
20 แสดงความสนใจในการเลือกลักษณะการจัดภาพในหนังสือภาพ.....	103
21 แสดงความสนใจในการเลือกขนาดของภาพประกอบ.....	103
22 แสดงความสนใจในการเลือกใช้สีของภาพประกอบ.....	104
23 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนที่คิดว่าหนังสือภาพควรมีกิจกรรมท้ายเล่มหรือไม่....	104
24 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนว่ากิจกรรมท้ายเล่มควรมีลักษณะอย่างไร.....	105

25	แสดงความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน.....	105
26	แสดงความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน.....	106
27	แสดงความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน.....	107
28	แสดงความสนใจในการอ่านหนังสือภาพ จำนวน 13 รายการ	108

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การอ่านหนังสือคือประตูสู่โลกกว้างทางวิชาการที่จะนำพาสติปัญญาความสามารถรวมทั้งจินตนาการของมนุษย์ให้พัฒนาก้าวหน้าไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุดรบบเท่าที่มนุษย์ยังมีความสามารถและมีโอกาสที่จะได้อ่านหนังสือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบการเรียนการสอน การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงมีความสัมพันธ์กับการอ่านเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งความสามารถในการอ่านนี้ มีองค์ประกอบพื้นฐานจากความสนใจในการอ่านของนักเรียน

ดังนั้น การส่งเสริมความสามารถในการอ่าน จึงต้องคำนึงถึงความสนใจในการอ่านของนักเรียน เพราะนักเรียนแต่ละคนสนใจในการอ่านแตกต่างกัน จีวลิชเชอร์ บุนเยกาญจน (2525 : 53) กล่าวว่า “แนวความสนใจจะเป็นไปตามรายบุคคล ทั้งปริมาณที่อ่านได้และลักษณะเรื่องที่อ่าน” เรื่องนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นโดยสรุปของ สุขุม เฉลยทรัพย์ (2530 : 27) ที่ว่าการอ่านของแต่ละบุคคลแตกต่างกันตามความสนใจ และ สุปรีดี อ่อนหวาน (2530 : 84) ให้ข้อเสนอเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านว่า “ครูผู้สอนควรจะได้ทราบถึงความสนใจและรสนิยมในการอ่านของนักเรียนในระดับที่ตนสอนอยู่ เพื่อจะได้แนะนำและส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือได้เหมาะสมตามความสนใจ” นอกจากนี้ ความสนใจในการอ่านยังมีผลต่อการคัดเลือกหนังสืออ่าน ดังคำกล่าวของ บุษ และฮิบเนอร์ (Bush and Huebner. 1970 : 190) ที่ว่า “เด็กที่มีอายุสมองต่ำชอบอ่านเรื่องง่าย ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมที่พวกเขาคุ้นเคย ส่วนเด็กที่มีอายุสมองสูงจะเลือกหนังสือ ซึ่งเป็นตัวแทนของความสนใจที่หลากหลาย เดชานท์ (Dechant. 1982 : 75) ก็แสดงความคิดเห็นทำนองเดียวกันว่า “ความสนใจทำให้ทราบขอบเขตที่เด็กจะเลือกหัวข้อเรื่องในการอ่านและทำให้ทราบว่าเด็กจะอ่านเรื่องมากขนาดไหน ประเด็นสำคัญที่สุดที่เกี่ยวกับความสนใจในการอ่านคือ เมื่อนักเรียนได้อ่านเรื่องที่ตรงกับความสนใจ นักเรียนจะเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น” ดังที่ ดาวนิง และลีออน (Downing and Leong. 1982 : 252) กล่าวว่า “เด็กที่มีทักษะในการอ่านต่ำ ในบางครั้งจะเข้าใจได้ดีถ้าได้อ่านเรื่องที่ตรงกับความสนใจของเขา” กาญจนา พุทธนิมิต (2529 : 24-25) แสดงความคิดเห็นว่า “ถ้าผู้อ่านสนใจเรื่องใดก็จะแสวงหาเรื่องนั้นมาอ่านและทำให้อ่านเรื่องนั้นได้ดี” ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของ เคาร์เบย์ (Kearbey. 1990 : 2441) ที่ว่านักเรียนจะเข้าใจเรื่องที่อ่าน

และแสดงความคิดเห็นได้อย่างดี ถ้าเป็นเรื่องที่พวกเขาสนใจ” สุกัญญา ศรีสืบสาย (2532 : 59) ได้กล่าวถึงความสำคัญในการอ่าน โดยให้นักเรียนอ่านเรื่องที่ตรงกับความสนใจว่า “ชั้นเรียนที่ใช้วิธีสอนโดยการส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านหนังสือเสริมประสบการณ์ ตามความสนใจของนักเรียน และนำสิ่งที่นักเรียนอ่านมาสนทนากันในชั้นเรียน เป็นชั้นเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนมากที่สุด” จากที่กล่าวมาจึงอาจสรุปได้ว่า ความสนใจเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความสามารถในการอ่านของนักเรียน ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องให้นักเรียนอ่านหนังสือที่ตรงกับความสนใจของตนเอง

ปัจจุบันมีผู้ผลิตหนังสือสำหรับเด็กออกมาเป็นจำนวนมากขึ้นทุก ๆ ปี สำนักพิมพ์ต่าง ๆ ได้จัดพิมพ์หนังสือซึ่งแตกต่างกันด้วยเนื้อหา สาระ และภาพประกอบ เพื่อให้เด็กอ่าน เป็นที่น่าสนใจว่า ระยะ 3 - 4 ปีมานี้ ตลาดหนังสือสำหรับเด็กของไทยได้ขยายตัวมากขึ้น และมีความก้าวหน้าทางด้านคุณภาพของการพิมพ์ ตลอดจนวิธีการเขียนเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 2522 (ค.ศ. 1979) ซึ่งสมัชชาใหญ่องค์การสหประชาชาติจัดให้เป็นปีเด็กสากล ได้มีการตื่นตัวทางด้านการผลิตหนังสือสำหรับเด็กมากขึ้น สำนักพิมพ์บางแห่งได้ตั้งขึ้นเพื่อผลิตหนังสือสำหรับเด็กโดยเฉพาะ (ปัทมา สมพงษ์, 2523 : 2) สิ่งที่จะช่วยชักจูงใจเด็กให้ สนใจการอ่านนั้น นอกจากจะได้แก่การมีหนังสือประเภทต่าง ๆ มากขึ้นแล้ว ภาพและลักษณะของหนังสือก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ผู้ผลิตหนังสือเด็กจึงควรให้ความสำคัญแก่การจัดทำรูปเล่ม และการจัดภาพของหนังสือเท่า ๆ กับเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

อาจกล่าวได้ว่าหากเราส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสได้อ่านเรื่องที่ตนต้องการ และสนใจสอดคล้องกับสิ่งที่ผู้ใหญ่ต้องการให้อ่านแล้ว เด็กก็จะสนใจและรักการอ่านมากขึ้น โรงเรียนซึ่งเป็นเสมือนบ้านแห่งที่สองของเด็ก เป็นผู้ปลูกฝังทัศนคติและความ สนใจในด้านต่าง ๆ รวมทั้งความสนใจในการอ่านด้วย โรงเรียนจึงต้องเตรียมสิ่งที่เด็กต้องการไว้ให้เด็กเลือกอ่าน ผู้ปกครองก็ควรจะสนับสนุนการอ่านของเด็กเช่นกัน เพราะลำพังหนังสือแบบเรียน ซึ่งมีเนื้อหาจำกัดย่อมสนองความต้องการของเด็กได้ไม่เพียงพอ ซึ่งหนังสือภาพเป็นหนังสือประเภทหนึ่งซึ่งส่งเสริมความพร้อม ความสนใจ และช่วยการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ให้เด็กอ่านลึกซึ้ง กว้างขวางออกไป และการนำเด็กไปสู่โลกของหนังสือเท่ากับเป็นการเปิดประตูให้เด็กมีโอกาสก้าวไปสู่โลกแห่งความจริงอกงามทางสมอง สติปัญญา ตลอดจนการพัฒนาทางจิต และอารมณ์ (รัญจวน อินทรกำแหง, 2520 : 9 - 10)

ปัจจุบันหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติ ระดับภูมิภาค จนถึงระดับท้องถิ่น ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาจัดหาหนังสือตามโครงการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน

ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินตามนโยบายดังกล่าว โดยแต่งตั้งคณะทำงานพิจารณานั่งสือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ตามหลักสูตรปัจจุบัน เพื่อเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่าน เหมาะสำหรับค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกไว้ให้ซึ่งอาจเป็นทั้งผลดีหรืออาจมีข้อจำกัดเกิดตามมา การผลิตหนังสือเพื่อเด็กที่ผู้ใหญ่เป็นผู้ผลิต และหนังสือที่ว่าดีผู้ใหญ่ก็เป็นผู้ตัดสินใจ โดยไม่ทราบว่า จะตรงกับความต้องการหรือความสนใจของเด็กหรือไม่

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือสำหรับเด็กที่มีคุณลักษณะเป็นสื่อสร้างเสริมนิสัยรักการอ่าน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงต้องการที่จะศึกษาว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง มีความสนใจอ่านหนังสือภาพอย่างไร ลักษณะไหนประเภทใด และต้องการทราบว่าหนังสือภาพตามบัญชีรายชื่อหนังสือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่มีลำดับการจัดซื้อมากที่สุด 13 รายการของโรงเรียนนั้น นักเรียนให้ความสนใจในระดับไหน ผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์แก่ครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์ ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือสำหรับเด็กให้เหมาะสมต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือภาพ ตามบัญชีรายชื่อหนังสือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่มีลำดับการจัดซื้อมากที่สุด 13 รายการ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลของการศึกษา ช่วยให้ครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์ และคณะกรรมการพิจารณานั่งสือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ พิจารณาคัดเลือกหนังสือภาพสำหรับเด็กให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของเด็ก

2. ผลของการศึกษา ทำให้ทราบความสนใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในการเลือกอ่านหนังสือภาพ ตามบัญชีรายชื่อที่กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. หนังสือภาพที่นำมาศึกษาเป็นหนังสือที่โรงเรียนจัดซื้อตามบัญชีรายชื่อ ซึ่งกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกและกำหนดขึ้นเพื่อให้โรงเรียนเลือกซื้อสำหรับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2538
2. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2539 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง จากโรงเรียนทั้งหมด 36 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 569 คน
3. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2539 สุ่มจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง จำนวน 17 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 300 คน แยกเป็นนักเรียนชาย 152 คน นักเรียนหญิง 148 คน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจความสนใจในการอ่านหนังสือภาพ ตามบัญชีรายชื่อหนังสือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ที่คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกและกำหนดขึ้นตามเกณฑ์ดังนี้
 - 1.1 เป็นหนังสือที่ปรากฏปีที่พิมพ์ และพิมพ์ พ.ศ. 2534 ถึง พ.ศ. 2537
 - 1.2 มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา
 - 1.3 ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย ถูกต้อง และเหมาะสมกับวัยของเด็ก
 - 1.4 ภาพประกอบชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
 - 1.5 เป็นเรื่องที่ไม่น่าหวาดกลัว ไม่ผิดศีลธรรม
 - 1.6 ไม่ขัดต่อระบอบการปกครองประเทศ
 - 1.7 ใช้กระดาษที่มีคุณภาพดี มีความคงทนถาวร การเข้าเล่มต้องแข็งแรงและทนทาน รวมทั้งขนาดของเล่มควรได้มาตรฐาน

1.8 ไม่เป็นแบบฝึกหัด หรือแบบเขียนภาพระบายสี

2. หนังสือภาพที่นำมาใช้ในการวิจัย เป็นหนังสือที่ได้จากการสำรวจรายการจัดซื้อหนังสือภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ที่จัดซื้อสำหรับห้องสมุด โดยใช้หนังสือที่มีลำดับการจัดซื้อมากที่สุด 13 รายการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การคัดเลือกหนังสือในข้อ 1 ดังนี้

1. ลูกจิ้งจอกปริจาคโลหิต
2. กระต่ายน้อยเจาะหู
3. ไดโนเสาร์เพื่อนนางฟ้า
4. นางฟ้ากับความดี
5. สังข์ทอง
6. ปลาบู่ทอง
7. เมล็ดข้าวสีทอง
8. หมู่บ้านไม่เป็นไร
9. บทเรียนของฝูงสัตว์
10. ความลับของไส้เดือน
11. ไม้ขีดไฟพิศวง
12. อันตรายจากของมีคม
13. สุขภาพดีไม่มีโรค

3. นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทุกคนได้อ่านหนังสือภาพทั้ง 13 รายการครบทุกเล่มก่อนการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสนใจในการอ่านหนังสือ หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจ กระตือรือร้นที่จะอ่านหนังสือที่มีลักษณะสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน วัดได้โดยใช้แบบสำรวจความสนใจการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. หนังสือภาพ หมายถึง หนังสือนิทานที่เขียนจากเรื่องราวที่ผูกขึ้นหรือเล่าสืบต่อกันมา บรรยายด้วยภาพง่าย ๆ อ่านแล้วเข้าใจ ใช้ภาพเป็นแกนดำเนินเรื่องโดยตลอด และเป็นหนังสือภาพที่มีรายชื่อปรากฏตามบัญชีรายชื่อหนังสือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา

หนังสือภาพที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หนังสือภาพจำนวน 13 รายการที่ได้จากการสำรวจรายการจัดซื้อหนังสือภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอวังเหนือ โดยใช้หนังสือที่มีลำดับการจัดซื้อมากที่สุด 13 อันดับแรก

3. บัญชีรายชื่อหนังสือ หมายถึงบัญชีที่แสดงรายชื่อหนังสือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ที่กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กำหนดขึ้น เพื่อให้โรงเรียนคัดเลือกและจัดซื้อสำหรับห้องสมุด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
2. การอ่านและจิตวิทยาการอ่าน
3. หนังสือสำหรับเด็ก
4. การเลือกหนังสือสำหรับเด็ก
 - 4.1 ความต้องการและความสนใจของเด็ก
 - 4.2 ลักษณะหนังสือที่ดีและเหมาะสมสำหรับเด็ก
5. การจัดกิจกรรมกระตุ้นความสนใจในการอ่าน
6. การประเมินคุณค่าของหนังสือสำหรับเด็ก
7. งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสนใจในการอ่าน

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2532 : 1 - 7)

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็น และครองชีวิตอย่างสงบสุข

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ มุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. มีพื้นฐานในการเรียนรู้ คงสภาพอ่านออกเขียนได้ และคิดคำนวณได้
2. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของสังคม
3. สามารถปฏิบัติตนในการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัว

4. สามารถวิเคราะห์สาเหตุและเสนอแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัวได้อย่างมีเหตุผลด้วยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

5. มีความภูมิใจในความเป็นไทย มีนิสัยไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

6. มีนิสัยรักการอ่านและใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ

7. มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงานและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

8. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในบ้านและชุมชน สามารถปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของบ้านและชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมในชุมชนรอบ ๆ บ้าน

โครงสร้างของหลักสูตรได้จัดมวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มี 5 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาษาไทยและคณิตศาสตร์

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

กลุ่มที่ 4 กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

กลุ่มที่ 5 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ

ทั้ง 5 กลุ่มประสบการณ์นี้ กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ โดยเฉพาะวิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่ต้องฝึกฝนทักษะทั้ง 4 ด้าน เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิชาอื่นโดยรวมแล้ว ในการฝึกฝนและเสริมสร้างลักษณะนิสัยในการอ่านนั้นนอกจากวิธีสอน การใช้กลวิธีการสอนแบบต่าง ๆ การจูงใจด้วยวัสดุการอ่าน ซึ่งหนังสือก็จัดเป็นสิ่งสำคัญที่จะปลูกฝังให้มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่านและใช้เวลาว่างในการหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้อื่น ๆ สามารถใช้ประสบการณ์จากการเรียนภาษาไทยมาช่วยการคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาและวินิจฉัยเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทยและวรรณคดีทั้งในด้านวัฒนธรรมประจำชาติ และการสร้างเสริมความงามงามในชีวิต

ในการปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่าน และใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม นั้น ผู้มีบทบาทสำคัญในการฝึกฝนคือครูและผู้ปกครอง การส่งเสริมการอ่านของเด็กมีหลายวิธี เช่น การมอบหมายให้เด็กอ่านหนังสือแล้วทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง คือเขียนข้อคิดเห็น ข้อวิจารณ์ ออกมารายงานหน้าชั้น แสดงละคร โต้ว่าที่ หรืออภิปรายเกี่ยวกับ

เรื่องที่ได้อ่าน การวางรากฐานการอ่านควรเริ่มต้นที่เด็กเล็กจนถึงระดับประถมศึกษา ยิ่งเริ่มต้นเร็วเท่าไรก็ยิ่งเป็นกำไรในการวางรากฐานได้มั่นคงขึ้น (สุเพ็ญ ทาเกิด. 2534 : 21) ความรับผิดชอบของครูในการให้ความสำคัญต่อการอ่านของเด็ก หทัย ดันหยง (2529 : 263) ได้เสนอแนะวิธีการสร้างนิสัยในการอ่านให้เป็นนิสัยประจำชาติ โดยการดำเนินการดังนี้

1. แนะนำให้เลือกหนังสืออ่านหลาย ๆ เรื่อง
2. จัดให้อ่านหนังสือประกอบแล้วรายงาน
- 3.ให้อ่านเก็บใจความ ย่อความ และวิจารณ์สั้น ๆ ได้
- 4.ฝึกนิสัยการใช้เวลาว่างโดยการอ่านหนังสือ

จากจุดมุ่งหมายโครงสร้าง เนื้อหา และรายละเอียดของหลักสูตรดังกล่าวจะเห็นได้ว่าหนังสือฉบับนี้เป็นวัสดุหลักสูตรสำคัญในฐานะ เป็นสื่อการเรียนการสอนอันเป็นพื้นฐานที่จะส่งเสริมการศึกษาสำหรับเด็กระดับประถมศึกษา พัฒนาคุณภาพชีวิตให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หากครูได้คัดเลือกหนังสือสำหรับเด็กเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างถูกต้องและเหมาะสม การเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง

การอ่านและจิตวิทยาการอ่าน

การอ่าน

ในการศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือภาพสำหรับเด็ก จำเป็นต้องเข้าใจความหมาย ความสำคัญ และลำดับขั้นตอนในการอ่านเสียก่อน เพื่อจะช่วยให้เข้าใจธรรมชาติและพัฒนาความสนใจในการอ่านของเด็กได้ดียิ่งขึ้น มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการอ่านไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งอาจประมวลได้ดังนี้

ความหมายของการอ่าน

เนื่องจากที่วิทยาการต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว การอ่านจึงกลายเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อมนุษย์ นักการศึกษาจึงได้ค้นคว้าเรื่องของการอ่านในรูปแบบต่าง ๆ กันอย่างกว้างขวาง และได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับความหมายของการอ่านไว้มากมายดังนี้

จวีลัษณ์ บุญยะกาญจน์ (2524 : 3) ได้รวบรวมคำนิยามของการอ่าน ซึ่งนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางภาษาศาสตร์ชาวต่างประเทศได้กล่าวไว้หลายประการเช่น ฮิลเดรท และธอร์นไดท์ (Hilldrath and Thorndike) กล่าวว่า การอ่าน คือ กระบวนการทางสมองที่จะแปล

หมายก่อนที่จะสรุปเป็นความคิดของตนเอง ส่วน เกรย์ (Gray) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่าเป็นการเก็บรวบรวมความคิดจากสิ่งพิมพ์ เข้าใจภาษาของผู้เขียนให้เกิดประสบการณ์และทักษะสร้างมโนภาพขึ้น

ประเทิน มหาจันทร์ (2523 : 17) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการในการแปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่มีการจดบันทึกไว้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน จะต้องทำความเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่านซึ่งไม่ได้เกิดจากตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่อ่านเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับกระบวนการกระตุ้นให้เกิดความคิดรวบยอดหรือจินตนาการของผู้อ่านเป็นสำคัญ โดยอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเป็นพื้นฐาน

สนธิ ตั้งทวี (2526 : 4) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง การแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำและความคิด แล้วนำเอาความคิดนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ตัวอักษรเป็นเพียงเครื่องหมายแทนคำพูด และคำพูดก็เป็นเพียงเสียงที่ใช้แทนของจริงอีกทอดหนึ่ง เพราะฉะนั้น หัวใจของการอ่านจึงอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำที่ปรากฏอยู่ในข้อความ

ส่วนนักการศึกษาต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

บุช และ ฮิบเนอร์ (Bush and Huebner, 1970 : 3 - 6) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การอ่าน เป็นกระบวนการทางการคิดที่ผู้อ่านออกเสียงตามตัวอักษร และสัญลักษณ์ที่พบเห็น แต่ถ้าไม่เข้าใจความหมายของอักษรหรือสัญลักษณ์ที่อ่าน นับว่าอ่านไม่เป็น ดังนั้นผู้อ่านเป็นคือผู้ที่สามารถเข้าใจความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ และจะเข้าใจเนื้อเรื่องได้อย่างแท้จริงนั้นจะต้องอาศัยความคิดที่เกิดจากประสบการณ์เดิมมาก่อน

แฮริส และสมิธ (Haris and Smith, 1976 : 13 - 15) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การอ่าน เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดและความรู้สึกที่ผู้เขียนส่งสารมายังผู้อ่าน ซึ่งผู้อ่านต้องพยายามทำความเข้าใจกับสารนั้น และผู้อ่านที่จะเข้าใจสารของผู้เขียนได้นั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของผู้อ่านด้วย

จากความหมายที่กล่าวมาแล้ว พอจะสรุปได้ว่า การอ่าน คือกระบวนการทางสติปัญญาในการแปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ให้เกิดความเข้าใจตามลักษณะของเรื่องที่อ่าน เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดโดยอาศัยความนึกคิดที่ถ่ายโยงการเรียนรู้มาจากประสบการณ์เดิมมาขยายประสบการณ์ใหม่ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และเกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์

ความสำคัญของการอ่าน

ความสำคัญต่อชีวิตประจำวัน

ในปัจจุบันการศึกษาเจริญก้าวหน้ามาก มีวิทยาการใหม่ ๆ เกิดขึ้น มีสารนิเทศหลายสาขาวิชา สืบเนื่องมาจากการศึกษาค้นคว้าของนักวิชาการที่ได้ศึกษา ศาสตร์ต่าง ๆ โดยวิธีการอ่าน การทดลองด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ การอ่านจึงเป็นพื้นฐานอันสำคัญที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ (บุญเรือน ศิริมงคล. 2524 : 2) ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้อ่านที่ทำให้เกิดความรู้ความคิดเลือกสิ่งที่มีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนจึงควรได้รับการส่งเสริมการอ่านเพื่อให้อ่านหนังสือได้เพลิดเพลินและมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2528: 1) ส่วนประชากรที่พ้นจากวัยเรียนแล้วสามารถใช้การอ่านไปค้นคว้าปรับปรุงงานของตนเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพได้ตลอดไป ดังนั้นการอ่านจึงเป็นที่ยอมรับของสังคม เพราะผู้ที่อ่านมากจะรู้จักปรับตัวเองเข้ากับสังคมได้ดีมีความสุขในสังคม นอกจากนี้ยังได้รับความเป็นเกียรติในสังคมเพราะได้อรรถรสจากการอ่านวรรณคดี (ณรงค์ ทองปาน. 2526 : 5)

บันลือ พุกกะวัน (2529 : 16) กล่าวว่า การอ่านไม่ได้มีความสำคัญต่อนักเรียนหรือผู้กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันเท่านั้น บุคคลทั่วไปยังแสวงหาความรู้โดยการอ่านอีกด้วย จึงนับได้ว่าการอ่านเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ เป็นกุญแจทองที่จะไขไปสู่การเรียนรู้และกิจกรรมทั้งปวงของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้เด็กนักเรียนจึงจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมให้มีความสามารถในการอ่านดีขึ้น เพราะผู้ที่อ่านหนังสือมาก ย่อมได้รับความรู้มาก และถ้าได้นำความรู้ที่ได้อ่านมาใช้ในการเป็นประโยชน์ต่อสังคม สังคมย่อมมีสมาชิกที่มีประสิทธิภาพ และทำให้สังคมนั้นพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว แนวคิดนี้สอดคล้องกับความเห็นของ มัลลิกา นาถเสวี (2532 : 14) ที่กล่าวว่า บุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิตทุกวันนี้ จะต้องเป็นบุคคลที่เป็นนักอ่านมาก่อนทั้งสิ้น การได้อ่านหนังสือมาแล้วมามากมาย จะทำให้เกิดความรู้กว้างขวาง ความรู้นี้จะช่วยให้การดำเนินอาชีพในชีวิตประจำวัน ประสบผลสำเร็จได้ ดังนั้นการอ่านจึงเป็นกุญแจดอกสำคัญซึ่งมนุษย์เป็นเจ้าของสามารถใช้ไขไปสู่ความรู้ ความคิด ความเข้าใจ และความเพลิดเพลิน พลเมืองดีทุกคนจึงควรเป็นเจ้าของกุญแจอันสำคัญยิ่งดอกนี้ นอกจากนี้ นักปรัชญาการศึกษาปัจจุบัน ยังเห็นด้วยกับความคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับการอ่าน เช่น เชื่อว่าการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่ในปัจจุบัน เพราะการอ่านจะช่วยนำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจ และความบันเทิงที่ต้องการ (สุนทร แก้วลาย. 2512 : 1) นอกจากนี้ผู้ที่ได้อ่านหนังสือมากย่อมได้รับความรู้มาก หากนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการเป็นประโยชน์ต่อสังคม สังคมนั้นย่อมมีสมาชิกที่มีประสิทธิภาพและทำให้สังคมนั้นพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว

(วิทยา วิมลถนอม. 2530 : 1) แต่ในทางตรงกันข้าม หากประเทศใดมีพลเมืองที่อ่านหนังสือ ไม่ออกและขาดคุณภาพแล้ว ก็จะมีผลต่อการพัฒนาตนเองของคนในชาตินั้นเป็นไปล่าช้ากว่า พลเมืองของประเทศอื่น และเป็นสาเหตุให้เกิดความล่าช้าในการพัฒนาประเทศต่อไปอีกด้วย (ทวีป อภิสสิทธิ์. 2526 : 54) ทั้งนี้เพราะการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลเมือง หรือการพัฒนากำลัง คนที่ดีนั้นจะต้องเริ่มต้นด้วยการให้ผู้รับการศึกษาเรียนรู้วิธีการอ่านออกเขียนได้เพื่อให้เป็นพื้นฐาน ต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ยังใช้การรู้หนังสือและรู้จักอ่านหนังสือมาเป็นเครื่องวัดระดับ การพัฒนาของบุคคลและสังคมได้ด้วย (แมนมาส ขวลิต. 2526 : คำนำ)

ความสำคัญต่อชีวิตการเรียนรู้

ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2505 : 147) ได้ให้ความเห็นว่า การอ่านเป็นหัวใจของกิจกรรมทั้งหลายในการเรียน และเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จทางการศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นทักษะ พื้นฐานอันจำเป็นยิ่งต่อการเรียนรู้ (ประสาธ อิศรปริดา. 2530 : 16/1 - 16/2) ทั้งนี้เพราะเป็น กิจกรรมหลักที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนแบบทุกกิจกรรมในโรงเรียน หรือประมาณร้อยละ 80 - 90 จะต้องอาศัยการอ่านทั้งสิ้น และการอ่านยังช่วยให้เกิดความคิดที่ดีแม้จะแสดงออกทาง การเขียนก็กระทำได้ดี ส่วนความสามารถในการอ่านของนักเรียนจะช่วยเสริมสมรรถภาพทางการ เขียน การพูด และกิจกรรมการเรียนการสอนอื่น ๆ ในเวลาต่อมา (สุชุม เฉลยทรัพย์. 2531 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Strang 1967) สำหรับระดับประถมศึกษาชั้น การอ่านมีความสำคัญและเป็น พื้นฐานในการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นจุดเริ่มต้นของการวางรากฐานในด้านการอ่านให้แก่ นักเรียน ทั้งนี้ไม่ว่าจะเรียนวิชาใด ๆ ต้องอาศัยทักษะการอ่านทั้งสิ้น หากมีทักษะในการอ่านเป็นอย่างดี แล้วจะทำให้การเรียนในวิชาอื่น ๆ บังเกิดผลเป็นอย่างดี และเรียนรู้ได้รวดเร็ว ด้วยเหตุนี้ ระดับ ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาจึงเป็นตัวกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในทุก ๆ วิชา (ประสาธ อิศรปริดา. 2530 : 16/1 - 16/2) ดังที่ปรากฏข้อสนับสนุนในผลงานวิจัย ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 : 33 - 35) ว่า นักเรียนที่ขาดความ สามารถในการอ่านจะมีผลกระทบต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาอื่น ๆ ที่ต้องใช้การ อ่านเป็นสื่อกลางเพื่อการเรียนรู้ และเป็นเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มวิชาอื่น ๆ ต่ำไป ด้วย ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการศึกษาจึงมุ่งหวังที่จะอบรมให้เด็กเป็นคนฉลาดรอบรู้ รู้จักอ่าน หนังสือให้กว้างขวาง รู้จักค้นหาคำตอบ ข้อเท็จจริงจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาใน ชีวิตของตนได้ (ชติมา สัจจามันท์. 2525 : 9)

หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ได้ให้ความสำคัญต่อการอ่านเป็นอย่างยิ่ง โดยได้มองเห็นความสำคัญของห้องสมุดว่าเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งได้กำหนดไว้ในหลักสูตรภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ดังปรากฏในจุดมุ่งหมายข้อที่ 4, 5 ว่า “มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่าน และใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้อื่น ๆ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535 : 7) จุดประสงค์ดังกล่าวนี้ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า นักเรียนจะต้องได้รับการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านเพื่อแสวงหาความรู้ และความเพลิดเพลินนอกเหนือจากสิ่งที่ได้กำหนดไว้ในหนังสือเรียน ซึ่งได้เรียนในห้องเรียนและยังให้รู้จักเลือกหนังสืออ่านที่เหมาะสมกับตัวเองด้วย แม้ว่าปัจจุบันกำลังดำเนินการตามนโยบายแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539 - 2550 (สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย, 2539 : 22) ดังปรากฏด้านนโยบายในข้อ 3 การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ในข้อ 3.6 ที่กล่าวถึงการเร่งปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ โดยพัฒนารูปแบบเทคโนโลยี นวัตกรรมการสอน และการพัฒนาห้องสมุดในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ รวมทั้งสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างการศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียน สามารถให้บริการที่สนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างกว้างขวาง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น สมาพันธ์องค์กรเพื่อพัฒนาหนังสือและการอ่าน (สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย, 2539 : 8) กล่าวถึง ความจำเป็น ต้องมียุทธศาสตร์การดำเนินงานอย่างเร่งด่วนและจัดทำแผนงาน โครงการเพื่อเร่งรัดจัดตั้งและ พัฒนาห้องสมุดในสถานการศึกษาทุกระดับ และในทุกภูมิภาคตามยุทธศาสตร์ที่ 3 ข้อ 2.1.1 เรื่องโครงการเร่งรัดพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ให้มีงบประมาณซื้อหนังสือและจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนเพิ่มจากที่ได้รับอยู่แล้วอย่างน้อยให้ได้โรงเรียนละหนึ่งหมื่นบาท โดยเฉลี่ย ให้ครูทุกคนในโรงเรียนใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนาด้านจิตใจ จริยธรรม เป็นต้น

ความสำคัญของการอ่านที่เป็นทั้งทักษะสำคัญ เป็นเครื่องมือพื้นฐานเบื้องต้น เป็น กุญแจดอกสำคัญที่จะไขไปสู่การเรียนรู้วิชาต่าง ๆ เป็นกิจกรรมหลักที่ใช้ในกระบวนการเรียน การสอนและเป็นเครื่องมือในการพัฒนานุคคลและสังคมให้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าดังที่ได้ กล่าวมาแล้วนั้น เป็นเพียงความสำคัญในระดับจุลภาค ส่วนในระดับมหภาคหมายถึงมนุษยชาติ ทั่วโลก ตามที่องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมของสหประชาชาติ ได้ให้ความสำคัญ ต่อการอ่านหนังสือว่า การอ่านเป็นการก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างชนในชาติต่าง ๆ

(ลมูล รัตตากร. 2526 : 1) จะเห็นว่าการอ่านมีความสำคัญต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก เนื่องจากการสื่อสารซึ่งกันและกัน และการดำรงชีวิตในปัจจุบันนั้นเต็มไปด้วยตัวอักษร

ลำดับขั้นตอนในการสอนอ่าน

การที่จะสอนอ่านให้ได้ผลดีนั้นจำเป็นต้องรู้จักลำดับขั้นตอนในการอ่านของเด็กเสียก่อน กิตติวดี บุญชื่อ (2520 : 89 - 92) ได้แบ่งลำดับขั้นตอนนี้ออกไว้เป็น 3 ลำดับ คือ

1. **ขั้นเริ่ม** เป็นขั้นที่เด็กเริ่มมาเข้าโรงเรียนเป็นช่วงเวลาแห่งการเตรียมพร้อมของเด็ก เป็นการเริ่มต้นประสบการณ์ใหม่ ครูจะต้องทราบแนวในการฝึกความพร้อมให้เด็กก่อน เช่น ฝึกประสาทหูด้วยการหัดจำแนกเสียง สังเกตที่มาและการเกิดของเสียง วิธีออกเสียงพยัญชนะและสระ ฝึกประสาทตาด้วยการหัดจำแนกภาพที่ได้เห็น สังเกตรายละเอียดของภาพ ทิศทาง ระยะ ความเหมือนและความแตกต่างของรูปอักษร ฝึกการออกเสียงในลักษณะต่าง ๆ เช่น เสียงสระ พยัญชนะทั้งพยัญชนะต้น และตัวสะกด หัดพูดคำควบลำ คำสัมผัสคล้องจอง ร้องเพลงในทำนองและจังหวะต่าง ๆ ในขั้นเริ่มนี้ผู้ฝึกควรสังเกตและบันทึกพัฒนาการของเด็กไว้ด้วยเพื่อช่วยเหลือและเสริมให้ถูกต้อง

2. **ขั้นเรียน** เป็นขั้นที่เด็กพร้อมและมีความต้องการที่จะอ่าน เพราะเด็กเริ่มสังเกตความแตกต่างของรูปอักษรได้มากขึ้น การจัดการเรียนการสอนในช่วงนี้จึงควรพุ่งเข้าสู่เนื้อหาและหลักโดยเร็ว บทเรียนในช่วงนี้ควรแทรกความสนุกสนานมีชีวิตชีวาและมีความน่าสนใจอยู่เป็นระยะ ๆ

3. **ขั้นรู้ด** เป็นขั้นที่เด็กจะมีพัฒนาการทางการอ่านสูงพอสมควร เด็กอ่านได้คล่องและสะกดได้ถูก และมีความสนใจในการอ่าน ครูจึงควรหาทางช่วยให้เขาได้พัฒนาสมรรถภาพในด้านนี้ให้มากที่สุดคือ ให้อ่านได้ดีขึ้น ให้รัก และสนใจการอ่านมากขึ้นด้วย

นักการศึกษาต่างประเทศ ได้แบ่งขั้นตอนในการอ่านของเด็กออกเป็น 5 ขั้นตอน ซึ่งเกรย์ (Gray) (หทัย ดันหยง. 2529 : 262 - 263 ; อ้างอิงมาจาก Gray. 1959 : 54 - 55) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการอ่านของเด็ก ดังนี้

1. **ขั้นเตรียมบทอ่าน** เป็นการเตรียมพร้อมก่อนจะเริ่มอ่าน โดยฝึกอ่านภาพจากซ้ายไปขวา การกวาดสายตา จับเปิดหนังสือ ฝึกอ่านภาพกับคำและประโยคสั้น ๆ อ่านนิทานง่าย ๆ หรือฟังนิทาน ฝึกท่องคำคล้องจอง บทประพันธ์ง่าย ๆ

2. **ขั้นอ่านอย่างง่ายเบื้องต้น** โดยมีหนังสือง่าย ๆ ให้อ่าน

3. ขั้นส่งเสริมการฝึกอ่านให้เร็วขึ้น ฝึกอ่านคำใหม่ ๆ ด้วยการสะกดคำ ใช้หลักการเดาภาพ และเดาประโยค อ่านนิทานเรื่องที่ยากขึ้น และรู้จักลำดับเหตุการณ์ ฝึกอ่านแบบเก็บความ ประเมินตัวละคร และบทความต่าง ๆ

4. ขั้นสร้างนิสัยในการอ่านและสนใจการอ่าน จัดหนังสือให้เลือกอ่านหลายรส มีหนังสืออ่านประเภทเฉพาะเรื่องเพื่อค้นคว้าหาคำตอบ

5. ขั้นส่งเสริมการอ่านอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง โดยส่งเสริมการอ่านตามลำดับ สามารถเลือกอ่านได้ตามความสนใจ รู้จักชักชวนให้ผู้อื่นอ่านหนังสือโดยยกตัวอย่างสิ่งที่ดีในหนังสือนั้น และมีการวิจารณ์เรื่องราวที่อ่าน

ถ้าพิจารณาขั้นตอนในการอ่านของเด็กของ กิตยวดี บุญเชื้อ และเกรย์ (Gray) จะพบว่า ในขณะที่เด็กยังอยู่ในขั้นเริ่มต้น ครูผู้สอนควรเตรียมความพร้อมในการอ่าน โดยเริ่มต้นเตรียมความพร้อมของมือ สายตา ประสาท การจำแนกรูปภาพ ความแตกต่างของตัวพยัญชนะต่าง ๆ เสียก่อน จากนั้นจึงจะนำเด็กให้ฝึกอ่านเรื่อง มีโอกาสเลือกเรื่องตามความสนใจ และไปสู่ขั้นสุดท้าย คือ การวิจารณ์เรื่องราวที่อ่าน ซึ่งเป็นการแสดงความสนใจในหนังสือที่อ่านอย่างแท้จริง

อาจกล่าวได้ว่า การจะสอนอ่านประเภทใดให้แก่เด็ก ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการอ่านในขณะนั้น แล้วจัดประเภทของการสอนอ่านให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การสอนอ่านในชั้นประถมศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการอ่านเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในทุก ๆ ด้าน ดังที่กล่าวแล้วบุคคลทั่วไปใช้ทักษะการอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลิน ตลอดจนหาวิถีทางแก้ปัญหาของตนเอง โรงเรียนจึงจำเป็นต้องปลูกฝังทักษะทางการอ่านให้นักเรียนสามารถอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตได้ตลอดไป

❖ ความเข้าใจในการอ่าน

บันลือ พุกกะวัน (2524 ก : 138 - 139) ได้กล่าวถึง ความเข้าใจคำ หรือประโยคที่อ่านว่าเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่าน การไม่ได้ประโยชน์ของการอ่าน เช่น อ่านไม่ได้ อ่านไม่ถูกต้อง หรืออ่านแล้วไม่เข้าใจความหมาย ทำให้แปลความหมายผิดไป จะเกิดความลังเล ไม่แน่ใจว่าตนได้รับประโยชน์จากการอ่านเพียงพอ นับเป็นอุปสรรคในการที่จะสร้างนิสัยในการอ่านที่ดีต่อไป

ชวาล แพร่ตกุล (2520 : 134) ได้กล่าวถึง ความหมายของความเข้าใจไว้ว่า ความเข้าใจ คือ ความสามารถในการผสมแล้วขยายความรู้ความจำให้ไกลออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล

ความเข้าใจเป็นสมรรถภาพขั้นต้นชนิดแรกของตัวปัญหา เป็นความพยายามของสมองที่จะตัดแปลง ปรับปรุงความรู้ให้มีรูปลักษณะใหม่ เพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นที่แปลกออกไป แต่มีอะไรบางอย่างที่คล้ายคลึงกับของเดิมอยู่บ้าง ซึ่งผู้ที่จะทำเช่นนั้นได้ ต้องมีคุณสมบัติ 4 ประการก่อน คือ

1. รู้ความหมายและรายละเอียดย่อย ๆ ของเรื่องนั้นมาก่อนแล้ว
2. รู้ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างชั้นความรู้ย่อย ๆ เหล่านั้น
3. สามารถอธิบาย ชี้แจงสิ่งเหล่านั้นให้ผู้อื่นทราบได้ด้วยภาษาของตนเอง
4. สามารถตอบและอธิบายสิ่งอื่นใดที่มีสภาพทำนองเดียวกับที่เคยรู้มาแล้ว

การแสดงออกถึงพฤติกรรมความเข้าใจในการอ่าน นั้น ชวาล แพรัตกุล มีความเห็นว่าความเข้าใจเป็นพื้นฐานสำคัญของปัญญา ซึ่งจะแสดงออกมาด้วยพฤติกรรม 3 ประการ คือ

1. การแปลความ การแปลเรื่องราวเดิมให้เป็นคำใหม่ ภาษาใหม่
2. การตีความ คือการเก็บความเดิมมาบันทึกใหม่ การจัดลำดับเนื้อเรื่องใหม่ เป็นการมองในแง่ใหม่ ค้นหาเปรียบเทียบทั้งความสำคัญ และความสัมพันธ์ของส่วนย่อย ๆ ภายในเรื่องรวมนั้นย่อจนเป็นข้อสรุปได้

3. การขยายความ คือการขยายความคิดให้กว้างไกล โดยอาศัยความสัมพันธ์กับสถานการณ์เดิมที่ได้รับในตอนต้น

นอกจากนี้ เวนไรท์ (Wainwright. 1972 : 36 - 38) ยังได้กล่าวถึงธรรมชาติของความเข้าใจในการอ่านว่า ผู้อ่านที่เข้าใจสิ่งที่ตนอ่าน จะต้องมีลักษณะดังนี้

1. สามารถเก็บใจความสำคัญ และระลึกถึงได้เมื่อต้องการ
2. เลือกอ่านแต่หัวข้อสำคัญ
3. ตีความหมายใจความและแนวคิดได้
4. สรุปเรื่องราวต่าง ๆ จากเรื่องที่ตนอ่านได้
5. สรุปและประเมินค่าเนื้อเรื่องที่ตนอ่านได้
6. เชื่อมโยงความรู้ที่ได้มากับประสบการณ์ได้

ดอลแมน, มาร์ธา และคนอื่น ๆ (Dallmann, Martha and others. 1974 : 166) ได้แบ่งระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับความเข้าใจข้อเท็จจริง หมายถึง ความเข้าใจเรื่องที่อ่านตามตัวหนังสือที่เขียนไว้

2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความ คือ ความเข้าใจโดยอาศัยการสรุปความตีความและแปลความหมายจากเรื่องที่อ่านได้

3. ระดับความเข้าใจขั้นประเมินค่า คือ ความสามารถในการประเมินค่าสิ่งที่ผ่านมาโดยอาศัยความรู้ และประสบการณ์ของผู้อ่าน พิจารณาตัดสินว่าข้อสรุปของผู้เขียนถูกต้องหรือไม่อย่างไร

จากการค้นคว้าคำจำกัดความ ลักษณะ ธรรมชาติ ในเรื่องความเข้าใจในการอ่านนี้ จะเห็นว่าพื้นฐานของการอ่านเพื่อทำความเข้าใจเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะช่วยให้การอ่านแต่ละครั้งบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ พื้นฐานของการอ่านจะพัฒนาขึ้นเป็นลำดับขั้น ตั้งแต่ขั้นระดับความ เข้าใจข้อเท็จจริงจนถึงขั้นประเมินค่า ซึ่งความเจริญดังกล่าวจะค่อย ๆ สร้างสมขึ้นจากการฝึกฝนอ่านเป็นประจำ ฉะนั้นครูจึงควรสร้างเสริมพื้นฐานนี้ได้แก่เด็กตั้งแต่ก่อนประถมและวัยประถมศึกษาเป็นลำดับมาเพื่อประสิทธิภาพการอ่านในระดับสูงต่อไป และเป็นการสร้างนิสัยที่ดีในการอ่านด้วย

องค์ประกอบต่อการพัฒนาการอ่านของเด็ก

มีอิทธิพลหลายอย่างที่ช่วยการส่งเสริมหรือขัดขวางการสร้างนิสัยในการอ่าน สมิท และจอห์นสัน (สุทุม เฉลยทรัพย์, 2531 : 141 - 143 ; อ้างอิงมาจาก Smith and Johnson, 1976) ได้สรุปองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการอ่านของเด็กไว้ 7 ประการ คือ

1. ระดับสติปัญญา เด็กบางคนทำได้ดีกว่าเด็กบางคน เนื่องจากระดับสติปัญญาไม่เท่ากันจากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านและระดับสติปัญญามีความสัมพันธ์กันสูง

2. ทักษะที่ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาวะและความพร้อม การอ่านต้องอาศัยทักษะต่าง ๆ ที่เป็นทักษะย่อยประกอบกัน เช่น การใช้สายตา หรือการใช้อวัยวะในการออกเสียง การรอให้พร้อมหรือการเตรียมความพร้อม จะช่วยป้องกันความล้มเหลวในการอ่านที่จะเกิดขึ้น

3. แรงจูงใจ มีทั้งแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอก แรงจูงใจภายในเกิดจากการค้นพบคุณค่าการอ่านด้วยตนเอง ส่วนแรงจูงใจภายนอกได้มาจากการส่งเสริมจากพ่อแม่ ครู อาจารย์ และเพื่อน ๆ

4. สภาพร่างกาย เด็กที่มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง จะเรียนอ่านได้ดีกว่าเด็กที่ร่างกายไม่สมบูรณ์ เจ็บป่วยบ่อย ๆ เช่น ปวดฟัน ปวดหัว

5. สภาพอารมณ์ แรงกดดันที่เกิดจากความคาดหวังของครู ผู้ปกครองที่ต้องการให้อ่านหนังสือเก่ง อาจจะทำให้เด็กขาดความมั่นใจ นอกจากนี้ความวิตกกังวลต่าง ๆ จะเข้ามารบกวนสมาธิ ทำให้การอ่านเกิดปัญหาและไม่ได้ผล

6. สภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมทั้งในและนอกโรงเรียนจะมีผลกระทบต่อการอ่านของเด็ก เช่น สภาพแวดล้อมในโรงเรียน จำนวนหนังสือ ประเภทของหนังสือ และการสนับสนุนของครู จะมีอิทธิพลดึงดูดความสนใจของเด็กเข้าไปสู่การอ่านได้

7. การจัดโปรแกรมการอ่าน มีอิทธิพลต่อการอ่านของเด็กมาก นอกจากวิธีสอนและอุปกรณ์แล้ว ยังต้องพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน และการเลือกสิ่งที่จะให้อ่านแล้ว

กระบวนการในการอ่านเกี่ยวข้องกับอวัยวะต่าง ๆ ซึ่งจะมีผลต่อประสิทธิภาพในการอ่านของแต่ละบุคคล ดังนั้น ครูจึงต้องให้ความสนใจกับการทำงานของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน เพื่อให้ให้นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษามีความสามารถในการอ่านสูงขึ้น

ฉวีลักษณ์ บุญญาญจน (2525 : 36) กล่าวถึง อวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการอ่านว่า “เมื่อเราอ่านหนังสือตัวหนังสือจะผ่านเข้าไปในดวงตา โดยตาจะเคลื่อนไหวเป็นระยะ ๆ เพื่อรับรู้ในตัวอักษรเหล่านั้น เพื่อนำส่งสมอง ซึ่งเมื่อตัวอักษรผ่านตาไปสู่สมอง สมองจะเก็บสิ่งที่สนใจไว้แล้วบังคับให้ตาเคลื่อนไหว” ส่วน หทัย ดันหยง (2529 : 38) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างนัยน์ตากับระบบส่วนอื่นว่า การเรียนอ่านของมนุษย์ นอกจากเรียนอ่านจากภาษาภาพ (Pictographs) โดยตรงแล้ว การอ่านยังเกิดขึ้นจากภาษาของความนึกคิด (Ideographs) ซึ่งเป็นการทำงานของสมอง (Brain) และภาษาเสียง (Phonographs) ซึ่งเป็นการทำงานของหู รวมกันเป็นทางสามสาย ดังนั้น การสร้างหนังสือให้เด็กอ่านจึงจำเป็นต้องเข้าใจระบบความนึกคิด และระบบการรับเสียงไปพร้อม ๆ กัน ระบบของความนึกคิดเกิดจากกลไกการทำงานของสมองนั้น นับเป็นศูนย์กลางของระบบประสาททั้งมวลซึ่งมีหน้าที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก ทำหน้าที่เป็นตัวผสมผสานกระแสความรู้สึกที่รับเข้ามาจากอวัยวะสัมผัสอื่น ๆ และส่งการกลับไป ประการที่สอง จะทำหน้าที่เชื่อมโยงประสานสัมพันธ์การทำงานต่าง ๆ ของอวัยวะที่อยู่นอกอำนาจควบคุมของร่างกายอื่น

ประเทิน มหาจันทร์ (2530 : 24) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการอ่านว่า การอ่านเป็นกระบวนการสองกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการทางกาย เมื่อร่างกายตอบสนองต่อสัญลักษณ์ที่สายตามองเห็น ซึ่งประกอบด้วยทักษะแห่งการเคลื่อนไหว เช่น การเคลื่อนไหวของสายตาส่งผ่านข้อมูลที่ได้รับไปยังสมอง อีกกระบวนการหนึ่ง คือ กระบวนการทางสมอง ซึ่งอยู่กับกระบวนการทางกาย เพราะการรับรู้ทางสายตาเป็นการเริ่มต้นของกระบวนการในการอ่าน นอกจากนี้ สุันธา มั่นเศรษฐวิทย์ (2532 : 96) กล่าวถึง กระบวนการอ่านว่า การอ่านเป็นการทำงานให้สัมพันธ์กันสองกระบวนการ คือ กระบวนการทางด้านกลไกซึ่งเกี่ยวข้องกับการนำสิ่งเร้าเข้าสู่สมอง และกระบวนการรับรู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแปลความของสิ่งเร้าหลังจากที่เข้าสู่สมองแล้ว

ผู้อ่านต้องให้ความหมายแก่สัญลักษณ์ที่เป็นตัวอักษร และต้องอาศัยการเชื่อมโยงสัญลักษณ์เหล่านั้นให้เข้ากับประสบการณ์เดิม จึงจะสามารถเข้าใจได้

จากที่กล่าวมาแล้วย่อสรุปได้ว่า การอ่านเป็นการประสานงานระหว่างตาและสมอง เริ่มตั้งแต่ตามองเห็นตัวอักษร แล้วส่งไปยังสมอง สมองจะตีความและแปลความหมาย โดยใช้ประสบการณ์เดิม ในการทำความเข้าใจ

ความพร้อมในการอ่าน

ความสำเร็จในการอ่านย่อมขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้อ่านด้วย เพราะความพร้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ นักวิชาการได้กล่าวถึงความพร้อมในการอ่านไว้ดังนี้

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ (2525 : 27) กล่าวว่า “การอ่านที่มีประสิทธิภาพและได้ผลดี นักเรียนจะต้องมีความพร้อมทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา” และณรงค์ ทองปาน (2526 : 2 - 3) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพร้อมในการอ่านของนักเรียนไว้ว่า ความพร้อมในการอ่านของนักเรียนเกิดจากปัจจัยที่สำคัญสองประการคือปัจจัยเกี่ยวกับตัวนักเรียน คือ ความพร้อมทางร่างกาย ทางสมอง ทางอารมณ์ และความพร้อมทางวิชาการ อีกประการหนึ่งคือปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อาชีพของบิดามารดา บุคคลแวดล้อม สภาพสังคม การสะสมหนังสือ และประสบการณ์ที่ผู้ปกครองจัดให้

นอกจากนี้ วรรณิ บุญศักดิ์ (2530 : 39) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการอ่านที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ สรุปได้ว่า การใช้ภาษาของผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียน และคำศัพท์ที่นักเรียนรู้จากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ รวมทั้งความสนใจของตัวนักเรียนเอง ก็เป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความพร้อมในการอ่าน

จากข้อความที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความพร้อมในการอ่านของนักเรียนเกิดจากปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเมื่อนักเรียนมีความพร้อม จะสามารถพัฒนาทักษะการอ่านได้อย่างบังเกิดผล

สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา เพียเจท์ (หทัย ดันหยง. 2529 : 47 ;

อ้างอิงมาจาก Piaget n.d.) กล่าวถึง พัฒนาการทางความคิดของเด็ก โดยสรุปว่า วัยประถมศึกษา รู้จักคิดหาเหตุผลจากรูปธรรมและเริ่มบอกความสัมพันธ์ในสิ่งต่าง ๆ ได้ ส่วน ประเทิน มหาจันทร์ (2530 : 79) กล่าวถึง พัฒนาการในการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาว่า นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หรือ 4 มีพัฒนาการขั้นการถ่ายทอดหรือขึ้นคล้อยอย่างอิสระด้วยตนเอง

การอ่านในขั้นนี้มุ่งในเรื่องการอ่าน ครูต้องปลูกฝังให้เด็กรู้จักวิธีอ่านในใจ และในการอ่านอย่างข้าม ๆ เพื่อตั้งคำถามลักษณะต่าง ๆ เช่น คำถามที่มีคำว่าใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม อย่างไร เป็นต้น

จิตวิทยาการอ่าน

จวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ (2525 : 5) ได้ให้ความหมายของจิตวิทยาการอ่านว่า หมายถึง การนำเอาหลักวิชาทางจิตวิทยามาเป็นพื้นฐานในการเก็บรวบรวมความคิดจากสิ่งพิมพ์ เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลอย่างดีที่สุดตามความมุ่งหมาย ในทางจิตวิทยาการอ่านเป็นกระบวนการ อันซับซ้อนและมีความหมายหลายด้าน แล้วแต่ว่าใครจะมองทางด้านไหน เดชานท์ (Dechant. 1982 : 10 - 11) อธิบายว่า การอ่านเป็นการตอบสนองอย่างหนึ่ง ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากการจูงใจ หนังสือเป็นสิ่งเร้าที่ได้รับการตอบสนอง โดยผ่านประสาทสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งหรือหลายส่วน เช่น การมองเห็น การได้ยินหรือการสัมผัส เป็นต้น ผลจากการอ่านทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งนับเป็น ความเจริญงอกงามที่ได้พัฒนาขึ้น นักอ่านที่ประสบความสำเร็จในการอ่านถือว่ามีความเจริญงอกงาม

กาเย่ (Gagne') ได้แบ่งพฤติกรรมการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การอ่านไว้ 8 ขั้น (สุขุม เฉลยทรัพย์. 2531 : 98 ; อ้างอิงมาจาก Gagne' n.d.) คือ

1. ขั้นจูงใจ (Motivation Phase) เป็นการชักจูงให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ โดยตั้งเป้าหมายไว้แล้ว และเป็นสิ่งที่ผู้เรียนพอใจเมื่อได้เรียนรู้ กาเย่ กล่าวว่า ความคาดหวัง (Expectancy) ของผู้เรียนเป็นแรงจูงใจอันสำคัญในการเรียนรู้ ขั้นนี้เรียกว่า "Signal Learning"
2. ขั้นรับรู้เรื่องต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับความคาดหวังของผู้เรียนหรือรับรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Apprehending Phase) เช่น ความตั้งใจ (Attention) และการเลือกรับรู้ (Selective Perception) ความตั้งใจเป็นรากฐานสำคัญของการเลือกการรับรู้ ผู้เรียนจะเลือกรับรู้สิ่งเร้าที่สอดคล้องกับความตั้งใจของตน เมื่อความตั้งใจเปลี่ยนไป การเลือกการรับรู้ก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย ขั้นนี้เรียกว่า "Stimulus - Response Learning"
3. การปรุงแต่งสิ่งที่รับรู้ไว้เป็นความจำ (Acquisition Phase) มีทั้งความจำระยะสั้น (Short - term Memory) ซึ่งเลือนหายไปได้เร็ว และความจำระยะยาว (Long - term Memory) ซึ่งมักจำได้นานว่า เลือนหายไปได้ช้ากว่า ขั้นนี้เรียกว่า "Chaining"
4. ความสามารถในการสะสมสิ่งเร้าที่จะจำไว้ (Retention Phase) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเก็บรักษาหรือสะสมจากความจำระยะยาวจากการค้นคว้าเพิ่มเติมทำให้ปรากฏผลดังนี้

- 4.1 ความรู้บางอย่างกลายเป็นความจำที่ถาวร ไม่เลือนหายไป
- 4.2 ความรู้บางอย่างจะเลือนหายไปตามกาลเวลา
- 4.3 ความรู้บางอย่างอาจสับสนได้เนื่องจากมีสิ่งอื่นมารบกวน ขั้นนี้เรียกว่า

“Verbal Association”

5. ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว (Recall Phase) เช่น การระลึกถึงกฎแห่งความสมดุล เมื่อแบกของ 2 ข้างเป็นต้น ขั้นนี้เรียกว่า “Discrimination Learning”

6. ความสามารถใช้สิ่งที่เรียนรู้แล้วไปประยุกต์กับสิ่งเร้าใหม่ที่ประสบ โดยเฉพาะในชีวิตประจำวัน ซึ่งคล้ายคลึงกับสิ่งที่เรียนรู้แล้ว (Generalization Phase) เช่น การเรียนเลขแล้วนำมาใช้ในการทอนเงินเมื่อมีคนมาซื้อของ เป็นต้น ขั้นนี้เรียกว่า “Concept Learning”

7. พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเรียนรู้ (Performance Phase) เช่น การเรียนภาษาไทยแล้ว สามารถแต่งกลอนได้ไพเราะ เป็นต้น ขั้นนี้เรียกว่า “Principle Learning”

8. การแสดงผลการเรียนรู้กลับไปยังผู้เรียน หรือการที่ผู้เรียนได้รับทราบผลการเรียนรู้ (Feedback Phase) เช่น การแจ้งผลการสอบสัมภาษณ์ หลังจากการสอบสัมภาษณ์เสร็จสิ้นลง เป็นต้น มีการวิจัยหลายครั้งพบว่าการที่ผู้เรียนทราบผลการเรียนรู้ได้เร็วเท่าไร ก็ทำให้การเรียนรู้มีผลดีหรือมีประสิทธิภาพสูงเท่านั้น ขั้นนี้เรียกว่า “Problem Solving”

ส่วนแนวความคิดของสแตง (สุชุม เฉลยทรัพย์, 2531:115-116 ; อ้างอิงมาจาก Strang,n.d.)

นั้น กล่าวว่า กระบวนการอ่านตามแนวความคิดของนักจิตวิทยาจะมีความสัมพันธ์กันดังนี้

Stimulus ----->	Output ----->	The Responses
สิ่งเร้า ----->	ผลที่ได้รับจากการกระทำ ----->	ตอบสนอง
หนังสือ ----->	การมองเห็น ----->	อ่าน

ผลที่ได้รับจากการกระทำนี้ (Output) จะออกมาในรูปของการได้อ่าน และแปลความหมายทางสมอง ซึ่งจะแบ่งขั้นตอนของผลที่ได้รับจากการกระทำ (Output) ดังนี้

1. การมองเห็น (Visual Reception) ผู้อ่านจะมองเห็นสิ่งที่ตนอ่านนั้น สายตา จะเคลื่อนอยู่ระหว่างบรรทัดของตัวพิมพ์ จะช่วยให้เกิดการตีความหมาย นำไปสู่ Visual Center ในสมอง ความหมายที่ดีความนั้น จะออกมาในรูปของการรับรู้

2. การรับรู้ (Perception) การรับรู้เกิดจากการแปล การสัมผัสออกมาเป็นความหมาย แต่ละคนอาจจะมีการรับรู้ต่างกัน แม้ว่าจะมีการสัมผัสเหมือนกัน และการรับรู้ของแต่ละคนไม่จำเป็นต้องถูกต้องและเป็นจริงเสมอไป เนื่องจากสิ่งแวดล้อมและสิ่งเร้าซึ่งทำให้การรับรู้เปลี่ยนไป

3. ความคิดรวบยอด (Concept) เมื่อรับรู้แล้วก็นำไปเก็บไว้ที่สมองซึ่งเปรียบเสมือนเป็นคลังที่เก็บสิ่งที่รับรู้ไว้ การเก็บอาจจะเก็บไว้อย่างเป็นระเบียบหรือไม่เป็นระเบียบแล้วแต่วิธีที่จะเก็บของแต่ละบุคคล เมื่อต้องการใช้สมองก็จะเป็นผู้สั่งโดยจะต้องสำรวจดูเสียก่อนว่ามีอะไรที่จะใช้ แล้วจึงทำการสรุปเป็นข้อมูลเพื่อนำออกมาใช้ การสรุปข้อมูลของสมอง เรียกว่า “ความคิดรวบยอด (Concept)”

4. สร้างสัมพันธ์ในระดับสูง (Higher Levels of Association) การจำและการนำออกมาใช้ ซึ่งนำออกมาใช้อย่างมีระเบียบและสามารถใช้ได้ตามความต้องการ

จากแนวคิดดังกล่าว ถนอมวงศ์ ล้ายอดมรรคผล (2537 : 22 - 23) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ตามหลักจิตวิทยานั้น เราจะสนใจอะไรก็ต่อเมื่อหวังผลตอบแทนทางกายหรือทางใจโดยไม่ต้องรอนานเกินไป หรืออย่างน้อย ก็รู้ว่าต้องรอนานเท่าไร ซึ่งบางคนสนใจอ่านเพราะความจำเป็นบังคับ เพื่อความเพลิดเพลิน หรือเพื่อเอาไว้คุยตอนเข้าสังคม ตลอดจน สนใจทุกเรื่องทุกอย่างยิ่งอ่านมาก ยิ่งอยากอ่านมาก ๆ หลากหลาย

จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมการอ่านนั้น นอกจากจะต้องอาศัยหลักการทางจิตวิทยาเกี่ยวกับเรื่องสิ่งเร้าและการตอบสนอง (Stimulus and Response) แล้ว ยังต้องอาศัยหลักจิตวิทยาอื่น ๆ ประกอบกันด้วย

✓ เอกสารที่เกี่ยวกับจิตวิทยาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

มนุษย์ต้องเรียนรู้สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเพื่อจะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม และต้องเรียนรู้ว่าจะดำรงชีวิตอย่างไรจึงจะมีความสุข ดังนั้น การเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญ โดยเฉพาะนักเรียนจำเป็นต้องใช้กระบวนการเรียนรู้มากเป็นพิเศษ และวิธีการหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ คือ การอ่าน ดังที่ นัทย ดันหยง (2529 : 50) กล่าวว่า “นักเรียนต้องการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการสื่อสารให้สูงขึ้น การอ่านหนังสือจึงเป็นการพัฒนาประสบการณ์ชีวิตในทางภาษาอย่างยิ่ง” และ ประเทิน มหาพันธ์ (2530 : 4) กล่าวว่า “ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้วิธีการเรียนรู้โดยการอ่านเป็นส่วนสำคัญ” ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ บันลือ พฤกษะวัน (2532 : 10) ที่ว่า “การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้” นอกจากนี้การเรียนรู้ของนักเรียนยังเกิดจากการฝึกหัด และการมีประสบการณ์ ดังที่ สุจริต เพียรชอบ (2531 : 135) กล่าวว่า “การเรียนรู้เกิดจากการฝึกปฏิบัติและการมีประสบการณ์ตรง” ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ กันยา สุวรรณแสง (2532 : 153) ที่ว่า “การเรียนรู้ต้องเนื่องมาจากประสบการณ์หรือการฝึกหัด” และถ้าได้รับการฝึกอยู่เสมอ จะทำให้การเรียนรู้ได้ผลดียิ่งขึ้น

ในเรื่องการฝึกนี้ พยอม วงศ์สารศรี (2526 : 75) กล่าวว่า “การฝึกฝนเป็นการกระทำซ้ำในพฤติกรรมนั้น ๆ เพื่อฝึกทักษะใดทักษะหนึ่งให้เกิดความชำนาญ ฉะนั้น ผู้สอนควรคำนึงถึงหลักการข้อนี้ เพื่อจะได้นำการฝึกฝนไปใช้กับผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว” ความเห็นนี้ สอดคล้องกับ ภุชนา ศักดิ์ศรี (2530 : 506) ที่กล่าวว่า การฝึกหรือกระทำซ้ำอยู่เสมอทำให้เกิดพฤติกรรมเคยชินจนเป็นการเรียนรู้ ดังนั้น การเรียนรู้ของนักเรียนที่อาศัยการอ่าน จึงต้องมีการฝึกอ่านอยู่เสมอเช่นกัน

การเรียนรู้นอกจากจะเกิดจากการฝึกฝนแล้ว การจัดบทเรียนให้มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียนจะช่วยให้เด็กมีความพอใจในการเรียน และทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยดี ดังที่ ประภาศรี สีหอำไพ (2524 : 333) กล่าวถึง ความยากง่ายของสารที่นำมาให้นักเรียนอ่านว่า “เลือกสารที่นักเรียนจะได้รับความสำเร็จในการอ่านคือไม่ยากเกินไป” ส่วน สถิต วงศ์สวรรค์ (2525 : 207) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความยากง่ายของบทเรียนไว้ว่า ควรจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน คือ มีความยากง่ายพอเหมาะพอดี ท้าทายผู้เรียน ซึ่งตรงกับความเห็นของ พรณี ช.เจนจิต (2528 : 262) ที่กล่าวว่า “การกระตุ้นให้เกิดความพึงพอใจในการเรียนนั้น บทเรียนจะต้องไม่ง่ายหรือยากจนเกินไป ฉะนั้น บทเรียนที่มีความยากง่ายพอเหมาะจะช่วยให้การตื่นตัวอยู่ในระดับกลาง ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด”

จากข้อความที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การอ่านเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อได้รับการฝึกฝนการอ่านเน้นซ้ำย้ำบ่อย นอกจากนี้การจัดบทเรียนให้มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียนจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น.

หนังสือสำหรับเด็ก

ความหมายของหนังสือสำหรับเด็ก

ในปัจจุบันได้มีการศึกษาเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็กอย่างกว้างขวางมากมาย และมีผู้แสดงทัศนะหลากหลายที่นิยามความหมายของหนังสือเด็กที่สำคัญและน่าสนใจควรนำเสนอไว้ดังนี้

แมนมาส ขวลิต (2520 : 341) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็ก หมายถึง หนังสือซึ่งเขียนหรือแปลให้เด็กเลือกอ่านเอง เพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อให้มีความรู้ เพื่อใช้ประกอบการศึกษา และหนังสืออ่านเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือ

วิริยะ สิริสิงห (2524 : 8) ให้ความหมายของหนังสือสำหรับเด็กว่า หมายถึง วารสารและหนังสือที่เขียนขึ้นสำหรับเด็กและจะต้องเขียนให้เด็กอ่านอย่างเพลิดเพลินด้วยความสนใจ เพิ่มพูนความสามารถในการอ่าน และเข้าใจภาษาจนเกิดนิสัยรักการอ่านหนังสือ

กล่อมจิตต์ พลายเวช (2526 : 7) ให้ความหมายว่า หนังสือสำหรับเด็ก หมายถึง หนังสือที่เขียนให้เด็กได้เลือกอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อให้ความรู้และเพื่อใช้ประกอบการศึกษา มีเนื้อหาสาระและใช้ภาษาที่ง่ายและเหมาะสมกับวัยของเด็ก

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายในลักษณะเฉพาะของหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังต่อไปนี้

มาโนรามา จาฟ้า (2523 : 1 - 4) ได้กล่าวไว้ในการประชุมปฏิบัติการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร วันที่ 18 - 28 พฤษภาคม 2523 เกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็กว่า “หนังสือสำหรับเด็ก คือ หนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อให้เด็กได้ ดู ฟัง เรียนรู้และสนุกสนานเพลิดเพลิน”

ปราณี เชียงทอง (2526 : 6) ให้ความหมายวรรณกรรมสำหรับเด็กว่า หมายถึง หนังสือที่เขียนขึ้นสำหรับให้เด็กอ่านอย่างเหมาะสมกับวัยของเด็กและเป็นที่สนใจของเด็กวัยต่างๆ ตั้งแต่วัยก่อนเข้าโรงเรียนไปจนถึงวัยรุ่น ซึ่งเด็กสามารถเลือกอ่านได้ตามความพอใจโดยไม่มีการบังคับ

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2529 : 31 - 32) กล่าวว่า “หนังสือสำหรับเด็ก หมายถึง หนังสือที่ทำขึ้นสำหรับเด็กให้อ่านโดยเฉพาะ แตกต่างไปจากหนังสือสำหรับผู้ใหญ่เพราะเด็กมีความรู้ ประสบการณ์ และสติปัญญาน้อยกว่าผู้ใหญ่ ความเข้าใจเรื่องต่าง ๆ น้อย ตลอดจนภาษาและคำศัพท์ต่าง ๆ ก็รู้่น้อย”

หนังสือหรือวรรณกรรมสำหรับเด็ก หทัย ดันหยง (2529 : 12) กล่าวว่า “หนังสือสำหรับเด็กในทฤษฎีทางศึกษาศาสตร์ หมายถึง วัสดุการอ่านอันเป็นปัจจัยในการพัฒนาชีวิตเด็กทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น หนังสือสำหรับเด็กย่อมมีบทบาทในชีวิตของเด็กทุกเพศทุกวัยทั้งในและนอกโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมทักษะเสริมประสบการณ์ เสริมความเข้าใจและให้ความบันเทิงใจแก่เด็กเป็นสำคัญ”

วินัย รอดจ่าย (2532 : 8) ให้ความหมายไว้ว่า หนังสือสำหรับเด็ก คือ หนังสือที่เขียนให้เด็กและเยาวชนอ่านโดยเฉพาะ หรืออาจให้ผู้ใหญ่อ่านให้ฟังก็ได้ถ้าเด็กยังเล็ก โดยมุ่งเน้นที่จะให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ใ้รู้นำไปสู่นิสัยรักการอ่านต่อไป

ฮัค (Huck, 1976 : 16) ได้ให้ความหมายของหนังสือสำหรับเด็กว่า หนังสือสำหรับเด็ก คือ หนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อให้เด็กอ่าน โดยมีลักษณะเนื้อหา รูปเล่ม ภาษาที่ใช้แตกต่างไปจากหนังสือทั่วไป

จากความหมายที่กล่าวมาแล้ว อาจสรุปได้ว่า หนังสือสำหรับเด็ก คือ หนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อให้เด็กอ่าน เป็นหนังสือประเภทให้ความเพลิดเพลิน บันเทิงใจ อาจเป็นนิยาย นิทาน วรรณคดีที่เหมาะสมกับเด็ก หรืออาจเป็นเรื่องจริงจากชีวประวัติบุคคล หรือวิทยาศาสตร์แต่มีวิธีเขียนขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย โดยเขียนขึ้นเพื่อส่งเสริมการอ่านของเด็กวัยประถมศึกษา ซึ่งอ่านแล้วได้รับทั้งความรู้ ความเพลิดเพลิน และเป็นบ่อเกิดแห่งคุณงามความดี เสริมสร้างจริยธรรม อันแตกต่างไปจากหนังสือแบบเรียน

ความสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก

หนังสือมีอิทธิพลต่อเด็ก เป็นหัวใจในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่อุดมคติที่คิดไว้ หนังสือเป็นศูนย์รวมแห่งสรรพวิชาการที่มนุษย์เราสามารถแสวงหาและค้นคว้าความรู้จากหนังสือ บางครั้งสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ และยังเป็นสื่อช่วยพัฒนาความคิดของเด็กให้กว้างขวาง ฉลาด รอบรู้ เสริมสร้างจินตนาการ ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อีกด้วย จึงมีผลเป็นอย่างมากต่อชีวิตเด็กและเยาวชน ดังที่พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นทิพย์ลาภภุคณียากร (2510 : 258 - 259) ได้ตรัสว่า

...หนังสือเป็นอุปกรณ์ที่มีคุณค่าแก่มนุษย์เป็นอย่างมาก การเสริมสร้างให้แก่เด็กเพื่อรักการอ่านและรักคุณค่าของหนังสือนั้นเป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่ควรกระทำ ซึ่งเป็นเสมือนสร้างทางชีวิตของเขาให้เดินไปสู่อนาคตที่แจ่มใสเป็นวิธีการพัฒนาคนที่แนบเนียนและงดงาม...

หนังสือสำหรับเด็กจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่านแก่เด็ก เพราะหนังสือสำหรับเด็กให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ความจรรโลงใจ ความสุขใจและให้ความรู้ด้านต่าง ๆ ช่วยเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กจินตนาการไปตามเนื้อเรื่อง เป็นประสบการณ์นอกเหนือไปจากสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ทำให้โลกของเด็กกว้างขวางมีความหมายมากขึ้น นอกจากนี้หนังสือสำหรับเด็กยังมีความสำคัญต่อเด็กเป็นอย่างยิ่ง เมื่อเด็กได้อ่านหนังสือที่เขาชอบหรือสนใจ ความรักหนังสือก็จะเกิดขึ้นในใจของเด็กและบางครั้งหนังสือสำหรับเด็กจะช่วยให้เด็กลืมความเหงาของตนเองได้ และขัดเขยสิ่งทีขัด เช่น ขาดความรัก ความอบอุ่น ความมั่นคง เมื่อได้อ่านหนังสือที่มีตัวละครประสบปัญหาเดียวกับตนและในที่สุดได้รับความสมหวัง เด็กก็

จะสามารถแก้ปัญหาตนเองได้และยึดหนังสือเป็นเพื่อนที่ดีสำหรับเขา (สุพร วงศ์สุนทรเลิศ. 2528 : 10)

หนังสือสำหรับเด็กยังเป็นสิ่งสำคัญในการปลูกฝังพื้นฐานการปฏิบัติตนตามลักษณะของสังคม เพื่อดำเนินชีวิตต่อไปในสังคมได้อย่างถูกต้องตามที่ สุขุม เฉลยทรัพย์ (2530 : 26 - 27) กล่าวไว้ว่า หนังสือสำหรับเด็กช่วยในการพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านสติปัญญาและจิตใจ ให้สามารถทำตนเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมได้ดี หนังสือสำหรับเด็กจึงมีความจำเป็นและมีบทบาทสำคัญในการเสนอความรู้ให้แก่เด็ก

✓ การเลือกหนังสือสำหรับเด็ก

ในการคัดเลือกหนังสือให้เด็กอ่านจึงควรคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ โดยพิจารณาจากหลักสำคัญ 2 ประการคือ

1. ความต้องการ และความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็ก
2. ลักษณะหนังสือที่ดี และเหมาะสมสำหรับเด็ก

ความต้องการและความสนใจของเด็ก

ความต้องการ ในทางจิตวิทยาหมายถึง แรงกระตุ้นภายในของคน และสัตว์ ที่ทำให้แสดงพฤติกรรม ความต้องการเป็นสิ่งที่จำเป็นของชีวิต เพราะคนและสัตว์จะต้องแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้และเพื่อให้ชีวิตมีความสุข (ฉวีวรรณ ถินวงศ์. 2533 : 50)

วัยเด็กเป็นวัยที่มีความต้องการหลายอย่างซึ่งต่างจากวัยผู้ใหญ่ ดังนั้นการศึกษาความต้องการของเด็ก ก็เพื่อจะได้ทราบว่าเด็กชอบอ่านอะไร และควรมีหนังสือประเภทใดบ้าง เพื่อสนองความต้องการของเด็ก (สุพัตรา ชุมเกตุ. 2522 : 7) ในเรื่องความต้องการนี้ ปราณี เชียงทอง (2526 : 78) กล่าวไว้ว่า เด็กมักมีความต้องการทั่ว ๆ ไปคล้ายคลึงกันทั้งในด้านร่างกาย และอารมณ์ ความต้องการทั่วไปของเด็ก ซึ่งได้แก่

1. ต้องการความรัก ทั้งเป็นผู้รัก และผู้ถูกรัก
2. ต้องการความมั่นคง และมีความสุขกายกายที่ดี
3. ต้องการความสำเร็จ
4. ต้องการความเป็นเจ้าของ

5. ต้องการความเปลี่ยนแปลง และความแปลกใหม่ตามความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติของเด็ก

6. ต้องการความรักสวຍรักงาม

7. ต้องการหนังสือดี เพื่อเป็นอาหารสมอง และอาหารใจ

การเลือกหนังสือสำหรับเด็ก ควรเลือกให้ถูกต้องตามความต้องการของเด็ก และสนองความต้องการเหล่านี้ของเด็กด้วย

เรื่องความต้องการของเด็กนี้ อาร์บุธนอทและซูเธอร์แลนด์ (Arbuthnot and Sutherland. 1972 : 6 - 15) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กยิ่งเล็ก ความต้องการก็น้อย แต่เมื่อโตขึ้นความต้องการต่าง ๆ ก็เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ความต้องการพื้นฐานของเด็กมีดังนี้

1. ความต้องการที่จะทำอะไรได้สำเร็จ เด็กต้องการทำอะไรให้สำเร็จด้วยตนเอง เพื่อที่จะแสดงว่าตัวเองเก่ง สามารถทำอะไรได้โดยปราศจากความช่วยเหลือของผู้ใหญ่ และจะได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ๆ ด้วยเหตุนี้เด็กจึงพอใจ และชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสามารถเกี่ยวกับเรื่องวีรบุรุษ วีรสตรี

2. เด็กต้องการความมั่นคงทางด้านวัตถุ คือ ต้องการอยู่ดีกินดี ต้องการได้รับความอบอุ่นจากพ่อแม่ ความปลอดภัย ความมั่นคง ความสุขสบายต่าง ๆ เห็นโลกสวยงาม ดังนั้น เด็กจึงต้องการอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับงานเลี้ยงหรูหรา เสื้อผ้าสวยงาม เพชร พลอย ปราสาทราชวัง

3. เด็กต้องการความมั่นคงด้านอารมณ์ หรือต้องการรัก และได้รับความรักจากคนอื่น เช่น เด็กต้องการความรักจากพ่อแม่ เพื่อนฝูง ญาติ พี่น้อง สัตว์ สิ่งของ และจะแสดงความรักของตนต่อคน หรือสิ่งเหล่านั้นด้วย ดังนั้นเรื่องที่แสดงความรักในครอบครัว จะทำให้เด็กเกิดความมั่นคงทางด้านอารมณ์ และเป็นการสนองความต้องการด้านนี้ของเด็ก

4. เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น เด็กอยากรู้อยากเห็นในสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ธรรมชาติต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ หนังสือที่เด็กชอบ จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับทวีปต่าง ๆ ทะเล ทะเลทราย โลกใหม่ เครื่องบิน ยานอวกาศ ท้องฟ้า พระอาทิตย์ ตลอดจนเรื่องเกี่ยวกับการทำ หรือการประดิษฐ์อะไรด้วยตนเอง

5. เด็กมีความต้องการให้เป็นที่ยอมรับ ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งในสังคม เด็กจะกระตือรือร้นที่จะได้รับการยอมรับจากสังคม หรือได้รับการรับรองเห็นชอบจากผู้อื่น

6. เด็กต้องการความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เด็กไม่ชอบสิ่งที่ซ้ำซาก จำเจ ชอบให้มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ เด็กจึงชอบหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องแปลก ๆ ใหม่ ๆ การผจญภัย ลึกลับ การเปลี่ยนแปลงของร่างกายก็เป็นสิ่งที่เด็กชอบ

7. เด็กต้องการสิ่งสวยงามและเป็นระเบียบ ดนตรีที่ไพเราะ การเดินรำ ละคร

บทเพลง ดนตรี ภาพวาดหรือการแกะสลัก ซึ่งเป็นความต้องการทางด้านศิลปะ เด็กจึงชอบเรื่องที่มีคำคล้องจอง คำซ้ำ ๆ กันเป็นจังหวะ ชอบหนังสือเกี่ยวกับศิลปะ หนังสือเกี่ยวกับการเสริมความงาม หนังสือที่มีเรื่องเกี่ยวกับการปรับปรุงบุคลิก โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอนต่าง ๆ เป็นต้น

มาสโลว์ (Maslow. 1973 : 519 - 520) ได้กล่าวถึงความต้องการของเด็กวัยเด็กตอนต้นไว้ดังนี้

1. ต้องการความรู้สึกปลอดภัย และความอิสระ เขาต้องการความรู้สึกปลอดภัย มั่นคงว่าเขามีบิดามารดาอยู่กับเขาที่บ้าน

2. ต้องการความรัก และความเข้าใจ

3. ต้องการโอกาสในการแสดงออกซึ่งความรู้สึกหวาดกลัว ความโกรธ และการต่อสู้ เนื่องจากเด็กวัยนี้มีความสามารถในการพูดคุยกับผู้อื่นได้ดีขึ้น จึงทำให้เขาสามารถลดความโกรธ ความก้าวร้าวลง

4. ขณะที่เด็กเจริญเติบโตขึ้น เขาจะต้องการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ และความเป็นอิสระต่อตัวของตัวเองบ้าง

5. ต้องการการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา

6. ต้องการความเห็นชอบ และการให้คำแนะนำชี้แนวทางจากผู้ใหญ่เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่

6.1 สอนให้รู้จักการพูด การใช้คำพูดในการติดต่อกับบุคคลอื่น

6.2 สอนให้รู้จักความรับผิดชอบในหน้าที่ และช่วยเหลือตนเอง

6.3 สอนให้มีความรู้เกี่ยวกับเพศ และศาสนา รวมทั้งให้รู้จักมีคุณธรรม จรรยา มารยาทที่เหมาะสม

7. ต้องการอยากรู้อย่างกว้างเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเขา อยากรู่ว่า มนุษย์อยู่กันอย่างไร และทำไมจึงมีชีวิตอยู่ในโลกนี้

✓ ความสนใจ

✓ ความหมายของความสนใจ

ความสนใจ (Interest) เป็นตัวแปรทางจิตวิทยาตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อบุคคลซึ่งมีผลต่อการปรับตัวทางการศึกษาและอาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตลอดจนการกระทำอื่นในชีวิตประจำวัน ความสนใจเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการรับรู้สิ่งเร้าและเอาใจใส่ต่อสิ่งเร้านั้นอย่างต่อเนื่อง เกิดการตอบสนองอย่างเต็มใจและเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการเร้าให้จิตใจตอบสนอง จึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความสนใจ และความสนใจจะมีมากหรือน้อยคงอยู่นานเพียงใดขึ้นอยู่กับสภาวะของจิตใจหรือความรู้สึก

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้คำนิยามความหมายของความสนใจไว้ดังนี้

เมอร์เรน และ เลอร์แมน (Mehrens and Lehman. 1973 : 530) ให้ความหมายว่า “ความสนใจ หมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อเป้าหมายซึ่งเป็นกิจกรรม แสดงออกมาในลักษณะของความชอบ - ไม่ชอบในกิจกรรมนั้น ๆ” สำหรับ กูด (Good. 1973 : 94) ได้ให้ความหมายว่า “ความสนใจ หมายถึงความรู้สึกชอบที่คนเราแสดงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นความรู้สึกชั่วขณะหนึ่งหรือถาวรก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นกับความอยากรู้อยากเห็นของบุคคลนั้น โดยมีอิทธิพลจากประสบการณ์ของเขาเอง” และ ฮิลการ์ด (Hilgard. 1962) ได้กล่าวถึงความสนใจไว้สรุปได้ว่า “ความสนใจหมายถึงแนวโน้มทางด้านจิตใจหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมี อิทธิพลทำให้บุคคลนั้นเอาใจใส่และรู้สึกพึงพอใจในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งนั้น”

ในเรื่องนี้นักการศึกษาของไทยก็ให้ความหมายไว้ ดังเช่น คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2521 : 104) ให้ความหมายว่า “ความสนใจ หมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งจะกระตุ้นให้บุคคลเลือกหรือทำในสิ่งใด ๆ ที่เขาชอบ ในที่สุดเขาก็จะบรรลุถึงจุดหมายของการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมใด ๆ ตามที่ตั้งไว้” สำหรับ รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์ (2533 : 171) ให้ความหมายว่า “ความสนใจ หมายถึงศักยภาพภายในของบุคคลที่รู้สึกพอใจ ต้องการอยากรู้อยากเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งและพยายามจะกระทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ” นอกจากนี้ อุทุมพร จามรมาน (2532) ได้ให้ความหมายว่า “ความสนใจ หมายถึงความโน้มเอียงไปในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ มีความมากน้อยของความโน้มเอียงมีทิศทาง คือ สนใจ - ไม่สนใจ และมีเป้าหมาย คือ กิจกรรม”

จากความหมายที่มีผู้กล่าวไว้ข้างต้น ย่อมสรุปได้ว่า ความสนใจหมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมใด ๆ โดยแสดงออกในรูปความช่วยเหลือหรือไม่ชอบเมื่อเปรียบเทียบกิจกรรมนั้นกับกิจกรรมอื่น ๆ และมีความโน้มเอียงที่บุคคลจะเลือกกระทำในสิ่งที่ชอบมากกว่าสิ่งอื่น ๆ ✓

วิธีการวัดความสนใจ

เพาเวลล์ (Powell, 1963 : 337-338) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดความสนใจว่าสามารถทำได้ 3 วิธีคือ การใช้แบบสำรวจความสนใจ (Interest Inventory) ซึ่งจะประกอบด้วยข้อความชุดหนึ่งเพื่อให้บุคคลได้แสดงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อข้อความเหล่านั้นในแบบสำรวจ หรือการใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended questionnaire) คือการให้บุคคลตอบคำถามได้อย่างอิสระตามความรู้สึกที่แท้จริงจากข้อคำถามปลายเปิด และการสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งเป็นวิธีที่ให้บุคคลบอกเกี่ยวกับสิ่งที่เขาชอบหรือกิจกรรมที่ชอบทำบ่อย ๆ วิธีนี้ยังช่วยให้ผู้สัมภาษณ์สามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้

ส่วนซูเปอร์ (นัทธินี มลิวัลย์, 2536 : 14 ; อ้างอิงมาจาก Super, 1957 : 218-219) กล่าวว่าความสนใจของบุคคลสามารถศึกษาได้จากวิธีการต่อไปนี้

1. ศึกษาจากคำพูดที่แสดงออกมา (Express Interest) เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ทราบความสนใจของบุคคลได้ และเป็นพื้นฐานของการศึกษาความสนใจวิธีอื่น ๆ ผลที่ได้ให้คุณค่าที่จำกัดและยังเชื่อถือไม่ได้เต็มที่นัก
2. ศึกษาจากพฤติกรรมการแสดงออกที่สังเกตได้ (Manifest Interest) จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมซึ่งเป็นงานอดิเรกหรืองานประจำ
3. ศึกษาจากการใช้แบบทดสอบ (Test Interest) ที่มีความสัมพันธ์กับอาชีพ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทางด้านวิชาการ โดยยึดหลักที่ว่าถ้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงแสดงว่าบุคคลนั้นสนใจต่อสิ่งที่เรียนนั้น
4. ศึกษาจากการใช้แบบสำรวจความสนใจ (Inventory Interest) โดยให้บุคคลทำแบบสำรวจความสนใจแล้วให้เขาแสดงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบเกี่ยวกับกิจกรรมที่กำหนดให้ จากนั้นนำผลไปวิเคราะห์ทางสถิติเป็นคะแนนความสนใจ

นอกจากนี้ สำเริง บุญเรืองรัตน์ (2524 : 9) ยังได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมถึงการวัดความสนใจว่า "แนวการวัดนั้นสามารถกระทำได้โดยการเอาข้อความที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ไปรื้อให้เขาอ่าน แล้วให้เขาแสดงความรู้สึกออกมาว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ชอบหรือไม่ชอบ"

จากวิธีการวัดความสนใจที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าสามารถวัดได้หลายวิธี แต่สำหรับนักจิตวิทยาถ้าพูดถึงความสนใจแล้วจะหมายถึงความสนใจที่ได้จากการทำแบบสำรวจความสนใจซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะใช้วัดความสนใจของบุคคล และจากการศึกษาที่ผ่านมาก็ได้บ่งชี้ว่าการวัดโดยใช้แบบสำรวจความสนใจจะทำให้เกิดความตรงมากที่สุด

(Mehrens and Lehman, 1973 : 557)

❖ ความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็ก

ความสนใจมีรากฐานมาจากความตั้งใจ และความสามารถ การที่บุคคลเกิดความสนใจขึ้นก็เนื่องมาจาก ความสามารถทั้งทางด้านร่างกายและสติปัญญาได้พัฒนาสูงขึ้นตามระดับอายุ จึงได้พยายามใช้ความสามารถจากการพัฒนาดังกล่าวให้เป็นประโยชน์สมความตั้งใจ โดยเน้นเดียวกันเด็กที่มีความสามารถทางด้านร่างกายและสติปัญญาสูง ความสนใจในสิ่งต่าง ๆ ก็ย่อมจะสูงตามไปด้วย ตัวอย่างเช่น เด็กที่มีความสามารถในการใช้ภาษาได้ดีก็จะสามารถสนใจสิ่งต่าง ๆ ได้กว้างขวาง ความสนใจสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามวัยเช่นเดียวกับความสามารถในด้านอื่น ๆ และช่วงของความสนใจจะมีระยะไม่เท่ากันคือ เมื่อร่างกายเจริญเติบโต ความสามารถอย่างใหม่เพิ่มขึ้น ความสนใจก็เพิ่มขึ้น ช่วงระยะของความสนใจก็มีระยะยาวขึ้นเป็นเงาตามตัว (จรุงณ์ เพชรมณี, 2523 : 153)

❖ ความสนใจในการอ่านของเด็กมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ

1. เพศ และอายุ

ฮัส (รัถพร ชังธาดา, 2531 : 93 ; อ้างอิงมาจาก Huss, 1964 : 125) ได้สำรวจความสนใจในการอ่านวรรณกรรม และสรุปเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างอายุและเพศมีต่อความพึงพอใจในการอ่านไว้ 7 ประการ คือ

- 1.1 ความสนใจในการอ่านของเด็กเปลี่ยนแปลงได้ตามอายุ และระดับชั้น
- 1.2 มีความแตกต่างเล็กน้อย ระหว่างความสนใจในการอ่านของเด็กชาย และเด็กหญิง ซึ่งปรากฏให้เห็นก่อนอายุ 9 ปี

1.3 ความแตกต่างระหว่างความสนใจในการอ่านของเด็กหญิงกับเด็กชาย
ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดในระหว่างอายุ 10-13 ปี

1.4 เด็กหญิงอ่านหนังสือมากกว่าเด็กชาย แต่เด็กชายมีความสนใจกว้างขวาง
และอ่านหนังสือได้หลายชนิดกว่า

1.5 เด็กหญิงสนใจอ่านนวนิยายรักโศกของผู้ใหญ่ก่อนเด็กชาย

1.6 เด็กชายชอบเรื่องผจญภัย ส่วนเด็กหญิงชอบนวนิยาย แต่สำหรับเรื่องลึกลับ
ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายเหมือนกัน

1.7 นานครั้งที่เด็กชายจะแสดงว่าชอบหนังสือของเด็กหญิง แต่เด็กหญิงจะอ่าน
หนังสือของเด็กชายในระดับที่สูงกว่า

2. อายุสมองของเด็ก

รัสเซลล์ (รัถพร ชังธาดา. 2531 : 94 ; อ้างอิงมาจาก Russell. 1961 : 394-395) ได้
ศึกษาเปรียบเทียบความสนใจในการอ่านกับสติปัญญา และสรุปเป็นข้อใหญ่ ๆ ไว้ 3 ประการคือ

2.1 เด็กที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดจะอ่านหนังสือที่เด็กสติปัญญาต่ำ ซึ่งแก่กว่าตน
2 - 3 ปี ชอบได้

2.2 เด็กที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดจะอ่านหนังสือมากเป็นจำนวน 3 - 4 เท่าของ
เด็กที่มีสติปัญญาปานกลาง และความสามารถในการอ่านจะไม่ลดลงเหมือนเด็กธรรมดาทั่วไป
ซึ่งส่วนมากจะลดลงเมื่ออายุ 13 ปี

2.3 ความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด เด็กที่มีสติปัญญา
ปานกลาง และเด็กที่มีสติปัญญาต่ำ จะมีความแตกต่างกันเล็กน้อย แต่เด็กที่มีสติปัญญาเฉลียว
ฉลาดมีช่วงความสนใจในการอ่านมากกว่า

3. รูปร่างและขนาดของหนังสือ

รูปร่าง และขนาดของหนังสือประกอบด้วย ลักษณะรูปเล่ม ขนาด ภาพ สี ตัวอักษร
การวางรูปหน้า และชนิดของการพิมพ์ สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อความสนใจของเด็กในการเลือก
หนังสือด้วย (รัถพร ชังธาดา. 2531 : 94)

4. สิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กเป็นต้นไป บ้าน โรงเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์
เพื่อน และชุมชน ล้วนเป็นองค์ประกอบที่มีผลกระทบต่อความสนใจในการอ่านของเด็กด้วย

ฮัค และ คูห์น (Huck and Kuhn . 1968 : 31-36) ได้ศึกษาความต้องการ ความสนใจใน
การอ่านหนังสือของเด็ก โดยพิจารณาลักษณะของเด็กตามทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ และได้

เปรียบเทียบความต้องการ และความสนใจในการอ่านของเด็กกับลักษณะของเด็กให้เห็นชัดเจน โดยแบ่งตามระดับชั้นเรียน ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 เท่านั้น

เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4

ลักษณะของเด็ก	ความต้องการและความสนใจ
- ช่วงความสนใจยาวนานยิ่งขึ้น - มีความสามารถ ความสนใจที่ต่างกัน ความสนใจของเด็กหญิงและเด็กชายต่างกันเห็นได้ชัดเมื่ออายุ 9 ขวบ เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ ตามเพศของตน - ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม รู้จักการวิจารณ์ด้านหาความถูกต้อง - มีความสามารถมากขึ้นในการทำงานกลุ่ม - สนุกกับการแก้ปัญหาและเรื่องลึกลับ ทำทาย ชอบสัญลักษณ์และคำที่มีความหมายแอบแฝง - ความสามารถในการทำงานร่วมกันดีขึ้น ชอบเล่นกีฬาเป็นทีม - มีความสนใจผู้อื่นมากขึ้น ความสนใจเฉพาะตัวเองลดน้อยลง สนใจในอดีตอย่างลึกซึ้งชอบการผจญภัย - ค้นคว้าหาความรู้ที่จะตอบปัญหาของเขได้	- เด็กรู้ว่าการอ่านเป็นกิจกรรมหรืองานอดิเรกที่สนุกสนาน - ควรได้อ่านหนังสือที่ตรงกับความสนใจและความสามารถ - ต้องการโอกาสที่จะอภิปรายหรือวิจารณ์หนังสือที่ได้อ่าน กลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการเลือกหนังสืออ่าน - อาจให้ฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม โดยให้ช่วยกันวิจารณ์หนังสือ - ชอบหนังสือเกี่ยวกับเรื่องลึกลับ เกม - สนใจหนังสือกีฬา - สนใจอ่านหนังสือชีวประวัติ ชีวิตความเป็นอยู่ในอดีต คนในชาติต่าง ๆ ชอบเรื่องที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ตื่นเต้น - ต้องการคำแนะนำและความช่วยเหลือในการใช้ห้องสมุด การใช้บัตรรายการ การใช้หนังสืออ้างอิง

ลักษณะของเด็ก	ความต้องการและความสนใจ
- ชอบเรื่องสนุกเกี่ยวกับเรื่องในชีวิตประจำวันและการผจญภัยที่สร้างจินตนาการ - สนใจหนังสือตามความสามารถในการอ่าน	- ผู้ใหญ่ต้องยอมรับว่าหนังสือเป็นสิ่งสำคัญช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดและให้ความสนุกสนานแก่เด็ก - เป็นสิ่งจำเป็นที่ครูจะต้องจัดกิจกรรมการอ่านดัง ๆ ทุก ๆ วัน

จินตนา ไบกาซึย (2534 : 36-41) ได้ประมวลความสนใจในการอ่านของเด็กวัย 9 ถึง 10 ขวบ ไว้ดังนี้

1. เด็กวัย 8-9 ขวบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 อ่านหนังสือได้มากขึ้น ชอบอ่านนิทานเทพนิยาย เช่น นิทานพื้นบ้าน นิทานตำนาน (เช่น ศรีธนไชย ท้าวแสนปม เป็นต้น) หรือนิทานที่แต่งใหม่ ๆ เข้าทำนอง "กาลครั้งหนึ่งยังมี... (เช่น ปลาบู่ทอง โสนน้อยเรือนงาม เจ้าหญิงนิทรา เป็นต้น) นอกจากนี้ยังสนใจเกี่ยวกับชีวิตจริงมากขึ้น ชอบฟังหรืออยากรู้เรื่องราวของเด็กอื่นในวัยเดียวกัน อยากรู้อยากเห็นว่าชีวิตความเป็นอยู่เป็นอย่างไร...เหมือนกับตัวเองหรือไม่ ในระยะนี้เด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชาย มีความสนใจในการอ่านแตกต่างกันไปตามรสนิยมของเพศ เด็กหญิงยังคงชอบตุ๊กตา ชอบของเล่นสวย ๆ งาม ๆ และเสื้อผ้า เด็กชายชอบของเล่น เช่น รถยนต์ หุ่นยนต์ เรือบิน เกมกด และเครื่องดนตรีกลไกต่าง ๆ ชอบการผจญภัยและการเล่นโลดโผนต่าง ๆ นอกสถานที่ ในขณะที่เด็กผู้หญิงชอบเล่นกระจุกกระจิกอยู่ในบ้าน การเขียนสำหรับเด็กวัยนี้อาจเขียนเป็นเรื่องยาวขึ้น ประมาณ 2,000 - 5,000 คำ มีข้อระวังในการเขียนสำหรับเด็กระดับนี้ คือ ผู้อ่านมักจะเปรียบเทียบตัวเองกับตัวละครที่แต่งขึ้น ผู้เขียนจึงต้องระมัดระวังในการเขียนบุคลิกของตัวละครให้ดี ต้องเข้าใจจิตใจเด็ก มีเหตุผลในการเขียน รายละเอียดต่าง ๆ เป็นของจำเป็น แต่ไม่ต้องละเอียดมากนักทว่าให้ถูกต้อง ถ้ามีข้อผิดพลาด เด็กจะหยุดอ่านและหมดความเชื่อถือทันที ควรสร้างตัวละครให้มีลักษณะโน้มน้าวใจเด็กให้เกิดเจตคติที่ดี มีความเมตตากรุณา กล่าวหาเก่งในการผจญภัย ปราบศัตรูเอาชนะอุปสรรคได้ เด็กจะชื่นชอบและอยากทำตาม เพราะอยากเป็นพระเอก มีข้อพึงระวังในการสร้างนิสัยตัวละครตัวเอง หรือพระเอกให้มีนิสัยร้าย หรือแก่นเกรในตอนแรก ต่อมาตอนจบกลับใจเป็นคนดีเลิกนิสัยชั่วร้าย เพราะเด็กมักนิยมตัวละครเช่นนี้ และจะประพุดติดตามตัวอย่างที่ไม่ดีของตัวละครแทน

2. เด็กวัย 10 - 11 ขวบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 อ่านหนังสือได้คล่อง เป็นระยะที่มีความสนใจในการอ่านอย่างแท้จริง เด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายแยกกันอ่านหนังสือตามความสนใจของตน เด็กหญิงชอบเรื่องกระจุ้มกระจิม ตลกขบขัน นิทาน นิยาย ชีวิตในครอบครัว เด็กชายชอบเรื่องเกี่ยวกับกีฬา ผจญภัย หุ่นยนต์และเครื่องยนต์กลไกต่าง ๆ นิยายส่งเสริมความเป็น “พระเอกประเภทเซนต์เซย่า” นอกจากนี้ยังชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตจริงมากขึ้น ชอบเรื่องความรู้ วิทยาศาสตร์ ธรรมชาติศึกษา งานอดิเรกที่ชอบทำ เช่น ทำของเล่น พับกระดาษ วาดรูป สะสม แสตมป์ เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่เริ่มบูชาวีรบุรุษและวีรสตรี ดังนั้นหนังสือชีวประวัติที่เน้นชีวิตในวัยเด็ก และหนังสือภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์ ซึ่งเขียนในรูปแบบการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ รวมทั้งวรรณคดีไทยประเภทร้อยกรอง ซึ่งถอดเป็นร้อยแก้วอ่านง่าย ๆ เพื่อให้เด็กเข้าใจเรื่องได้โดยตลอด จะดีกว่านำมาตัดตอนให้อ่านเป็นตอน ๆ หรือหนังสือร้อยกรองที่ถอดเป็นร้อยแก้วแล้วนำมาย่อเรื่องทำเป็นการ์ตูน ซึ่งบางตอนอาจยกบทร้อยกรองตอนไหนมาประกอบด้วย จะทำให้เด็กเกิดความซาบซึ้งในคำประพันธ์ได้อีกด้วย นิทานชาดกหรือนิทานคติธรรม พื้นบ้านที่มุ่งหมายส่งเสริมให้เด็กมีคุณธรรมและเจตคติที่ดีงามยามเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ หนังสือเช่นนี้ล้วนดึงดูดความสนใจในการอ่านของเด็กวัยนี้มาก

ลมูล รัตตากร (2526 : 49-50) กล่าวถึงความสนใจของเด็กในวัยประถมปลายไว้ดังนี้
เด็กอายุ 9 ขวบ ยังชอบนิทานเกี่ยวกับเรื่องสัตว์ต่าง ๆ อยู่ แต่ชอบเรื่องจริง ๆ มากกว่าที่จะให้สัตว์มาพูดเหมือนมนุษย์ เด็กวัยนี้จะชอบเรื่องผจญภัยมาก

เด็กอายุ 10 ขวบ จะไม่ต่างกับเด็กอายุ 9 ขวบนัก แต่เด็กชายจะชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ และเรื่องทำนองเดียวกันนี้มากขึ้น

อายุ 11 ขวบ ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับการผจญภัยอยู่ โดยเฉพาะเด็กชายแต่เด็กหญิงจะเริ่มอ่านนวนิยายบ้างแล้ว

อายุ 12 ขวบ เด็กชายจะชอบอ่านหนังสือผจญภัยหรือไม่ก็เป็นหนังสือที่มีวีรบุรุษ วีรสตรี และชอบอ่านหนังสือประเภทชีวประวัติและประวัติศาสตร์มาก เด็กอายุ 12 ขวบ จะเริ่มอ่านนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่แล้ว ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายจะชอบหนังสือเกี่ยวกับศาสนา

นิตา ชูโต และกล่อมจิตต์ พลายเวช (2527 : 7) กล่าวว่า เมื่อเด็กเติบโตขึ้นก้าวขึ้นสู่ระดับประถมศึกษาตอนปลาย คือช่วงอายุ 9 - 11 ขวบ ได้เรียนรู้และเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ รอบตัวมากขึ้น จะเริ่มสนใจเรื่องของเด็ก ๆ ในดินแดนอื่น เหตุการณ์ในสมัยอื่นคือในอดีต เด็กจึงเริ่มสนใจและชอบเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และชีวประวัติบุคคลสำคัญต่าง ๆ ในช่วงระยะนี้เด็ก

ผู้ชายเริ่มไม่ชอบอ่านเรื่องที่มีตัวเอกเป็นเด็กหญิง แต่เด็กผู้หญิงยังคงชอบให้มีตัวเอกทั้งชายและหญิงควบคู่กันไป เรื่องที่เป็นจินตนาการแปลก ๆ ในเรื่อง และเรื่องตลกขบขันไร้สาระยังคงเป็นที่ชื่นชอบของเด็ก ๆ ทั้ง 2 ระดับ หนังสืออีกประเภทหนึ่งที่เด็กในวัยนี้ชอบอ่าน คือ หนังสือสารคดีที่ให้ความรู้แขนงต่าง ๆ

สำหรับความสามารถในการอ่านหนังสือของเด็กนั้นมีความสำคัญมาก เด็กแต่ละคนจะมีความสามารถในการอ่านแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้ปกครอง ครู และบรรณารักษ์ ควรศึกษาความสนใจและความสามารถในการอ่านของเด็ก เพื่อจะได้จัดหาหนังสือที่ตรงกับความสนใจและความสามารถในการอ่านของเด็ก โดยการจัดหาหนังสือที่ตรงกับความสนใจซึ่งจะทำให้เด็กชอบอ่านหนังสือ เด็กยิ่งอ่านมาก ๆ ก็จะมีมีความชำนาญในการอ่าน จะอ่านเร็วและมีความเข้าใจเร็ว สำหรับสาเหตุที่ทำให้เด็กมีความสามารถในการอ่านแตกต่างกันนั้นมีหลายอย่าง คือ

1. ด้านสติปัญญา เด็กที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดจะอ่านหนังสือได้เร็วมาก มีความสามารถในการเลือกอ่านหนังสือที่น่าสนใจกว่าเด็กในวัยเดียวกันและจะมีพัฒนาการด้านการอ่านสูงกว่าในระดับเดียวกัน

2. อายุ เด็กอายุต่างกันแม้เพียงปีเดียวก็มีความสามารถในการอ่านต่างกัน เด็กวัยรุ่นและเด็กที่มีอายุมากจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าและเร็วกว่าเด็กที่อายุน้อย โดยทั่วไปแล้ว ความสามารถในการเรียนรู้จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ไปตามวัย จนถึงอายุราว 20 - 25 ปี ต่อจากนั้นก็คงตัวหรือลดลงบ้างเล็กน้อย

3. เพศ ความแตกต่างระหว่างเพศเป็นสาเหตุให้คนเราแตกต่างกันในเรื่องการอ่าน เพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติและความสนใจในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน ทำให้เด็กชายสนใจหนังสือแตกต่างกันกับเด็กหญิง เด็กหญิงจะชอบเกี่ยวกับความงาม การแต่งกาย เด็กชายชอบทดลอง ชอบวิทยาศาสตร์ เครื่องยนต์กลไก การผจญภัย คณิตศาสตร์

4. วุฒิภาวะและความพร้อม การอ่านจะต้องอาศัยทักษะต่าง ๆ ที่เป็นทักษะย่อย ๆ ประกอบกัน เช่น การใช้สายตา การใช้วocabulary ในการออกเสียง ฯลฯ เด็กที่มีความพร้อมในการอ่านย่อมหมายถึงระดับวุฒิภาวะของเขที่สามารถจะแยกความคล้ายคลึงและความแตกต่างของตัวอักษรได้ ดังนั้นการที่รอให้เด็กพร้อมหรือเตรียมความพร้อมในการอ่านจะช่วยป้องกันความล้มเหลวในการอ่านที่จะเกิดขึ้นได้

5. ประสบการณ์เดิม อิทธิพลของประสบการณ์เดิมจะมีผลต่อการอ่านในเรื่องการถ่ายทอดการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ได้ดีและเร็วขึ้น

6. ความถนัดตามธรรมชาติ เด็กมีความสามารถพิเศษในด้านใดก็จะสนใจอ่านหนังสือทางด้านนั้นเป็นพิเศษ เช่น เด็กเก่งคณิตศาสตร์จะอ่านเรื่องคณิตศาสตร์ เด็กเก่งเรื่องการทำอาหารจะสนใจเรื่องการทำอาหาร

7. สภาพร่างกาย เด็กที่มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์จะเรียนอ่านได้ดีกว่าเด็กที่เจ็บป่วยเป็นประจำ รวมทั้งความบกพร่องทางร่างกายมีผลต่อการอ่านเป็นอย่างมาก เช่น สายตาสั้น สายตาวาว สายตาเอียง กล้ามเนื้อที่ควบคุมพยักหน้าพิการ ประสาทหูพิการ เป็นต้น

8. สภาพอารมณ์ มีผลต่อการอ่านเนื่องจากทุกคนไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองหรือครูต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านและพยายามคาดหวังให้เด็กเป็นคนที่ย่านหนังสือได้เก่งและคล่องแคล่ว ดังนั้น ความคาดหวัง อาจทำให้เด็กเกิดความตระหนก และขาดความมั่นใจกลัวจะทำไม่ได้ดังหวัง การทะเลาะเบาะแว้งภายในบ้าน การหย่าร้างของพ่อแม่ ความวิตกกังวลต่าง ๆ นานา จะทำให้สภาพอารมณ์ขาดความมั่นคงและเข้ามารบกวนสมาธิในขณะที่อ่าน ทำให้การพัฒนาการด้านการอ่านเกิดปัญหา

9. สิ่งแวดล้อมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอ่านของเด็ก ได้แก่

9.1 สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ถ้าพ่อแม่ ผู้ปกครอง สนับสนุนการอ่าน เลือกหนังสือที่ดี และซื้อหนังสือให้เด็กบ่อย ๆ พ่อแม่ชอบอ่านหนังสือ มีชั้นหนังสือให้เด็กเป็นส่วนตัวเด็กก็จะชอบอ่าน

9.2 สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ถ้าโรงเรียน ครู บรรณารักษ์ ส่งเสริมการอ่าน มีหนังสือที่ดีจำนวนมากในห้องเรียน เด็กก็จะได้อ่านหนังสือดี ๆ และอ่านเก่ง

9.3 เพื่อน ถ้าเพื่อนชักชวนให้อ่าน คั่นคว่ำ ก็จะช่วยให้เด็กอ่านเก่งขึ้นได้

10. การจัดโปรแกรมการอ่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านได้แสดงความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการอ่าน จะมีอิทธิพลต่อการอ่านของเด็กมาก นอกจากจะขึ้นอยู่กับวิธีสอนและอุปกรณ์แล้ว ยังต้องพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการจัดการเรียนการสอน การเลือกกิจกรรมที่เหมาะสม การเลือกหนังสือที่จะให้เด็กอ่านให้ตรงกับระดับความสนใจของเด็กด้วย (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์. 2525 : 39 - 41 ; จวีวรรณ คูหาภินันท์. 2527 : 55 - 56 ; สุขุม เฉลยทรัพย์ . 2531 (141 - 143)

การแบ่งช่วงความสนใจของนักศึกษาดังกล่าว มีความเห็นสอดคล้องและตรงกับ การแบ่งช่วงของ บันลือ พฤกษ์วัน (2524 ก : 15 - 16) ที่ได้กล่าวถึงช่วงความสนใจของเด็ก โดยแบ่งตามระดับชั้น เรื่องความสนใจของเด็กระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งจะขอนำมากล่าวไว้แต่เฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ดังนี้

1. ลักษณะเหงวย

- ช่วงความสนใจยาวนานขึ้นเป็น 30 - 40 นาที
- มีความคล่องแคล่วที่จะใช้กล้ามเนื้อดีขึ้นมาก สามารถที่จะใช้การสังเกตเปรียบเทียบได้ละเอียดยิ่งขึ้น
- เรียนรู้ที่จะทำงานรวมกลุ่มกับผู้อื่นได้ดี รู้จักช่วยกันแบ่งปัน ควรส่งเสริมการสร้างลักษณะนิสัยในการทำงาน การสะสมต่าง ๆ
- สามารถที่จะอ่านตามลำดับได้ดีขึ้นและเข้าใจเรื่องราวที่เป็นนามธรรมเฉพาะเรื่องได้บ้าง
- รู้จักที่จะหาสถานที่ต่าง ๆ และสามารถฝึกตนให้เป็นคนรับผิดชอบกิจการได้ดียิ่งขึ้น

2. ความสนใจและความต้องการ

- ความสนใจตนเองเริ่มลดน้อยลง เริ่มสนใจเพื่อน และสภาพแวดล้อมที่ห่างตัวออกไปได้มากขึ้น
- สนใจเรื่องราวและความเป็นมาของสถานที่และบุคคล ได้มากขึ้น
- ต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการเล่น การทำงาน เอาใจเพื่อนฝูงได้มากยิ่งขึ้น และเริ่มมีเพื่อนที่ถูกใจ (ถูกคอ) กัน
- สนใจนิทาน เรื่องราว และสามารถเล่าสู่เพื่อนฟังได้ดีขึ้น
- ความสนใจในการอ่านเริ่มขยายวงกว้างออกไปมากขึ้น

3. หนังสือที่ควรอ่าน และส่งเสริมการอ่านตามลำพัง

- นิทานสุภาพนิทานคำกลอน ที่ให้คติสอนใจ ให้แนวคิดในการประพฤติปฏิบัติ เช่น นิทานสุภาพนิทาน
- นิทาน หรือเรื่องราวที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสิ่งต่าง ๆ เช่น กระจ่างหางสั้น พระร่วง พระยาโคตรตะบอง ภาพประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญของชาติไทย
- เรื่องราวที่ชวนคิด เช่น สนุกกับตัวเลข เลือดตัวแรก กินดีโตเร็ว
- นิทานที่ตลกขบขันหรือแสดงความกล้าหาญผจญภัยต่าง ๆ เช่น นิทานนานาชาติ รวมนิยายของเชคสเปียร์

นอกจากนี้ หนังสือ พฤติกรรม (2524 ก : 34-35) ได้ขยายความว่า เด็กในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 เกิดการเปลี่ยนแปลงในการอ่าน ที่เป็นเรื่องยาวนานขึ้น ช่วงความสนใจ

สมาธิในการอ่านยาวนานขึ้น เด็กที่สามารถผ่านมาในขั้นนี้ ย่อมต้องการอ่าน ทั้งจะขยายวงของการอ่านได้กว้างขวางขึ้น

การมีหนังสือให้อ่านหลาย ๆ ประเภท ย่อมเป็นการสนองความต้องการในการอ่านแบบขยายประสบการณ์ได้กว้างขวางขึ้น หนังสือที่จะช่วยให้เด็กอ่านอย่างตั้งใจควรจะเป็น เรื่องราวที่แต่งขึ้น เช่น

- เรื่องที่ตลกขบขัน (Comics) จะช่วยให้เด็กเข้าใจในการใช้ถ้อยคำในรูปแบบที่ชวนซ้ำ เรื่องราวและภาพของความผิดพลาด เลอะเลือน หลงลืม แปลก ๆ แต่เรื่องชวนขันมักจะประกอบด้วยบทสนทนา

- เรื่องที่เป็นจริง นิทานอิงประวัติศาสตร์ ประวัติบุคคลสำคัญ นักประดิษฐ์คิดสร้างที่มีชื่อเสียงและอื่น ๆ จะช่วยให้เด็กได้มีแนวคิดที่เป็นแบบอย่างจากบุคคลนั้น ๆ ในหลายรูปแบบ เป็นการก่อจุดเริ่มต้นของความใฝ่ฝัน ความมุ่งหวังที่จะก้าวหน้าในชีวิตของเด็กได้เป็นอย่างดี (Non-fiction)

- เรื่องชวนเพ้อฝัน (Fantasy) เทพนิยายแฝงคุณธรรม นิทานสนุก นิทานต่าง ๆ จะช่วยให้เด็กสนใจ รู้จักเลือกเป็นตัวละคร รู้ว่าใครผิดใครถูก ใครชื่อใครดี จะเลือกแบบอย่างเป็นแนวปฏิบัติของตน ตลอดจนอาจใช้ฝึกประเมินตัวละครในเรื่องที่อ่านไปพร้อมกันด้วย

คณะนิติบัญญัติภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2523 : 51) ได้รวบรวมลักษณะนิสัย และช่วงความสนใจในหนังสือของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 (อายุ 9 - 10 ขวบ) ไว้ดังนี้

- มีความสนใจในการอ่านอย่างจริงจัง สามารถอ่านได้คล่องแคล่ว
- ชอบฟังครูเล่าเรื่องหรืออ่านหนังสือให้ฟังด้วยความตั้งใจและชอบอ่านหนังสือเป็นกิจกรรมที่พอใจเท่า ๆ กับงานอดิเรก
- เด็กหญิงและเด็กชายมีความสนใจแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เด็กหญิงชอบอ่านเรื่องกระจุ้มกระจิม นิทาน นิยาย ธรรมชาติที่สวยงาม ส่วนเด็กชายชอบเรื่องเครื่องยนต์กลไก การผจญภัย ความตื่นเต้น ทั้งหญิงและชายชอบเรื่องเกี่ยวกับเครื่องเล่น ปืนลูกดันไม้ เลี้ยงสัตว์ ภูเขา วิญญาณ และวีรสตรี หรือชีวิตจริงมากขึ้น
- ชอบหนังสือภาพมาก ๆ สีเส้นสวยงาม ภาพชัดเจน
- ชอบเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ต่าง ๆ แต่เริ่มชอบเรื่องจริง ๆ มากกว่าที่จะให้สัตว์ทำอะไรเหมือนคน
- ชอบนิทานเกี่ยวกับนางฟ้า และเรื่องเพ้อฝันต่าง ๆ

- ชอบเรื่องตลกขบขัน ผจญภัย
- ไม่ค่อยชอบเรื่องหวาดเสียวตื่นเต้นจนเกินไป
- ชอบเรื่องที่อ่านแล้ว เกิดความคิดริเริ่มอยากทดลองค้นคว้าและทำ
- มีความรู้สึกต้องการให้การเลือกเพื่อนเข้ากลุ่มโดยพิจารณาจากความสามารถในการอ่านหนังสือประเภทใดมากที่สุดคนนั้นก็ได้เป็นหัวหน้า

ความสนใจในการอ่านนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนและความสนใจในการอ่านของนักเรียนจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีความสนใจในการอ่านแตกต่างกัน องค์ประกอบแรกคือ ความแตกต่างระหว่างเพศ บุช และฮิบเนอร์ (Bush and Huebner, 1970 : 205) กล่าวว่า “เป็นที่แน่ชัดว่า ความสนใจของนักเรียนระดับกลาง และระดับสูง ขึ้นอยู่กับเพศ” ซึ่ง เดชานท์ (Dechant, 1982 : 76) ได้ศึกษาความสนใจในการอ่านของนักเรียนเกรด 7 - 12 พบว่า ตัวชี้วัดที่มีอิทธิพลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนมากที่สุดคือเพศของผู้อ่าน และ หทัย ดันหยง (2529 : 55) ได้กล่าวถึงความแตกต่างในการอ่านของเด็กชายและเด็กหญิงในเด็กโตวัย 10 ขวบ ไว้ว่า “เริ่มชอบหนังสือประเภทมีการต่อสู้ ผจญภัย การท่องเที่ยวไปในโลกกว้าง ประวัติบุคคล อภินิหาร เด็กหญิงและเด็กชายเริ่มแตกต่างกันในด้านการอ่านอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น เด็กหญิงชอบอ่านนิยาย นิทานที่ราบรื่น กระจุ้มกระจิม ในขณะที่เด็กชายชอบอ่านหนังสือผจญภัย สารคดี องค์ประกอบประการต่อมา ที่ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการอ่านแตกต่างกันคือ อายุของผู้อ่าน” ดังที่ ณรงค์ ทองปาน (2526 : 9) กล่าวว่า “นักเรียนอายุ 9 - 10 ปี ชอบอ่านหนังสือผจญภัย และชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตภายในบ้านและในโรงเรียน โดยเฉพาะเด็กหญิงชอบอ่านมากเป็นพิเศษขององค์ประกอบอีกประการหนึ่งที่ทำให้มีความสนใจในการอ่านแตกต่างกัน คือ สติปัญญาของนักเรียน” ดังที่ ปราณี เชียงทอง (2526 : 124) กล่าวว่า “เด็กที่มีสติปัญญาไม่สูง ชอบอ่านเรื่องทำนองเพื่อฝันมากกว่าเด็กที่มีสติปัญญาสูงกว่า” และรัศพร ชังธาดา (2531 : 94) แสดงความคิดเห็นว่า “เด็กที่มีสติปัญญาสูงมีช่วงความสนใจในการอ่านนานกว่าเด็กที่มีสติปัญญาต่ำ” นอกจากนี้สภาพแวดล้อมและภาวะเศรษฐกิจก็เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการอ่านแตกต่างกัน ดังที่ เพ็ญประภา กฤตยานวัช (2528 : 46) กล่าวว่า “เด็กที่อยู่ในครอบครัวซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจดี พ่อแม่มีเงินซื้อหนังสือให้อ่านได้ตามความสนใจ เด็กจะมีโอกาสอ่านได้มากกว่าเด็กซึ่งอยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี” และกาญจนา พุทธิมนต์ (2529 : 14) กล่าวว่า “ถ้าบิดามารดาหรือญาติพี่น้องในครอบครัวสนใจอ่านหนังสือและมักสนทนากล่าวถึงเรื่องราวในหนังสืออยู่เสมอ จะทำให้เด็ก ๆ สนใจการอ่านตามไปด้วย” องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ประสบการณ์

ของนักเรียน ที่ ชูติมา สัจจามันท์ (2528 : 8) กล่าวว่า เด็กแต่ละคนมีประสบการณ์ความสนใจแตกต่างกัน อาจสังเกตได้จากงานอดิเรกของเด็กแต่ละคน เด็กที่เป็นนักกีฬา นอกจากจะมีความสนใจเล่นกีฬาแล้วจะสนใจอ่านหนังสือที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับกีฬา หรือที่มีตัวเอกในเรื่องเป็นนักเรียนในทำนองเดียวกัน เด็กที่เลี้ยงสุนัข ก็พอใจที่จะอ่านเรื่องเกี่ยวกับสุนัข

จากที่กล่าวมาแล้วย่อมสรุปได้ว่า ความสนใจในการอ่านของนักเรียนจะแตกต่างกันไปตามเพศ อายุ สติปัญญา สภาพแวดล้อม และภาวะเศรษฐกิจ รวมทั้งประสบการณ์ของนักเรียน ดังนั้น การส่งเสริมการอ่านของนักเรียนจึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบเหล่านี้ เพื่อจะได้พัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ลักษณะหนังสือที่ดีและเหมาะสมสำหรับเด็ก

1. ด้านเนื้อหา

หนังสือที่จะมีลักษณะเป็นหนังสือที่ดีสำหรับเด็กนั้น มีปัจจัยประกอบหลายประการด้วยกันตามที่ หทัย ตันหยง (2534 : 85-86) กล่าวถึงลักษณะของหนังสือสำหรับเด็กหรือวรรณกรรมสำหรับเด็กควรสร้างขึ้นอย่างมีระบบ มีโครงสร้าง มีกลไกเคลื่อนไหว ก่อให้เกิดชีวิตจิตใจ อารมณ์ เปรียบได้กับสิ่งที่มีชีวิตอย่างหนึ่งเช่นเดียวกับสิ่งที่มีชีวิตทั้งมวล วรรณกรรมที่สร้างพลังความคิดทำให้วรรณกรรมเป็นเรื่องเป็นราวมีชีวิตชีวาน่าอ่าน เรียกว่า วรรณกรรมนั้นมีลมปราณ ควรมีลักษณะดังนี้

1. รูปแบบเคลื่อนไหว ซึ่งมีปฏิกิริยาตอบสนองอารมณ์ของผู้อ่าน มีตัวแสดงแบบมีชีวิต มีอารมณ์ ทุกข์ สุข ที่ผู้อ่านสัมผัสได้ด้วยจิตใจ
2. อารมณ์ของเรื่องมีพลังเป็นตัวกระทำสร้างจิตสำนึกใหม่ให้แก่ผู้อ่านมองเห็นช่องทางแนวประพฤติปฏิบัติ ไฉมน้าว ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้อ่านได้
3. สร้างภาพพจน์ ให้เกิดขึ้นในใจผู้อ่าน ทำให้เกิดพิจารณาญาณ วิเคราะห์ศึกษา เปรียบเทียบ วินิจฉัยหรือตัดสินใจสรุปรวบยอด สร้างหลักการ ดำเนินชีวิตของตนได้
4. ปมและเงื่อนงำ ในวรรณกรรมเป็นเสมือนห้องเรียนเล็ก ๆ ที่กระตุ้นให้ผู้อ่านค้นพบวิธีคิดคล้าย แก้ปมปัญหา ปมวรรณกรรมจึงเป็นบทบาทฝึกหัดให้สมองคิด ลับสมองให้มีความเฉียบคม คิดล้าลึกทำหาย
5. สีสันที่ประจักษ์ วรรณกรรมย่อมมีสีสัน เกิดขึ้นอย่างประจักษ์ชัด ประจักษ์จริง คือ วรรณกรรมมีตัวตนปรากฏภาพพจน์ให้เห็นชัด ประจักษ์ใจ ใจผู้อ่านยอมรับว่าวรรณกรรมนั้น

เกิดเป็นเรื่องราว อ่านได้ แปลความหมาย ดีความออกไป ประจักษ์ตา สัมผัสได้ด้วยตา แสดงออกเป็นรูปลักษณให้เห็น สีสันที่ประจักษ์เช่นนี้อยู่ในสภาวะของวรรณกรรม มีทั้งรส อลังการ และ งดงาม

หนังสือสำหรับเด็กที่เขียนโดยใช้ภาษาดีมิใช้การใช้ภาษาที่แต่งจนไพเราะ แต่อ่านแล้วต้องดีความอีกจึงจะเข้าใจเด็กจะไม่ชอบอ่านเพราะต้องใช้ความพยายามมาก ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย หทัย ดันหยง (2529 : 114 - 116) และสมศักดิ์ ศรีมานิช (2533 : 5 - 6) กล่าวทำนองเดียวกันถึงหนังสือสำหรับเด็กว่า มีหนังสือร้อยแก้วและร้อยกรองซึ่งการใช้ภาษาก็อยคำ สำนวนโวหารนั้นอยู่ในพิสัยทางธรรมชาติของเด็กโดยเฉพาะ แตกต่างกับหนังสือสำหรับผู้ใหญ่มากมาย การใช้ภาษาในหนังสือสำหรับเด็กควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ลักษณะทางภาษา ใช้ภาษาพูด หรือสนทนาตรง ๆ เข้าใจง่าย ไม่ต้องแปลความอีกควรใช้ภาษากลาง เพราะภาษากลางเป็นภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอน ใช้ภาษาตามระดับวัยของเด็ก เพื่อพัฒนาให้กว้างขวางขึ้น
2. ลักษณะประโยค ควรเป็นประโยคที่ประธานเป็นผู้ทำกริยา มีกาลเดียวคือ ถ้าเขียนเป็นเรื่องเล่าในอดีต ก็ย่นำเรื่องปัจจุบันและอนาคตเข้ามาปน ใช้ประโยคที่สั้น ๆ กระชับรัดกุมเนื้อความจบสมบูรณ์ เรียงคำเข้าประโยคได้ถูกต้องกับหน้าที่ของความหมาย จำนวนคำไม่เกินประโยคละประมาณ 14 คำ
3. ลักษณะถ้อยคำ ควรใช้หลากหลาย ไม่ซ้ำซ้อน เป็นคำสุภาพ ทนสมัย แต่หลีกเลี่ยงการใช้คำเทศหรือคำตลาด คำสแลงที่ยังไม่ได้รับการปรุงแต่ง ไม่ควรใช้คำศัพท์ คำสอน ภาษาบาลี สันสกฤต หรือภาษาใหม่ ๆ ในการเขียนสำหรับเด็ก
4. ลักษณะสำนวนโวหาร ใช้โวหารของไทยตามคติไทยถูกต้องตามความหมาย เข้าใจง่าย เหมาะสมกับกาลเทศะ บุคคลและเหตุการณ์ในเรื่อง หลีกเลี่ยงการใช้สำนวนโวหารประโลมโลกหรือดลกลเสียดสีประชดประชันสังคม หรือดลกลามก
5. ภาษาร้อยกรอง ใช้คำง่าย ๆ แต่คล้องจอง เช่น กลอนสี่ กลอนหก กลอนดอกสร้อย ไม่ต้องเคร่งครัดข้อบังคับมากนัก แต่ไม่ควรปล่อยปละละเลยเกินไป ไม่ควรยาวมากนัก จะทำให้เบื่อหน่าย สามารถจบภายใน 15 - 20 นาที
6. ใช้คำสามัญเหมาะสมกับข้อความ ไม่ยากเกินระดับผู้อ่าน
7. ใช้คำเกลี้ยงเกลาสละสลวย เลือกใช้คำที่ประทับใจผู้อ่าน ไม่ใช้ภาษาถิ่น ภาษาหนังสือพิมพ์ ภาษาเฉพาะวิชาการ เป็นต้น

สมบูรณ์ คิงฆมานันท์ (2522 : 27 - 28) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการพิจารณา
วรรณกรรมสำหรับเด็กว่าเหมือนกับเกณฑ์การพิจารณานวนิยายสำหรับผู้ใหญ่ คือ

1. คำโครงเรื่อง ซึ่งเปรียบเสมือนแปลนบ้าน คำโครงเรื่องที่ดีจะต้องลำดับ
เหตุการณ์ให้สมเหตุสมผล บทบาทของตัวละครเป็นไปอย่างธรรมชาติ มีเหตุผลเชื่อถือได้ ให้มี
เหตุการณ์โดยบังเอิญพอสมควร มีการดำเนินเรื่องด้วยเหตุการณ์มากกว่าการบรรยายหรือ
ความคิดของตัวละคร คำโครงเรื่องชวนให้ติดตาม

2. เนื้อเรื่อง เนื้อเรื่องเป็นสิ่งสำคัญมาก กล่าวคือ ต้องตรงกับความสนใจของเด็ก
คือ เป็นสิ่งใกล้ตัวเด็ก เป็นสิ่งที่เด็กเคยประสบมาแล้วหรือสามารถจะเรียนรู้หรือเข้าใจได้
ไม่ยากนัก เช่น จะใช้สัตว์เป็นตัวละคร ควรเป็นสัตว์ที่เด็กคุ้นเคยหรือหาดูได้ หรือไม่เกินความ
สามารถที่จะจินตนาการได้ เรื่องมาตรฐานไม่เหมาะสมกับเด็ก เพราะการทำให้เด็กเกิดความ
สะท้อนใจอย่างรุนแรงในวัยเด็ก ไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาในด้านจิตใจของเด็ก เรื่องที่มี
เหตุการณ์ที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม ความอาชญากรรมร้าย ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก

3. สาระสำคัญของเรื่อง เรื่องทุกเรื่องควรมีสาระให้เป็นข้อคิด ความรู้ความเข้าใจ
สำหรับผู้่าน เช่น ในนิทานอีสปจะสรุปตอนท้ายว่านิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า แต่ในเรื่องสำหรับเด็ก
สมัยใหม่ ไม่ควรสรุปท้ายเรื่องเหมือนนิทานอีสป ควรสอดแทรกไว้ในเนื้อหาอย่างแนบเนียน เรื่อง
หนึ่ง ๆ ไม่จำเป็นต้องมีสาระสำคัญมาก ควรจะเป็นประเด็นเดียว สาระสำคัญให้แสดงออกด้วย
การกระทำของตัวละคร สาระสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ เป็นค่านิยมที่สมควรจะปลูกฝังให้แก่เด็ก
หรือไม่ ถ้าเรายังมีวรรณกรรมที่กล่าวถึงการล่าสัตว์เพื่อความสนุกสนานเป็นของโก้ คนในชาติก็จะ
นิยมการล่าสัตว์อย่างช่วยไม่ได้ ถ้าเรามีวรรณกรรมที่ชื่นชมยินดีกับการที่ตัวเอกในเรื่องคดโกง
หรือใช้เล่ห์เหลี่ยมเอาชนะคู่ต่อสู้ ซึ่งโง่เขลาเบาปัญญากว่า ก็อย่าหวังว่าเราจะมีคนที่มีน้ำใจเป็น
นักกีฬา

4. ตัวละคร จะเป็นคนหรือสัตว์ ซึ่งมีพฤติกรรมเหมือนคนก็ได้ ขอให้สมจริงสมจัง
มีความเป็นธรรมชาติ มีจุดเด่นและจุดด้อย ไม่จำเป็นต้องดีแสนดี หรือเลวแสนเลวจนเหลือเชื่อผิด
ความจริง วัยของตัวละครให้ใกล้เคียงกับวัยของผู้่าน บทบาทของตัวละครในด้าน ทักษะ ความ
คิด และบทสนทนาจะต้องสมวัย ไม่ขัดกับวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ซึ่งเป็นภูมิหลังของตัวละคร
ตัวละครจะต้องมีการเติบโต ถ้าเรื่องราวของเขาดำเนินต่อไปเป็นเวลานาน เด็กจะต้องเติบโตขึ้น
และมีกิจกรรมที่แตกต่างไป

ณรงค์ ทองปาน (2526 : 80) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5, 6 ควรเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับคนมากขึ้น หรือเรื่องของคนกับสัตว์เลี้ยง ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว วีรบุรุษ วีรสตรี วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วรรณคดี การผจญภัย เรื่องประเภทนักสืบง่าย ๆ หรือเรื่องจากภาพยนตร์ที่น่าสนใจ เขียนได้ทั้งแบบสนทนาร้อยแก้ว หรือร้อยกรอง

สมศักดิ์ ศรีมาโนชน์ (2523 : 2-4) กล่าวว่า เนื้อหาสำหรับเด็กมีลักษณะต่างกับหนังสือผู้ใหญ่ เพราะเด็กมีความต้องการ ความสนใจไม่เหมือนกับผู้ใหญ่

ลักษณะเนื้อหาที่ดีสำหรับเด็กมีดังนี้

1. เป็นเรื่องมีแนวความคิดหรือเรื่องดี คือ

1.1 เป็นเรื่องที่ตรงกับความสนใจ และความต้องการ เรื่องเด็กสนใจ คือ เรื่องเกี่ยวข้องกับตนเอง และสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัว เช่น หู ตา มือ พ่อ แม่ พี่น้อง สัตว์เลี้ยง ของเล่น โรงเรียน ฯลฯ ซึ่งเป็นเรื่องที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน

1.2 เป็นเรื่องที่สนุกสนาน ชวนให้ติดตาม เนื้อเรื่องมักจะเกี่ยวกับการผจญภัย การท่องเที่ยว การเล่น นิทาน นิยาย นิทานต่าง ๆ ไม่ควรเป็นเรื่องที่โศกเศร้าเกินไป

1.3 เป็นเรื่องที่มีคุณค่า ในแง่คิดดี หนังสือที่ดีนั้น เมื่ออ่านแล้วต้องทำให้เด็กรู้สึกมีส่วนร่วมไปด้วยกับตัวละครในเรื่อง แทรกคติสอนใจ โดยอย่าให้เด็กรู้สึกว่าเป็นการสอน เพราะเด็กไม่ชอบหนังสือที่ผู้แต่งมีเจตนาจะสั่งสอน หนังสือที่ดีจะต้องแทรกแนวคิดให้เด็กนำไปตัดสินใจเลือกไปปฏิบัติ ถ้าเด็กไม่รู้ว่าถูกสอนเขาจะเกิดความภาคภูมิใจ และนำไปทำตามความคิดของตน ซึ่งความจริงนั้นเด็กได้รับอิทธิพลมาจากการอ่านนั่นเอง

1.4 เป็นเรื่องสั้น ๆ ง่าย ๆ เนื้อเรื่องไม่ยาวจนเกินไป เพราะเด็กมีความสนใจระยะสั้น ๆ ถ้าเรื่องยาว และยากเกินระดับความรู้จะไม่สนใจ และไม่อ่านหนังสือเล่มนั้น

2. เรื่องมีความเป็นจริง

เด็กชอบเรื่องราวที่เป็นความจริงมากกว่าเรื่องราวที่ไม่เป็นความจริง แม้ว่าเด็กจะชอบนิทาน และนิยายก็ตาม ถ้าแต่งเกินความจริง เขาจะไม่อ่านเพราะเขาเกิดคิดว่าผู้เขียนดูถูกความรู้ความคิดของตน ดังนั้นหนังสือที่ดีจึงต้องมีการอ้างเหตุผลให้ถูกต้อง สอดคล้องกันด้วย

3. ตัวละครในเรื่องเป็นคนดี มีลักษณะที่ประทับใจ

เด็กชอบให้ตัวละครเอกในเรื่องเป็นคนดี แม้ว่าจะเป็นคนยากจน ได้รับความลำบากหรือพบแต่ความเศร้าโศกก็ตาม แต่ภายหลังจะต้องประสบความสำเร็จในชีวิต

บุคลิกของตัวละครจะต้องเด่น ทำให้ประทับใจเด็ก และจดจำและกล่าวถึงเสมอ เช่น เป็นบุคคลที่กล้าหาญมีความสามารถพิเศษ มีน้ำใจโอบอ้อมอารีช่วยเหลือบุคคลอื่นที่ได้รับความเดือดร้อน จนได้รับคำยกย่องชมเชยว่าเป็นคนดี ฯลฯ

เด็กไม่ชอบให้ตัวละครเป็นคนโหดร้าย เป็นคนเกียจคร้าน มีนิสัยชอบเกเรกลั่นแกล้งให้บุคคลอื่นได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของตัวละคร ถ้าจะเป็นคนไม่ดีไปบ้างก็ต้องกลับกลายเป็นคนดี และได้รับคำชมเชยในภายหลัง

4. การสนทนาที่ดี

ตัวละครจะต้องมีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic) จะต้องมีการเคลื่อนไหวของตัวละครอยู่เสมอในระหว่างมีการสนทนา และการดำเนินเรื่อง

5. ฉากในเรื่องดี จำง่าย

เด็กชอบฉากในประเทศที่เขารู้จัก มากกว่าใช้ฉากต่างประเทศ

สำหรับหนังสือประเภทสารคดีสำหรับเด็ก จินตนา ไบกาซูยี (2530 : 47 - 52) กล่าวว่า การพิจารณาเนื้อหาประเภทสารคดีสำหรับเด็กมีดังนี้

1. ข้อเท็จจริงที่นำมาเขียนถูกต้อง
2. ข้อเท็จจริงมีมากหรือน้อยเพียงใด
3. ควรบอกแหล่งที่มาของข้อเท็จจริงที่นำมาเขียน
4. วิธีเสนอเรื่อง วิธีการออกความคิดเห็น ตลอดจนสำนวนโวหารเปรียบเทียบ
5. สารคดีที่มีตัวละคร ต้องพิจารณาว่าเป็นตัวละครสมมุติหรือเป็นมนุษย์จริง ๆ

จะต้องพิจารณาตัวละครในเรื่องด้วยว่าผู้เขียนแสดงทรรศนะ หรือกล่าวถึงตัวละครนั้นในแง่ไหนแง่ดี หรือแง่ร้าย มีอคติหรือไม่ เรื่องนี้ผู้เขียนควรวางตนเป็นกลาง

นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือเด็กหลายท่านได้ให้แนวความคิดในการเขียนเนื้อเรื่องสำหรับเด็กไว้ในหนังสือชื่อเรื่อง ประวัตินักเขียน และนักวาดภาพหนังสือสำหรับเด็ก เล่ม 1 (วรรณิ ศิริสุนทร. 2527 : 9, 21, 56, 96, 105) ดังนี้

จ้อย นันทิวัชรินทร์ ได้ให้ความเห็นว่า ในการเขียนเรื่องให้เด็กอ่านจะต้องคำนึงถึงวัยของเด็ก และเขียนให้เหมาะสมกับความรู้ และประสบการณ์ มีจินตนาการ อารมณ์ขัน และควรมีจุดมุ่งหมายว่าจะเป็นอะไร ความสุข สนุกสนาน หรือให้ความคิด แต่อย่าสอนไปตรง ๆ

ณรงค์ ป้อมบุปผา ให้ความเห็นว่า ควรสร้างหนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็กให้เด็กไทยได้อ่านกันบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่สอดคล้องกับความเป็นอยู่ในท้องถิ่น

พรจันทร์ จันทวิมล ให้ความเห็นว่า การเขียนเรื่องสำหรับเด็กนั้น ถ้าว่านั่งสือควร มีเนื้อหาให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เนื้อเรื่องควรสนุกเร้าใจเด็ก พร้อมทั้งสอดแทรกความรู้ คติ คุณธรรม จริยธรรม พร้อมกันไปด้วย

ทูซ (Tooze, 1969 : 78) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็กควรมีลักษณะดังนี้

1. ให้ความรู้
2. โครงเรื่องสมเหตุสมผล
3. เสริมสร้างทัศนคติที่ดีและมีคุณค่า
4. เสริมสร้างความเข้าใจในตนเอง เข้าใจคนอื่นและสิ่งแวดล้อม
5. เสริมความรู้ที่มีอยู่แล้วให้ขยายกว้างยิ่งขึ้น
6. ให้ความเพลิดเพลิน
7. กระตุ้นให้เกิดความคิด จินตนาการสร้างสรรค์
8. ช่วยแนะนำทางความคิด และเป็นแหล่งบันเทิงใจ

แวน ฮอร์น (Van Horne, 1970 : 7) กล่าวว่า คุณภาพด้านเนื้อหาของหนังสือสำหรับเด็กจะต้องให้ข้อคิดที่ควรให้เด็กทราบเป็นข้อคิดที่เป็นปัจจุบันแต่จะแทรกไว้โดยเด็กไม่รู้ตัว

ฮัค (Huck 1976 : 16 - 17) ได้ให้หลักเกณฑ์การพิจารณาเนื้อหาหนังสือสำหรับเด็ก ว่าจะต้องพิจารณารายละเอียดของโครงเรื่อง (Plot) และแก่นของเรื่อง (Theme) ดังนี้

โครงเรื่อง

1. เด็กต้องการสนุกสนานกับเรื่องที่อ่าน
2. เรื่องมีความเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง
3. โครงเรื่องใหม่ และแปลก เร้าใจ
4. มีเหตุผลน่าเชื่อถือ

แก่นของเรื่อง

1. เรื่องที่เขียนต้องมีแก่นของเรื่อง
2. แก่นของเรื่องต้องมีคุณค่าสำหรับเด็ก
3. การเสนอแก่นของเรื่องเป็นไปตามธรรมชาติ
4. แก่นของเรื่องต้องไม่เกินความจริง
5. มีการแฝงคุณธรรม

2. ด้านภาษา

หนังสือสำหรับเด็กที่ดี จะต้องใช้คำที่ง่ายถูกต้อง และตรงความหมาย การใช้ภาษาในหนังสือสำหรับเด็กควรมีลักษณะ ดังนี้ (ละเมียด ลิมอักษร. 2519 : 26)

1. ใช้ภาษาตามความนิยม สั้น และกะทัดรัด
2. ใช้ภาษาที่ช่วยให้เกิดอารมณ์ขัน
3. ใช้ภาษาเหมาะกับตัวละครในเรื่อง

สมศักดิ์ ศรีมาโนชน์ (2523 : 5) กล่าวว่าการใช้ภาษาในหนังสือเด็ก ควรคำนึงถึงการใช้คำในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ใช้คำสามัญ ไม่ใช่คำศัพท์หรือคำที่ยากเกินระดับของผู้อื่น
2. ใช้คำตรงความหมาย เหมาะสมกับข้อความ
3. ใช้คำสั้น ๆ ง่าย ๆ กระชับรัดกุมกินความมาก ไม่ใช่คำฟุ่มเฟือย
4. ใช้คำถูกต้องกับความนิยมและหลักการใช้อยึดหลักการพจนานุกรมฉบับ

ราชบัณฑิตยสถาน ปี 2525

5. เลือกคำให้ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องและลักษณะคำประพันธ์
6. ใช้ภาษาถูกต้องกับกาลเทศะ และบุคคล
7. ใช้คำเกลี้ยงเกลาสละสลวย เลือกใช้คำที่ประทับใจผู้อื่น
8. ไม่ใช่ภาษา หรือใช้คำที่ไม่เหมาะสมกับเด็ก เช่น ภาษาตลาด ภาษาแสลง

ภาษาสร้างขึ้นเองใหม่ ภาษาถิ่น ภาษาหนังสือพิมพ์ ภาษาเฉพาะทางวิชาการ ภาษาโฆษณา ภาษาต่างประเทศ

ประโยคที่นำมาผูกเรื่องมีลักษณะดี คือ

1. สั้น ๆ กะทัดรัดได้ความชัดเจนแจ่มแจ้ง
2. คำเข้าประโยค เป็นคำที่เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน งดใช้คำต้องห้ามต่างๆ
3. เรียงคำเข้าประโยคได้ถูกต้องกับหน้าที่ และความหมาย
4. ประโยคมีความกระชับ คือ มีเนื้อความจบสมบูรณ์ เรียงความสำคัญไว้ตอน

สุดท้ายของประโยค ถ้านำมากล่าวไว้ก่อนจะกลายเป็นประโยคหลวม ไม่น่าอ่าน

รัญจวน อินทรกำแหง (2520 : 113) ได้ให้ความเห็นว่า ภาษาที่ใช้ในหนังสือสำหรับเด็กจะต้องเป็นภาษาที่ง่าย ชัดเจน และเป็นคำธรรมดาที่เด็กสามารถเข้าใจได้ทันที โดยไม่ต้องคิดหาคำแปล ถ้าเป็นเรื่องประเภทสารคดี วิธีเขียนต้องไม่ซับซ้อน ชวนอ่าน เข้าใจง่าย เร้าอารมณ์ให้

ติดตาม ส่วนวนภาษาสั้นกะทัดรัด สละสลวย คมคาย ให้รสและอารมณ์แก่ผู้อ่าน มีชีวิต มีความเคลื่อนไหว ทำให้เรื่องวิชาการที่ดูยากนั้นชวนอ่านและเข้าใจง่าย

ตัวอักษร ควรใช้อักษรขนาดโตสำหรับเด็กเล็ก และมีขนาดเล็กลงตามลำดับสำหรับเด็กที่โตขึ้นเรื่อย ๆ ตัวอักษรที่นิยมใช้กันในปัจจุบันมีขนาดดังนี้ (รัตพร ชังธาดา. 2531 : 46)

1. ใช้ขนาด 40 พอยท์ (7 ม.ม.) สำหรับเด็กเล็ก
2. ใช้ขนาด 32 พอยท์ (5 ม.ม.) สำหรับเด็กอนุบาล
3. ใช้ขนาด 24 พอยท์ (3 ม.ม.) สำหรับเด็กประถมศึกษา

ขนาดของตัวอักษรอาศัยมาตรฐานขนาดของตัวพิมพ์ เรียกว่า พอยท์ (Point)

$1 \text{ Point} = \frac{1}{72}$ หรือประมาณ 0.01389 นิ้ว (หทัย ดันหยง. 2529 : 141)

ตัวอักษรที่ใช้ควรใช้สีเข้ม เช่น สีน้ำเงิน สีเขียว สีดำ เพราะเด็กสามารถรับรู้ตัวอักษรสีดังกล่าวได้ดี

ลักษณะของตัวอักษรควรเป็นแบบที่ถูกต้อง ไม่ควรใช้ตัวอักษรประดิษฐ์ เพราะเด็กอาจอ่านไม่ออกหรืออ่านลำบาก และอาจเป็นการให้ความคิดรวบยอดแก่เด็กในเรื่องลักษณะตัวอักษรที่ไม่ถูกต้อง

บันลือ พุกกะวัน (2524 : 85) กล่าวว่า ภาษาเป็นเรื่องสำคัญชวนให้น่าอ่าน น่าสนใจ กะทัดรัด แสดงความเข้าใจได้เด่นชัด เข้าใจง่าย และควรมีลักษณะดังนี้

1. ระดับภาษาต้องเหมาะสมกับวัย เข้าใจง่าย
2. เป็นภาษาที่นิยมใช้ในสังคม คนนิยมใช้ทั่วไป
3. ตรงกับลักษณะ บุคลิกของตัวละคร คงเส้นคงวา
4. สอดแทรกอารมณ์ขัน
5. ตรงตามสมัยของเรื่อง

หทัย ดันหยง (2529 : 115 - 116) กล่าวถึง การใช้ภาษาสำหรับเด็กว่า หนังสือสำหรับเด็ก มีทั้งหนังสือประเภทร้อยแก้วและร้อยกรอง ซึ่งการใช้ภาษา ถ้อยคำ ส่วนวนโวหารนั้น อยู่ในพิสัยทางธรรมชาติของเด็กโดยเฉพาะ แตกต่างกับหนังสือสำหรับผู้ใหญ่มากมาย

ลักษณะทางภาษาสำหรับเด็ก

การใช้ภาษาสำหรับเด็กประเภทภาษาร้อยแก้ว

- ใช้ภาษาพูด หรือภาษาสนทนา ซึ่งมีลักษณะเป็นธรรมชาติ ซึ่งเน้นการใช้ลักษณะนามเป็นบุรุษที่หนึ่งเป็นส่วนมาก

- ใช้ภาษาตรง ๆ เข้าใจง่าย ไม่ต้องแปลความหมายอีกครั้ง ซึ่งไม่เหมาะสำหรับเด็ก

- ใช้ภาษาให้สอดคล้องกับภาพในหนังสือโดยตลอด
- ใช้ภาษาตามระดับวัยของเด็ก
- ควรใช้ภาษากลาง ถ้าจะใช้ภาษาถิ่น หรือภาษาพื้นเมืองก็ควรพิจารณาในส่วนที่จำเป็น ทั้งนี้เพราะภาษากลางได้พัฒนาหลักการกว้างขวางเข้าใจง่าย

ลักษณะประโยค

- ควรเป็นกรรตุวาจก (Active Voice)
- มีกาลเดียว กริยาตัวเดียว
- ใช้ประโยคสั้น ๆ โดยประมาณดังนี้
 - เด็กเล็ก ไม่เกินประโยคละ 10 คำ
 - เด็กโต ไม่เกินประโยคละ 14 คำ
 - วัยรุ่น ไม่เกินประโยคละ 20 คำ
- ใช้ประโยคและถ้อยคำที่มีความหมายกระชับแน่น ไม่หลวมหรือเลอะเลือน เช่น มีเงินเป็นร้อย ซึ่งไม่ทราบว่ามียี่ร้อย อาจเป็นหนึ่งร้อยบาท หรือเก้าร้อยบาท

ลักษณะถ้อยคำ

- ควรรู้จักใช้คำต่าง ๆ ไม่ซ้ำซากจำเจ ซึ่งภาษาหนังสือ เรียกว่า หลากคำ รู้จักยักย้ายถ่ายเท (Elegant Variation) เพื่อให้เกิดสุนทรียรสในอารมณ์ของเด็กอยู่เสมอ
- ควรใช้คำสุภาพไม่หยาบ ลามก อนาจาร หรือเป็นคำส่อเจตนาในทางเสื่อมเสีย
- ควรใช้คำที่ทันสมัย ไม่ล้าสมัยเกินไปโดยคำนึงถึงกาลเทศะของการใช้ภาษา
- คำราชาศัพท์ ใช้ในส่วนที่จำเป็น แต่ควรเลือกใช้คำที่ง่ายที่สุด และคนทั่วไปเข้าใจง่าย เช่น ทรงมีพระราชดำรัส ก็อาจจะใช้คำว่า ทรงตรัส ทรงกล่าว ได้
- ควรรู้จักประหยัดถ้อยคำ ไม่เขียนคำเยิ่นเย้อ หรือพรรณนารายละเอียดเกินไป ควรเปิดโอกาสให้เด็กคิดขยายความด้วยสติปัญญาของเด็กเองบ้าง
- ควรหลีกเลี่ยงใช้ภาษาต่างประเทศนอกจากจำเป็น
- ใช้ถ้อยคำตามหลักภาษา ซึ่งยึดพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานเป็นหลัก
- ใช้คำมาตรฐานตามระดับของวัยเด็ก ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้วางระดับคำสำหรับนักเรียนในระดับต่าง ๆ ไว้แล้ว
- ใช้ถ้อยคำที่ถูกต้องไม่ลบล้างหลักไวยากรณ์

- หลีกเลี่ยงการใช้ภาษาตลาดหรือภาษาถิ่นของอารมณ์ที่ยังไม่ตกแต่งให้ สละสลวยและสุภาพ

ลักษณะสำนวนโวหาร

- ใช้สำนวนโวหารของไทย ตามคติไทย เช่นว่า กรุงโรมสร้างไม่เสร็จภายในวัยเดียว เด็กคงไม่เข้าใจความหมาย
- สำนวนโวหารอุปมาอุปไมย เป็นภาษาที่ยาก ควรใช้เท่าที่จำเป็น และใช้น้อยที่สุด
- หลีกเลี่ยงการใช้สำนวนโวหารประโลมโลก

การใช้ภาษาสำหรับเด็กประเภทภาษาร้อยกรอง

1. ใช้คำง่าย ๆ แต่คล้องจองเป็นหลัก
2. ใช้แบบแผนกวีนิพนธ์อย่างง่าย เช่น กาพย์ยานี 11 กาพย์สุรางคนางค์ แต่ไม่ควรใช้โคลง ฉันท์ กลกลอน กลโคลง สำหรับกลอนแปดนั้นใช้กับเด็กเล็ก ๆ อาจมีห้วงยาวไป แต่เด็กโตใช้ได้ดี
3. คำคล้องจองนั้นไม่เคร่งครัดข้อบังคับ แต่เอาพลังความหมายที่ชัดเจน ถ้อยคำเพราะพริ้ง พึงเข้าใจง่ายเป็นหลัก
4. ภาษาร้อยกรองไม่ควรยาวเกินไป สามารถอ่านจบภายใน 15 - 20 นาที ก็นับว่าใช้เวลามากแล้ว

ร้อยกรองสำหรับเด็กทั้งอดีตและปัจจุบัน นิยมใช้บทกลอนสั้นหรือกลอนเพลงเด็ก กันมาก เพราะมีลักษณะสั้น ๆ ใช้คำเพียงวรรคละ 4 คำ

วิริยะ สิริสิงห (2524 : 33 - 38) กล่าวถึงภาษาที่ใช้ในหนังสือสำหรับเด็กว่าการใช้คำต้องคำนึงถึงวัยของเด็ก เช่น วัยเด็กตอนกลาง ควรใช้ประโยคที่มีคำประมาณ 11 - 14 คำ ส่วนเด็กที่มีอายุเกิน 11 ปีขึ้นไป ควรใช้ประโยคที่มีคำประมาณ 17 - 20 คำ แต่ไม่ควรเกิน 20 คำ และต้องเป็นภาษาที่ถูกต้อง ไม่ควรใช้ถ้อยคำที่แสดงความไม่แน่นอน

การเขียนเรื่องประเภทสารคดีสำหรับเด็ก ภาษาเป็นสิ่งจำเป็นมากที่จะต้องให้ถูกต้องตรงความหมาย การใช้ภาษามีหลักดังนี้

1. หลีกเลี่ยงการใช้คำศัพท์หรือคำที่ยากเกินไป หรือยาวเกินกว่าระดับความรู้ของผู้อ่าน

2. ใช้คำตรงความหมาย เหมาะสมกับข้อความ

3. ใช้คำให้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาและความนิยมใช้ภาษาให้ถูกต้องกาลเทศะ และบุคคล ใช้คำสั้น ๆ ง่าย กระชับรัดกุม ไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย และคำที่ไม่เหมาะสมกับเด็ก เช่น ภาษาตลาด ภาษาสแลง ภาษาต่างประเทศ ตลอดจนภาษาโฆษณา และคำหยาบคายต่าง ๆ เป็นต้น

4. การสะกดการันต์ ต้องระมัดระวังให้มาก ไม่ควรให้ผิดพลาด เพราะเด็กมักเชื่อถือและคล้อยตามเรื่องที่อ่าน ถ้าสะกดการันต์ผิด เด็กจะจดจำไปผิด ๆ การเขียนสะกดการันต์จึงควรให้ถูกต้องพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเขียนภาษาไทย

ภาษาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นเนื้อเรื่องทั้งหมดของหนังสือ จึงต้องระวังใช้ภาษาให้ถูกต้อง และให้เด็กสามารถเข้าใจได้ (ปราณี เชียงทอง, 2526 : 136)

นอกจากนี้สิ่งที่ควรคำนึงในการเขียนเรื่องสำหรับเด็ก คือ เด็กชอบเรื่องที่แสดงออกด้วยการกระทำมากกว่าการบรรยาย เด็กชอบวิธีเขียนง่าย ๆ ชัดเจน ควรหลีกเลี่ยงเรื่องที่เขียนเหินแสม ประชดประชัน ให้มีบทสนทนาและให้เป็นไปตามธรรมชาติ การดำเนินเรื่องชวนติดตามและจบลงด้วยความพึงพอใจ (สมบุญ คิงฆมานนท์, 2522 : 28)

3. ด้านภาพประกอบ

หนังสือ พุทธชะวัน (2524 : 71 - 72) กล่าวถึง ภาพประกอบว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก โดยเฉพาะกับหนังสือสำหรับเด็ก ภาพย่อมให้ทั้งภาษาประสบการณ์ ความเข้าใจ ทำให้อ่านเรื่องราว ในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กจึงควรคิดด้วยว่าอย่างไรจึงจะทำให้ภาพนั้นช่วยให้เด็กได้รู้เรื่องราวของตัวอักษรที่ปรากฏในแต่ละหน้าอย่างแจ่มชัด ภาพประกอบหนังสือใด ๆ ก็ตามย่อมมีคุณค่าต่อตัวอักษรอยู่ 3 ประการด้วยกัน คือ

1. ช่วยเสริมแต่งให้หนังสือเป็นที่น่าสนใจสำหรับผู้อ่าน ผู้พบเห็น เพราะการออกแบบปกหน้าสี ชนิดของภาพ เป็นเครื่องดึงดูดใจให้เด็กอยากอ่าน แม้ว่าหนังสือแบบเล่มเนื้อในไม่ดีนัก แต่ภาพปกดี สวย ย่อมช่วยให้ชวนซื้อไปก่อน

2. ภาพย่อมช่วยในการแปลความหมาย หรือสร้างความเข้าใจได้มาก เพราะภาพช่วยสร้างให้เข้าใจความหมายของคำ หรือให้เห็นสถานที่แปลก ตกแต่งอย่างพิลึกพิลั่น ภาพช่วยสร้างมโนภาพ จินตนาการ หรือความเข้าใจในสาระสำคัญของเรื่องราวในหน้าหนังสือ ขณะดูภาพก็พอเดาเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้

3. ภาพช่วยขยายประสบการณ์ของผู้เรียนได้อย่างกว้างขวาง ช่วยสร้างมโนภาพในการเรียนประวัติศาสตร์ หรือเรื่องราวเหตุการณ์ในท้องถิ่น แม้ว่าสิ่งนั้นเด็กจะยังไม่เคยเห็นมาก่อน ก็สามารถช่วยให้เด็กได้เห็นสิ่งที่คล้ายความเป็นจริง ภาพช่วยนำเสนอประสบการณ์ที่เด็กไม่เคยเห็นมาก่อนได้ นอกจากนี้ ภาพยังจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจอยากอ่าน อยากค้นพบสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ

วิริยะ สิริสิงห (2537 : 26 - 29) กล่าวถึงลักษณะของภาพประกอบว่าภาพประกอบจะมีลักษณะใดก็ได้ คือ อาจเป็นภาพวาด ภาพลายเส้น ภาพถ่าย ภาพสเก็ตช์ หรืออื่น ๆ คุณสมบัติที่สำคัญของภาพนั้นต้องเป็นภาพที่มีชีวิต มีความเคลื่อนไหว สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และอธิบายเรื่องได้ ภาพนั้นจะเป็นภาพสีหรือขาว - ดำก็ได้ ถ้าเป็นภาพสี การใช้สีนั้นต้องมีศิลปะที่จะช่วยส่งเสริมให้ภาพนั้นมีชีวิตมากยิ่งขึ้น

ภาพประกอบของหนังสือภาพสำหรับเด็ก ถ้าแบ่งตามวิธีการผลิต สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ภาพถ่าย หมายถึง ภาพที่ได้จากการถ่ายรูปด้วยกล้อง ภาพดังกล่าวอาจเป็นภาพขาว - ดำ หรือภาพสี นำมาประกอบข้อความหรือเรื่องราวตอนนั้นให้เป็นที่เข้าใจ

ภาพถ่ายทุกภาพล้วนมีคุณสมบัติช่วยตกแต่งภาพให้สวยงามอยู่ในตัวอยู่แล้ว แต่ถ้าจะให้ดียิ่งขึ้นก็ควรมีการจัดองค์ประกอบภาพ การให้แสง เงา ตลอดจนการตัดส่วนภาพที่ดี อันจะทำให้ได้ภาพที่มีทั้งคุณลักษณะที่อธิบายเรื่องราว และคุณลักษณะที่จะช่วยตกแต่งสิ่งพิมพ์ให้สวยงามชวนดูยิ่งขึ้น

2. ภาพเขียน หมายถึง ภาพที่เขียนด้วยหมึกและสีต่าง ๆ เป็นรูปร่างและลักษณะต่าง ๆ ตามที่ออกแบบ อาจจะเป็นภาพเหมือน ภาพจินตนาการ ภาพสเก็ตช์ ภาพการ์ตูน ภาพล้อ แผนภาพ แผนภูมิ แผนผังสถิติหรือกราฟ แผนที่ แผนที่ แผนผัง ฯลฯ ใช้สำหรับนำลงตีพิมพ์ประกอบตัวพิมพ์เรียง ในที่ที่เหมาะสมและจำเป็นต้องใช้ เพื่อบรรยายหรืออธิบายเรื่องราวและช่วยตกแต่งสิ่งพิมพ์ให้สวยงาม (สนั่น ปัทมะทิน, 2523 : 60 - 61)

สีเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ภาพประกอบของหนังสือสำหรับเด็กสวยงาม ภาพจะเป็นที่น่าสนใจและมีคุณค่าทางการเรียนรู้มากน้อยเพียงใดนั้น ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสีที่ใช้ในการวาดภาพประกอบด้วย นอกจากนั้นยังช่วยเพิ่มความสนใจให้เกิดขึ้นแก่ภาพและความเป็นจริงในลักษณะที่เป็นภาพถ่ายเหมือนจริง ได้มีการนำสีต่าง ๆ มาระบายลงในภาพเขียนอย่างสวยงาม

ภาพประกอบถือเป็นหัวใจสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก เด็กมักเลือกอ่านหนังสือที่มีภาพที่สวยงาม มากกว่าภาพขาว - ดำ เว้นแต่เป็นเรื่องสนุกสนานที่เด็กชอบจริง ๆ หลักการใช้สีกับภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กมีดังนี้

1. ควรใช้ภาพสีหลายสีมากกว่าภาพขาวดำ หรือภาพสีเดียว
2. ควรเลือกใช้สีให้เหมาะกับเนื้อเรื่อง เช่น กล่าวถึงน้ำ ควรใช้สีฟ้า และต้องคำนึงถึงการใช้สีที่ให้ความรู้สึกต่าง ๆ กันให้ตรงตามเนื้อเรื่องเสมอ ถ้าเป็นเนื้อเรื่องเกี่ยวกับความสนุกสนานเบิกบาน ควรใช้สีอุ่น ถ้ากล่าวถึงเรื่องบางอย่างที่ลึกลับ ควรใช้สีดำหรือสีม่วงประกอบในช่วงนั้น เป็นต้น
3. ควรใช้สีวรรณะอ่อนในการเร่งเร้าและดึงดูดความสนใจของเด็กมากกว่าสีวรรณะเย็น ซึ่งไม่ดึงดูดความสนใจของเด็กได้ดีเท่าที่ควร
4. ควรหลีกเลี่ยงสีที่ทำให้เศร้าโศกไม่สนุกสนานเบิกบาน เช่น สีดำ สีม่วง เป็นต้น ควรจะใช้สีเหล่านี้เฉพาะตรงส่วนที่ต้องการแสดงความรู้สึกโศกเศร้าของตัวละครเท่านั้น
5. การใช้สีต่าง ๆ ควรใช้สีเข้ม ชัดเจน ให้ความรู้สึกตรงตามความต้องการมากกว่าจะใช้สีซีดจาง โดยเฉพาะปกหนังสือสำหรับเด็ก ควรใช้สีสดใส สะดุดตา เพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก (ฉัตรชัย ศุภระภาญจน์, 2526 : 220)

สมศักดิ์ ศรีมานิช (2523 : 47 - 49) ได้อธิบายไว้ว่า ด้านลักษณะภาพประกอบที่ดีสำหรับเด็กมีดังนี้ คือ

ควรมีภาพประกอบทุกหน้า โดยเฉพาะเด็กเล็ก ส่วนเด็กประถม ถ้าหนังสือสำหรับเด็กมีตัวหนังสือมากเกินไปจะทำให้เด็กไม่สนใจจึงเป็นคนอ่านไม่เก่ง เรียนไม่เก่ง ยิ่งหมัดกำลังใจและอาจจะไม่นิสัยไม่รักการอ่าน เด็กวัย 9 - 10 ขวบ ภาพก็ยิ่งมีความสำคัญ เพราะช่วยให้หนังสือเป็นที่น่าสนใจขึ้นมาก และเมื่อสำรวจดูความสนใจของเด็กวัยนี้ก็ปรากฏว่า เด็กชอบให้มีภาพและมีสีชัดเจน สวยงาม ควรใช้ภาพสีหลายสีมองแล้วสวยงาม เพื่อเป็นเครื่องดึงดูดใจให้อยากอ่าน การให้สีหนังสือส่วนใหญ่ ควรให้สีตรงกับความเป็นจริงตามธรรมชาติ

หทัย ดันหยง (2529 : 18) ให้ความเห็นเกี่ยวกับหนังสือภาพไว้ว่า หนังสือเด็กส่วนใหญ่เป็นหนังสือภาพ (Picture Book) ภาพในหนังสือเด็กมีบทบาททั้งที่เป็นภาพ เนื้อหาของเรื่องราว และภาพที่ใช้ประกอบเนื้อเรื่อง จะเห็นว่าภาพประกอบที่สวยงามนั้นย่อมสร้างความสนใจของเด็ก กระตุ้นให้เด็กมีจินตนาการกว้างไกล

ปราณี เชียงทอง (2526 : 8) ให้ความเห็นว่า ภาพประกอบนับเป็นหัวใจสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก เด็กชอบความสนุกสนานเพลิดเพลิน ชอบอ่านด้วยภาพมากกว่าตัวหนังสือ

ภาพประกอบจึงต้องเป็นภาพที่มีความรู้สึก มีชีวิต มีความเคลื่อนไหว สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และอธิบายเรื่องได้

ลิม เชียงซาน (2528 : 54 - 55) กล่าวถึง ยูทากะ ซูกิตะ (Yutaka Sugita) นักเขียนภาพประกอบที่มีชื่อเสียงชาวญี่ปุ่น ที่แสดงความคิดเห็นว่าการเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กมีความสำคัญยิ่งเช่นเดียวกับการเขียนหนังสือ เขาได้ต่อสู้และต่อต้านกับสิ่งที่เป็นอิทธิพลเลว ๆ ทั้งจากโทรทัศน์และการ์ตูนญี่ปุ่นด้วยภาพที่เขียนประกอบหนังสือสำหรับเด็กของเขา ด้วยการสนับสนุนจากผู้ปกครองของเด็ก เขามั่นใจว่าจะประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ผู้เขียนภาพประกอบ หรือผู้แต่งหนังสือต้องมีความรู้สึกต่อเด็กเช่นเดียวกับคนทั่ว ๆ ไป ต้องเข้าใจว่าเด็กชอบ และไม่ชอบอะไร ถ้านักเขียนภาพประกอบสามารถจับความต้องการของเด็กได้จะช่วยทำให้เด็กสามารถเข้าใจภาพที่เห็นและเนื้อหาของเรื่องและได้รับความบันเทิงจากการสร้างภาพพจน์นั้น ๆ นักเขียนหนังสือสำหรับเด็กควรจะต้องช่วยกันเผยแพร่ความมีมนุษยสัมพันธ์และความมีอารมณ์ลึกซึ้งลงในหนังสือภาพสำหรับเด็ก การเขียนภาพที่ดีจริง ๆ เท่านั้นที่จะสามารถทำให้เกิดมโนทัศน์ที่สมบูรณ์ขึ้นได้ อย่าได้ประเมินค่าความสามารถของเด็กต่ำ โดยคิดว่าเด็กจะไม่เข้าใจ และไม่สามารถใช้วิจารณ์ญาณของตนต่อเรื่องราวที่ได้อ่าน หนังสือที่มีเนื้อเรื่องและภาพประกอบที่ดี เนื้อหาคำพูดจะแสดงความมีชีวิตชีวาให้ความบันเทิงและมีการแสดงออกทางภาพประกอบ มีความอุดมด้านสุนทรียภาพและความบันเทิงให้แก่ผู้อ่านอย่างไม่มีขีดจำกัด

นอกจากนี้ยังมีนักวาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กหลายท่านได้ให้แนวความคิด ในการเขียนภาพประกอบสำหรับเด็กไว้ในหนังสือชื่อ ประวัตินักเขียนและนักวาดภาพหนังสือ สำหรับเด็ก เล่ม 1 (วรรณิ ศิริสุนทร. 2527 : 65, 42, 77, 87) ดังนี้

วิโชค มุกดามณี มีความเห็นว่า ภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กควรมีลักษณะของการสร้างสรรค์โดยมีรูปแบบที่เป็นของตัวเองโดยเฉพาะ และมีความสัมพันธ์กับเนื้อหา ซึ่งสามารถถ่ายทอดไปสู่การรับรู้ของเด็กได้โดยง่าย

สมชาย เวชวิทย์ ได้ให้ทรรศนะในการเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กไว้ว่า ควรใช้เทคนิคอย่างง่าย ๆ โดยคำนึงถึงเด็กซึ่งเป็นผู้ดูว่า เด็กในแต่ละวัย มีความต้องการและมีความสามารถในการรับรู้แค่ไหน แล้วจึงใช้เทคนิคในการสร้างภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กดังกล่าว นอกจากนั้นภาพประกอบควรมีลักษณะง่าย ๆ ไม่ยุ่งยากหรือสลับซับซ้อนเกินไปและใช้สีที่มีความสดสวยชัดเจน

ฮัค (Huck. 1976 : 16 - 17) ได้ย้าว่าภาพประกอบ ควรมีความสอดคล้องกับเนื้อหา และช่วยขยายเนื้อหาได้ด้วย

วิททิช และชูลเลอร์ (Wittich and Schuller, 1973 : 106 - 110) ได้สรุปลักษณะของภาพที่ดีไว้ดังนี้

1. การจัดองค์ประกอบดี (Good Composition) คือ มีความสมดุลของภาพมีตำแหน่งและทิศทางของเส้นต่าง ๆ มีการให้แสง เงา สีดี มีจุดสนใจภายในภาพ จุดสนใจนี้มักไม่นิยมวางไว้ตรงกลางภาพ
2. สื่อความหมายให้ชัดเจน (Clear Communication) โดยผู้ออกแบบภาพจะต้องเน้นให้ชัดว่า อะไรคือสิ่งที่ต้องการนำไปบอกผู้อื่น แล้วควบคุมให้เป็นไปตามที่ต้องการ
3. มีสีเห็นจริงจัง (Effective Color) สีที่ใช้ในหนังสือภาพสำหรับเด็กโดยทั่วไป ควรเป็นสีที่ตรงกับความจริงและเป็นสีธรรมชาติ
4. มีความตัดกันและคมชัด (Good Contrast and Sharpness) รูปภาพที่เป็นส่วนสำคัญควรชัดเจน การให้แสงและเงาคมชัด จะทำให้และดูน่าสนใจยิ่งขึ้น

4. ด้านรูปเล่ม

รูปเล่ม เป็นสิ่งจำเป็นมากในการทำหนังสือสำหรับเด็ก เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กตัดสินใจเบื้องต้นว่า จะอ่านหรือไม่ ไม่เฉพาะหนังสือภาพสำหรับเด็กเล็กเท่านั้น แต่รวมถึงหนังสือสำหรับเด็กโตด้วย การออกแบบรูปเล่ม และปกให้ดึงดูดความสนใจเป็นสิ่งจำเป็นมาก ขนาดของตัวหนังสือจะต้องเหมาะสมกับวัย หนังสือสำหรับเด็กใช้ตัวหนังสือโต ขณะที่หนังสือสำหรับเด็กโตต้องใช้หนังสือขนาดเล็ก มิเช่นนั้นแล้ว จะทำให้เด็กรู้สึกท้อไปลดความสามารถของเขา ช่องว่างระหว่างบรรทัดและช่องไฟต้องเหมาะสม การจัดหน้า จะต้องไม่แน่นเกินไป (สมบุญ คุ้มมานันท์, 2522 : 24)

รูปเล่ม มีความสำคัญต่อหนังสือในแง่ความสวยงาม การใช้ การเก็บรักษา เป็นสำคัญหนังสือที่ดีว่ารูปเล่มดี ก็คือหนังสือที่มีขนาดพอเหมาะแก่การจับมือ และหยิบอ่านเก็บรักษาได้ โดยไม่สิ้นเปลืองเนื้อที่ รวมทั้งไม่เล็กเกินไป จนกลายเป็นปัญหาในการเก็บรักษาให้มันคงถาวร หนังสือที่มีรูปเล่มดีและเหมาะสมจะ ย่อมส่งผลให้เด็กเกิดความอยากอ่านอยากซื้อ

รูปเล่ม หมายถึง ขนาดความกว้างยาวของหนังสือแต่ละเล่ม ซึ่งขนาดของรูปเล่มจะกว้างยาวเท่าใด ย่อมขึ้นอยู่กับวัสดุที่นำมาใช้ทำเล่ม (ฉัตรชัย ศุภกระกาญจน์, 2526 : 183)

แบบรูปเล่ม

รูปเล่มของหนังสือโดยทั่วไปนั้น มี 2 แบบคือ

1. รูปเล่มแนวตั้ง (Upright) หมายถึง รูปเล่มที่มีส่วนสูงมากกว่าส่วนกว้าง เมื่อหยิบจับหนังสือ จะพบว่าสันของหนังสือมีความยาวมากกว่าความกว้าง รูปเล่มแนวตั้ง เป็นที่นิยมในการพิมพ์หนังสือโดยทั่วไป

2. รูปเล่มแนวนอน (Oblong) หมายถึง รูปเล่มที่มีส่วนกว้างมากกว่าส่วนสูงเมื่อหยิบจับหนังสือ จะพบว่าสันของหนังสือมีความยาวน้อยกว่าส่วนกว้าง

รูปเล่มของหนังสือสำหรับเด็ก นอกจากจะเป็นรูปสี่เหลี่ยมทั้งแนวตั้งและแนวนอน ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีลักษณะอื่น ๆ คือ

3. เป็นแผ่นพับ
4. ซ้อนเป็นแผ่นร้อยรูปแบบหนังสือโบราณ
5. เป็นรูปทรงต่าง ๆ เช่น รูปสัตว์ ผลไม้ ทรงกลม ฯลฯ
6. จัดทำเป็นลักษณะพิเศษ เช่น หนังสือภาพเทคนิค Pop-up คือ เห็นเป็นรูปที่ตั้งขึ้นได้เวลาเปิด หนังสือมีกลิ่น หนังสือมีเสียง เป็นต้น

7. เป็นแผ่น ซี.ดี.รอม (C.D.ROM) หรือ มัลติมีเดีย (Multimedia)

บันลือ พุกกะวัน (2521 : 86) ให้ข้อคิดว่า ขนาดของหนังสือไม่จำเป็นต้องกำหนดให้ตายตัว เด็กมักจะไม่นิยมสิ่งซ้ำซาก ฉะนั้นจึงสามารถผลิตรูปเล่มได้หลายขนาด ตั้งแต่ขนาดเล็ก 4 นิ้ว จนถึงขนาดใหญ่ 9 นิ้ว ความหนาของหนังสือตั้งแต่ 20 หน้า จนถึง 50 หน้า ทั้งนี้สุดแล้วแต่เนื้อเรื่อง และวัยของเด็ก แต่ลักษณะรูปเล่มไม่ควรออกแบบให้เหมือนหนังสือแบบเรียน การจัดรูปเล่มหนังสือ ควรประณีตตั้งแต่ปกเป็นต้นไป การเว้นเนื้อที่ให่ว่างก่อนขึ้นเรื่องทำให้เด็กได้พักสมองก่อนที่จะทำความเข้าใจเรื่อง และเนื้อที่ว่างริมกระดาษก็จะช่วยให้เด็กได้อ่านหนังสือได้สบายตายิ่งขึ้น

ณรงค์ ทองปาน (2526 : 70) กล่าวว่า ขนาดเล่มนั้นเด็กชอบหนังสือปกแข็งมากกว่าหนังสือปกอ่อน หนังสือเล่มใหญ่กับหนังสือเล่มเล็กเด็กชอบเท่า ๆ กัน ความหนาควรประมาณ 16 ถึง 24 นิ้ว ไม่รวมปก ส่วนปก ควรสีสวยสด เด็กชอบปกมัน ๆ เช่น อابน้ำมัน หรืออَابพลาสติก มากกว่าปกพิมพ์สีแล้วไม่อَابน้ำมัน หรืออَابพลาสติก

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527 : 9) กล่าวว่า รูปเล่มไม่กำหนดแน่นอนไม่ควรจะใหญ่โตมากนัก ถ้าหยิบอ่านไม่สะดวก เด็กก็จะไม่สนใจ ควรทำให้พอเหมาะที่เด็กจะจับถือได้สะดวก หยิบอ่านพลิกหรือเปิดอ่านได้สะดวก

วิริยะ สิริสิงห (2524 : 15, 22) กล่าวเกี่ยวกับรูปเล่มของหนังสือไว้ว่า หนังสือเล่มใหญ่ กับเล่มเล็กเด็กชอบเท่า ๆ กัน แต่เนื่องจากขนาดหนังสือเด็กในประเทศเราที่นิยมใช้กันมีอยู่เพียง สองขนาด คือ 16 หน้ายก กับ 8 หน้ายก ทั้งนี้เพราะถือความสะดวกในการพิมพ์เป็นสำคัญ เด็กจะชอบหนังสือปกแข็งมากกว่าปกอ่อน และเด็กชอบเรื่องที่ไม่ยาวเกินไป ความหนาของเล่ม หนังสือจึงควรอยู่ในช่วง 16 ถึง 24 หน้า ความหนาขนาดนี้เป็นขนาดลงตัวในการพิมพ์หนังสือด้วย

ส่วนปกนั้น เด็กชอบหนังสือปกสีสวยสด ชอบปกมัน ๆ เช่น อापพลาสติก หรืออบน้ำมัน มากกว่าปกที่พิมพ์สีแล้วไม่อบน้ำมัน หรืออปปลาสติก

แน้นมาส ขวลิต (2526 : 9) ให้ข้อคิดเกี่ยวกับปกหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนว่า ถ้าเป็นหนังสือปกอ่อนควรใช้กระดาษหนาและทนทาน หากเป็นหนังสือปกแข็งควรมีผ้ารองสันก่อนหุ้มปก ใบรองปกควรใช้กระดาษที่มีคุณภาพเหนียวพอที่จะยึดปกและเนื้อในให้มั่นคง

รัถพร ชังธาดา (2531 : 45 - 46) กล่าวว่า หนังสือที่ดีสำหรับเด็กควรมีลักษณะรูปเล่มดังนี้

1. ลักษณะรูปเล่มของหนังสือสำหรับเด็กไม่จำเป็นต้องมีเพียง 2 แบบ คือ เป็นรูปสี่เหลี่ยม ในแบบแนวตั้งและแนวนอน ดังที่นิยมทำกันในประเทศไทยเท่านั้น แต่หนังสือสำหรับเด็กควรมีรูปทรงหลาย ๆ แบบ เช่น เป็นรูปช้าง รูปปลา รูปบ้าน รูปนก ฯลฯ
2. ขนาดรูปเล่มพอเหมาะกับเด็ก คือ พอเหมาะมือของเด็กที่จะหยิบยก เปิดอ่าน หรือนำไปไหนมาไหนได้โดยสะดวก ขนาดของหนังสือสำหรับเด็กในเมืองไทยนิยมทำกันมาก คือ ขนาด 8 หน้ายก และ 16 หน้ายก
3. การเย็บเล่มแข็งแรงทนทาน กล่าวคือ การเย็บเล่มควรจะใช้วัสดุที่ทนทานและเย็บประณีต หนังสือที่เย็บเล่มแบบเย็บสัน และเย็บกึ่งด้วยด้ายที่มีคุณภาพดีจะแข็งแรงทนทานกว่า หนังสือที่เย็บเล่มแบบเย็บอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือที่เย็บแบบเย็บอกด้วยลวด จะชำรุดค่อนข้างเร็ว แต่การเย็บเล่มแบบเย็บอกก็มีข้อดีคือสามารถเปิดหนังสือกางราบได้
4. ปกจะต้องแข็งแรงทนทานต่อการจับต้องของเด็ก ปกแข็งย่อมแข็งแรงทนทานกว่าปกอ่อน ปกควรทำให้สวยงาม เช่น มีรูปที่สวยสดงดงาม เพื่อดึงดูดความสนใจให้อ่าน ที่หน้าปกควรมีชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียนเรื่อง ชื่อผู้เขียนภาพและสำนักพิมพ์หรือผู้จัดทำไว้ด้วย

หทัย ดันหยง (2529 : 154 - 155) ได้กล่าวถึง การวางรูปเล่มของหนังสือว่า ลักษณะหนังสือสำเร็จรูป หนังสือจะมีลักษณะสำเร็จเป็นรูปเล่มได้นั้น จะต้องผ่านการปฏิบัติการตามขั้นตอนต่าง ๆ คือ

ขั้นที่ 1 การวางเค้าโครงเรื่อง (Plot Design)

ขั้นที่ 2 การวางเค้าโครงต้นฉบับ (Manuscriptive Design)

ขั้นที่ 3 การตกแต่งสร้างสรรค์ (Creative Design)

ขั้นที่ 4 การวางรูปเล่มของหนังสือ (Book Design)

สำหรับขั้นที่ 4 การวางรูปเล่มของหนังสือนั้น มักเรียกว่า “ต้นฉบับ” ซึ่งมีลักษณะเป็นหนังสือที่สมบูรณ์แล้ว แต่มักคิดกันโดยค่านิยมว่าหนังสือจะเป็นหนังสือโดยสมบูรณ์ได้นั้นจะต้องส่งเข้าโรงพิมพ์ จัดการพิมพ์ออกมา แท้ที่จริงหนังสืออาจทำได้ทั้ง 2 ลักษณะ คือ

1. หนังสือประเภททำด้วยมือ (Hand Writing Book หรือ Manuscriptive Book)
2. หนังสือที่ผลิตจากโรงพิมพ์ (Printing Book)

หนังสือประเภททำด้วยมือนั้น แม้ว่าจะผลิตไม่ได้ปริมาณมากแพร่หลาย หรือเทคนิคการผลิตไม่สูงส่งแต่ก็ทรงคุณค่าน่าสนใจ กล่าวคือ

1. เป็นหนังสือที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเอง หรือผู้ใหญ่ซึ่งอาจจะเป็นครู ผู้สอน ผู้ปกครอง หรือใครก็ได้ที่สนใจ รู้หลักวิธีสร้างหนังสือสำหรับเด็ก ผลิตขึ้น
2. สามารถผลิตได้รวดเร็ว ทันความต้องการ ไม่ต้องใช้เวลารอคอยขั้นตอนการพิมพ์นานนัก
3. สามารถสนองความต้องการเฉพาะกิจ เฉพาะหน่วยงาน โดยไม่ต้องกังวลกับงานลงทุนและงานตลาด
4. สามารถลงทุนได้อย่างประหยัด เพราะเพียงแต่ใช้ทรัพยากรทางความคิด วัสดุ ราคาถูก เช่น กระดาษ เครื่องเขียน สี ก็สามารถผลิตหนังสือให้เด็กอ่านได้แล้ว ไม่มีขั้นตอนซับซ้อนแต่อย่างใด
5. สามารถผลิตขึ้นสนองหลักสูตรท้องถิ่นในสภาพแวดล้อมแวดวงสังคมชีวิตของเด็กผู้อ่าน
6. มีคุณค่าและคุณภาพเช่นเดียวกับหนังสือทั่วไป
7. เมื่อสร้างต้นฉบับได้แล้วก็สามารถผลิตเพิ่มตามจำนวนที่ต้องการได้ไม่จำกัด
8. สามารถปรับปรุงได้ง่ายกว่าการพิมพ์จากโรงพิมพ์
9. เหมาะที่จะเป็นหนังสือสำหรับเด็กชนบท และหนังสือชาวบ้านซึ่งเป็นปัจจัยในการพัฒนาพลเมือง โดยไม่ต้องกังวลถึงปัญหาเศรษฐกิจแต่อย่างใด อาจจะมีผลิตขึ้นสำหรับวางไว้ในห้องสมุดประชาชนท้องถิ่น โรงเรียนชนบท ที่อ่านหนังสือหมู่บ้าน เป็นต้น

หนังสือที่ผลิตจากโรงพิมพ์นั้นถ้าไม่คำนึงถึงราคาที่มีแพงแล้วก็มีส่วนน้อยอยู่มาก เช่น

1. ผลิตได้ปริมาณมากสนองความต้องการได้ทั่วถึงแพร่หลาย และสามารถผลิตได้รวดเร็วทันกับความต้องการ
2. เป็นหนังสือที่ประณีตในความถูกต้องสมบูรณ์แบบ ได้มาตรฐานของหนังสือสากล และผู้แต่งมักจะมีฝีมือเชื่อถือได้
3. เนื้อหาและภาพ มีคุณภาพดี ชัดเจน วัสดุการผลิตก็ได้มาตรฐาน สามารถเก็บไว้คงทนถาวร
4. สามารถใช้เทคโนโลยีทันสมัยผลิตได้คุณภาพที่ดี ทำให้หนังสือน่าอ่านมากกว่าหนังสือที่ทำด้วยมือ

กล่าวโดยสรุปแล้ว ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยนั้น สื่อกลไกอันเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่ครูใช้เป็นหลักในการสอนได้แก่หนังสือ ทั้งที่เป็นหนังสือเรียนและหนังสือเสริมการอ่าน ทั้งนี้เพราะหนังสือเป็นสื่อสำคัญอย่างหนึ่งในบรรดาสื่อหลาย ๆ อย่าง มีบทบาทสำคัญมากในการพัฒนาความรู้และคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ดังที่ หทัย ดันหยง (2529 : 9, 20) กล่าวว่า หนังสือได้ชื่อว่าเป็นวัตถุปัจจัยทางวัฒนธรรมมวลชนในรูปวัสดุการอ่านที่จารจารึกสัญลักษณ์สื่อความหมาย ซึ่งเราเรียกว่า ภาษา เพื่อสร้างความเข้าใจในการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์ ภาษาดังกล่าวนี้นี้เป็นภาษาสัญลักษณ์ ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มชน และในกลุ่มนั้น ๆ ย่อมมีภาษาสื่อความหมายสร้างความสมบูรณ์ในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะภาษาย่อมเป็นปัจจัยสำคัญในการถ่ายทอดและสืบทอดมรดกทางความคิด อุดมการณ์ เรื่องราวต่างๆ อันก่อให้เกิดวิวัฒนาการต่าง ๆ ของโลกมนุษย์อันกว้างขวาง หนังสือเกิดขึ้นจากองค์ประกอบทางภาษาซึ่งมีขอบข่ายกว้างขวาง และมีความหมายรวมไปถึงวรรณกรรม วรรณคดี และวัสดุการอ่านประเภทต่าง ๆ

ประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็กมีมากเป็นอเนกอนันต์ เป็นสื่อบันเทิงใจ ประเทืองปัญญา พัฒนาจิตใจ ให้สุนทรีย์ภาพต่อชีวิตมาพร้อม ๆ กับศิลปะ ดนตรี เสียงเพลง นาฏกรรมต่าง ๆ ซึ่งในขณะเดียวกันหนังสือนั้นยังเป็นทรัพยากรทางปัญญาที่ราคาไม่สูงนักและหนังสือได้เดินทางไปสู่สังคมมนุษย์ทุกรูปแบบ สอดแทรกอยู่ในชีวิตประจำวันของคนเราอย่างแยกไม่ออก ดังนั้นหนังสือสำหรับเด็กจึงเป็นวัตถุประสงค์ที่ทรงคุณค่า เป็นวัฒนธรรมมวลชน เป็นปัจจัยในการสร้างคุณค่าของชีวิตเด็ก คุณค่าของเด็กก็คือคุณค่าของมนุษย์

หนังสือเป็นสิ่งที่เป็นรูปธรรมอย่างหนึ่งที่จะใช้เป็นสื่อบันทึกความรู้ ความคิด และความรู้สึกของมนุษย์ที่ต้องการสื่อสารให้มนุษย์ด้วยกันเข้าใจ ได้เรียนรู้และเกิดสำนึกในปัญหา หรือ

แนวคิดเรื่องหนึ่งเรื่องใด แม้จะมีการพัฒนาเทคโนโลยีทางการสื่อสารอย่างกว้างขวาง แต่หนังสือก็ยังเป็นสื่อที่สำคัญที่สุดสำหรับใช้กับมวลชนด้วยเหตุที่มีความคงสภาพไม่เปลี่ยนแปลงไปในเวลาอันรวดเร็วอย่างสื่อมวลชนอื่น ๆ อีกทั้งมีราคาถูก สามารถกระจายไปยังกลุ่มผู้อ่านได้โดยสะดวก และสามารถเปิดอ่านเพื่อเรียนรู้ซ้ำได้หลายครั้งเท่าที่ต้องการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2531 : 59) หนังสือสำหรับเด็กคือหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เด็กได้ใช้การฟัง อ่าน และเรียนรู้ด้วยเนื้อหาสาระที่มุ่งให้ความรู้ หรือความเพลิดเพลินร่วมกันไป (จินตนา ไบกาซูยี, 2534 : 1)

จากคำกล่าวนี้ได้แสดงให้เห็นชัดเจนถึงคุณค่าและความจำเป็นของการอ่านหนังสือและนับได้ว่าการอ่านหนังสือเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการศึกษาค้นคว้าในโรงเรียน และโลกภายนอก เพราะผู้เรียนมิได้ประสบความสำเร็จในการเรียนโดยการสอนของครูแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องหาความรู้เพิ่มเติมจากการอ่านหนังสือและตำราต่าง ๆ (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์, 2521 : 1) นอกจากนี้การอ่านหนังสือยังช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาบางอย่างได้ ช่วยพัฒนาจิตใจให้เจริญงอกงามช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ช่วยอำนวยความสะดวกในชีวิต และอาจช่วยพัฒนาอาชีพอีกด้วย (ถนอมวงศ์ ล้ายอดมรรคผล, 2537 : 13 - 14) หนังสือนั้นถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเปรียบเสมือนครูผู้สอนประสบการณ์และจินตนาการให้แก่เด็ก (กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ, 2522 : 13) ซึ่งในการเรียนการสอนทั่วไปนั้น ถ้าหากครูได้เลือกหนังสือสำหรับเด็ก นำไปใช้ร่วมกับวิธีสอนอย่างถูกต้องและเหมาะสมแล้ว หนังสือสำหรับเด็กก็จะสามารถเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการสอนที่ทรงประสิทธิภาพ (สุเพ็ญ ทาเกิด, 2534 : 4)

✓การจัดกิจกรรมกระตุ้นความสนใจในการอ่าน

เมื่อได้ศึกษาถึงความต้องการและความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็กแล้ว ผู้ผลิตก็จะสามารถผลิตหนังสือได้ตรงตามความต้องการมากขึ้น แต่ถ้าหนังสือที่ผลิตออกมา ไม่ได้ได้รับความสนใจก็จะไม่เกิดประโยชน์อะไร การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือสนใจการอ่านหนังสือเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะว่าการชักชวนเด็กให้อ่านหนังสือโดยวิธีการพูดแนะนำอย่างเดียวนั้นอาจไม่พอ ต้องมีกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อสร้างความสนใจให้เด็กอ่านหนังสือ กิจกรรมที่ควรจัดเพื่อส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือ สุพัตรา ชุมเกตุ (2522 : 124 - 127) ได้รวบรวมไว้ดังนี้

1. การเล่านิทาน การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็ก ซึ่งสามารถจัดกิจกรรมนี้ได้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน และอาจจะเล่าให้เด็กฟังเฉพาะคน หรือเล่าเป็นกลุ่มหลาย ๆ คนก็ได้ เมื่อพูดถึงนิทานเด็ก ๆ จะชอบ ผู้เล่านิทานควรจะต้องคิดถึงข้อต่อไปนี้

- ผู้ฟังนิทานเป็นเด็กวัยไหน เรียนอยู่ระดับชั้นไหน เป็นเด็กผู้หญิงหรือเด็กผู้ชาย ทั้งนี้จะได้เลือกนิทานให้เหมาะกับเด็ก

- เรื่องที่นำมาเล่าต้องอยู่ในความสนใจของเด็กตามหลักจิตวิทยาว่าด้วยความสนใจของเด็กในวัยต่าง ๆ กัน เรื่องที่เล่าให้เด็กฟังต้องตื่นเต้น สนุกขบขัน มีการออกท่าทางบ้าง เนื้อเรื่องควรมีคำถามว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ แล้วได้รับผลอย่างไร

สำหรับครูและบรรณารักษ์ ถ้าเล่านิทานให้เด็กฟังในห้องเรียน ซึ่งมีเด็กฟังหลายคน ก็ควรจะมีการเตรียมตัวดังนี้

- อ่านเรื่องหรือทบทวนเรื่องที่จะเล่าให้เข้าใจ ข้อความบางตอนต้องจำให้ได้แม่นยำ อย่าตัดข้อความสำคัญออก

- ผู้เล่าต้องชอบเรื่องที่จะเล่าจึงจะทำให้เล่าเรื่องนั้นได้ เวลาเล่าต้องให้อารมณ์ คล้อยตามไปด้วย เรื่องจึงจะสนุก

- เวลาเล่าไม่ควรดัดเสียง หรือมีเสียง เอ้อ - อ้า มากเกินไป การออกท่าทางให้ดูพอสมควร

- อย่าเล่านานเกินไปเด็กจะเบื่อ

- ข้อสำคัญคือต้องมีหนังสือที่เล่าให้เด็กดูด้วยเพื่อสร้างความสนใจเด็กให้อยากอ่านหนังสือ และควรพูดแนะนำเด็กว่า เรื่องที่สนุก ๆ ในทำนองนี้ยังมีอีกมาก อยู่ในหนังสืออะไรบ้าง และห้องสมุดโรงเรียนควรซื้อหนังสือเหล่านั้นมาให้เด็กอ่าน

- เมื่อเล่าจบแล้วอาจตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เล่า หรือให้เด็กออกมาแสดงหน้าชั้น จะทำให้เด็กสนใจเรื่องยิ่งขึ้น

2. การเลือกหนังสือให้เด็กอ่าน เป็นกิจกรรมสำหรับเด็กโตและวัยรุ่น โดยผู้ปกครองหรือครูบรรณารักษ์ เลือกหนังสือที่เห็นว่าดี เหมาะสมกับเด็กซึ่งเป็นหนังสือที่มีอยู่ที่บ้าน หรือมีอยู่ในห้องสมุดของโรงเรียนมาแนะนำแก่เด็ก ว่าหนังสือเล่มนั้น ๆ ดีอย่างไร สนุกตรงไหน ควรนำหนังสือมาให้เด็กดูด้วย เพื่อจูงใจให้เด็กอยากอ่าน

3. การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็กและเด็กโตสามารถจัดกิจกรรมนี้ได้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน โดยผู้ปกครองหรือครูผู้นำหนังสือที่ดีเหมาะกับเด็กมาอ่านให้เด็กฟัง กิจกรรมนี้คล้ายกับการเล่านิทาน แต่การเล่านิทานเป็นการเล่าปากเปล่า การอ่านหนังสือให้เด็กฟังไม่จำเป็นต้องอ่านวันเดียวจบเล่ม อาจจะอ่านวันละตอนก็ได้ ข้อสำคัญคือ เรื่องที่อ่านต้องสนุกเด็กจึงจะสนใจฟัง

4. การเล่าเรื่องในหนังสือ เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กโตและวัยรุ่น สามารถจัดกิจกรรมนี้ได้ทั้งที่บ้านและโรงเรียน เป็นการเล่าโครงเรื่องอย่างย่อ ๆ เพื่อจูงใจให้เด็กเห็นว่าหนังสือเล่มนั้น ๆ น่าอ่าน ซึ่งต่างกับการเลือกหนังสือให้เด็กอ่าน เพราะการเลือกหนังสือเป็นการบอกว่าหนังสือนั้นดีอย่างไร สนุกตรงไหน

5. การเล่นเกมทายปัญหา เป็นกิจกรรมที่ใช้ได้กับเด็กทุกวัย เพียงแต่ให้ปัญหานั้นยากง่ายตามวัยของเด็ก การทายปัญหาควรเป็นปัญหาที่สามารถอ่านค้นคว้าได้จากหนังสือการทายปัญหาจะทำให้เด็กตื่นเต้น และอ่านหนังสือเตรียมไว้เพื่อจะได้ทายปัญหาถูก กิจกรรมนี้ถ้าจัดที่โรงเรียน ครูอาจจะเข้าใจเด็กโดยจัดให้ผู้ที่ย่อยปัญหาถูกต้องเป็นคนเก่งประจำวัน ประจำสัปดาห์ และพอครบเดือนอาจมีรางวัลให้บ้าง หรือมีป้ายนิเทศสำหรับคนเก่งประจำห้องก็ได้

6. การให้เด็กอ่านหนังสือให้ฟัง เป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองจัดได้ที่บ้าน โดยขอร้องให้ลูกหลานอ่านหนังสือให้ฟังในโอกาสที่เหมาะสม เพื่อเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศที่ผู้ใหญ่เคยอ่านให้เด็กฟัง

7. การให้เด็กเล่าเรื่องในหนังสือ โดยให้เด็กไปอ่านหนังสือ มาคนละ 1 เล่ม แล้วผลัดกันเล่า กิจกรรมนี้ใช้ได้กับเด็กทุกวัยที่อ่านหนังสือออกแล้ว และจัดได้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

8. การอภิปรายเรื่องในหนังสือ โดยเด็กและผู้ใหญ่ไปอ่านหนังสือมาแล้วสนทนาให้ความเห็นเกี่ยวกับหนังสือเล่มนั้น กิจกรรมนี้ควรจัดสำหรับเด็กวัยรุ่น จัดได้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

9. การสร้างบรรยากาศที่บ้านและที่โรงเรียนให้เด็กอยากอ่านหนังสือ การสร้างบรรยากาศที่บ้านให้เด็กอยากอ่านหนังสือโดยผู้ปกครองหาซื้อหนังสือที่เหมาะสมหรือเป็นประโยชน์กับลูกหลาน เอามาไว้ที่บ้าน จัดชั้นหนังสือเข้าที่มุมใดมุมหนึ่งในห้องที่เด็กสามารถหยิบอ่านได้โดยสะดวก และเข้าไปดูได้โดยง่าย เมื่อเด็กเห็นหนังสือเตะตาบ่อย ๆ ก็จะหยิบออกมาอ่าน นอกจากนี้ ผู้ใหญ่ในบ้านควรอ่านหนังสือนั้นให้เด็กเห็น แล้วอาจนำมาเล่าในเวลาอันควรเป็นเชิงเล่าสู่กันฟังสนุก ๆ

การจัดกิจกรรมนี้ที่โรงเรียน ครูอาจจัดมุมหนังสือในห้องเรียน บรรณารักษ์อาจจัดนิทรรศการหนังสือใหม่ในห้องเรียน หรือจัดตกแต่งห้องสมุดให้น่าเข้าไปอ่านหนังสือ ให้ความสนใจสะดวกในการยืมและการคืนหนังสือ เป็นต้น

10. การพาเด็กไปชมนิทรรศการและการบรรยายเกี่ยวกับหนังสือ

เมื่อมีการแสดงนิทรรศการหนังสือ หรือการบรรยายเกี่ยวกับหนังสือ ผู้ปกครองและครูควรชักชวนเด็กให้ไปชม เพื่อให้เด็กเกิดความสนใจหนังสือ

11. การจัดปฐกถา ได้ว่าที่ อภิปราย และจัดนิทรรศการเกี่ยวกับหนังสือเป็นกิจกรรมที่ควรจัดในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนระดับต่าง ๆ ได้สนใจหนังสือ การจัดปฐกถาเกี่ยวกับหนังสือนั้นอาจจะเชิญบุคคลภายนอก หรือนักเขียนที่มีชื่อเสียง ซึ่งเด็กวัยรุ่นชื่นชอบมาพูดให้ฟัง การได้ว่าที่และการอภิปรายเรื่องเกี่ยวกับหนังสือนั้น อาจสนับสนุนให้นักเรียนเป็นผู้จัด ส่วนการจัดนิทรรศการ หนังสือที่น่าสนใจนั้น บรรณารักษ์อาจร่วมมือกับนักเรียนจัดขึ้นในห้องสมุดก็ได้

12. การจัดแสดงจากเรื่องในหนังสือ เป็นการแสดงละครในชั้นเรียน โดยเลือกเรื่องจากในหนังสือ หรืออาจจะเป็นเรื่องบางตอนก็ได้ จะทำให้เด็กสนุกและสนใจหนังสือเพิ่มขึ้น

13. การจัดชมเกี่ยวกับการอ่านในห้องสมุด ห้องสมุดโรงเรียนอาจจะกระตุ้นให้เด็กอ่านหนังสือ โดยการจัดชมรมนักอ่าน ประกาศสถิติผู้ยืมหนังสือมากที่สุดในรอบหนึ่งเดือน หรือในแต่ละภาคการศึกษา จะทำให้เด็กตื่นตัวในการอ่านหนังสือ นอกจากนี้ชมรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียน ครูหรือบรรณารักษ์อาจช่วยสนับสนุนโดยจัดหาหนังสือเกี่ยวกับชมรมนั้น ๆ มาให้นักเรียนอ่าน จะทำให้เด็กสนใจหนังสือมากขึ้น

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่าน ให้เกิดประโยชน์สมควรมุ่งหมายในแต่ละครั้งนั้น ผู้จัดกิจกรรมจะต้องดูว่า เด็กมีปัญหาในลักษณะใด เช่น เป็นปัญหาในด้านสติปัญญา หรือเพราะความสามารถในการอ่านยังไม่คล่อง หรือเป็นปัญหาด้านสภาพเศรษฐกิจที่บ้าน และควรที่จะแนะนำหนังสือให้อ่าน เพื่อให้เหมาะกับโอกาส หรือลักษณะของปัญหานั้น ๆ และควรจะใช้วิธีการหรือการจัดกิจกรรม เพื่อชักจูงให้เด็กอ่านหนังสือตามความมุ่งหมายให้สอดคล้องกับปัญหานั้น ๆ ด้วย

นอกจากการจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบต่าง ๆ แล้วยังมีการปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านหนังสือด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. สร้างความสนใจ ด้วยการให้หนังสือที่มีภาพประกอบสวยงาม น่าดู น่าอ่าน ขนาดเล่มไม่หนา ใช้เวลาอ่านไม่มากนักด้วย ด้วยการให้ผู้เขียนมีชื่อเสียงคั่นหู อันเป็นการจูงใจให้ผู้อ่านข้อเขียนของเขา จัดหาหนังสืออ่านให้มากประเภท หลากรูปแบบ และจำนวนมากพอที่ผู้อ่านจะเลือกอ่านได้ตรงกับความต้องการของตน

2. สร้างความไว้วางใจ โดยให้เด็กเห็นคุณค่าของหนังสือ คิดว่าหนังสือเป็นเพื่อนที่ให้ความรู้ และกล่อมเกลাজิตใจให้ประณีต เป็นเพื่อนคลายทุกข์ บำรุงสุข

นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนะวิธีการส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ส่วนใหญ่ต่างก็นำความสนใจของเด็กเป็นประเด็นสำคัญ เช่น

รัฐปะนีย์ นาครทรรพ (2523 : 1 - 4) ได้เสนอแนะวิธีการที่จะฝึกให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านไว้ว่า “เนื้อหาที่จะนำมาฝึก ฟัง พูด อ่าน เขียน ควรเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจ และมีความหมายต่อชีวิตของนักเรียน หากเรื่องนั้นมีความหมายต่อชีวิตนักเรียนแล้ว ก็จะทำให้เรื่องที่นำมาฝึกนั้นมีค่ายิ่งขึ้น” นอกจากนี้ยังให้พูดคำร่ายกรองสรุปคุณลักษณะหนังสือสำหรับเด็กได้ว่า ภาพชวนชม อารมณ์ขันน่าใช้ คำง่าย ความหมายเด่น เล่นเสียงหลากหลาย ฝากข้อคิด จูงจิตเพลิน

ฮารริส และทูซ (ปริมวดี ประยูรศุข. 2525 : 38 ; อ้างอิงมาจาก Harris and Tooze. n.d.) ได้เสนอความคิดเห็นซึ่งสอดคล้องกันไว้ว่า “การส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน ขั้นแรกควรจะให้เด็กอ่านหนังสือที่ง่าย สั้น และตรงกับความต้องการ ความสนใจ เมื่อนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านแล้ว นักเรียนจะหาหนังสือชนิดต่าง ๆ มาอ่านเอง”

อย่างไรก็ตาม สุพัทธา ชุมเกตุ (2522 : 25 - 27) ได้กล่าวว่า แม้เด็กจะอยากอ่านหนังสือ แต่ก็ยังมีสาเหตุหลายประการที่ทำให้เด็กอ่านหนังสือแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ คือ

1. ทางด้านบุคลิกภาพของตัวเด็กเอง

- ระดับสติปัญญา เด็กในวัยเดียวกัน เด็กที่ฉลาดสมองดี จะมีสมรรถภาพในการอ่านสูง อาจจะสนใจอ่านหนังสือเกินวัยของเด็กไปได้

- เพศของเด็ก ในวัยเด็กเล็ก เด็กชาย-หญิง จะสนใจเรื่องไม่แตกต่างกันแต่วัยเด็กโตจะสนใจเรื่องแตกต่างกันตามเพศ

- ความถนัดตามธรรมชาติ เด็กที่มีความถนัดหรือพรสวรรค์ในเรื่องใดมากเป็นพิเศษ ก็ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนั้นมากกว่าเด็กคนอื่น ๆ

2. สิ่งแวดล้อม

- สิ่งแวดล้อมทางบ้าน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือญาติพี่น้องในบ้าน มีอิทธิพลต่อการอ่านของเด็ก คือ ถ้าได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากผู้ใหญ่ในด้านการอ่าน จะทำให้เด็กมีสมรรถภาพสูงในการอ่าน และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวก็มีผลเช่นกัน คือ ถ้าพ่อแม่มีเงินซื้อหนังสือให้อ่านได้ตามความสนใจ เด็กจะมีโอกาสอ่านได้มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวซึ่งฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี

เพื่อนบ้านใกล้เคียงก็เป็นสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ซึ่งมีผลทำให้เด็กอ่านหนังสือต่างกัน เด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมซึ่งเพื่อนบ้านไม่รักการอ่าน เอาแต่เล่นสนุกหรือเกเรหรืออยู่ในแหล่งสลัมเพื่อนบ้านทะเลาะกันเข้าเย็น เด็กจะเห็นตัวอย่างที่ไม่ดี ทำให้อ่านหนังสือแตกต่างกับเด็กซึ่งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี

- สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน

ครูเป็นผู้ที่สำคัญของเด็ก ถ้าครูเอาใจใส่เด็กช่วยแนะแนวการอ่าน เด็กจะรักการอ่าน และมีสมรรถภาพในการอ่านสูง

บรรณารักษ์ และสภาพห้องสมุด ถ้าบรรณารักษ์จัดกิจกรรมให้น่าสนใจในห้องสมุด จะเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจให้อยากอ่านมากขึ้น และชอบการค้นคว้า

กลุ่มเพื่อนที่สนิทกัน เด็กคนใดอยู่ในกลุ่มที่ขยันอ่านหนังสือ เด็กคนนั้นก็ขยันตามไปด้วย

3. หนังสือ เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่ง เพราะถึงแม้ว่าเด็กจะมีระดับสติปัญญาดี มีความสนใจอยากอ่านหนังสือ มีพ่อแม่ผู้ปกครองสนับสนุนให้รักการอ่าน แต่ถ้าขาดปัจจัยสำคัญคือ ไม่มีหนังสือให้เด็กอ่านตามความเหมาะสมแล้ว ก็จะทำให้การอ่านของเด็กหยุดชะงักลง

วิธีการที่เด็กได้รับการส่งเสริมให้มีความสุขรักการอ่านหนังสือดังที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น เป็นการช่วยสร้างประสบการณ์ในการอ่านเป็นแนวใหม่ ทำให้เกิดความเจริญงอกงามทางสมอง สติปัญญา อารมณ์อันสมบูรณ์ และการแสวงหาความจริงใหม่ ๆ ต่อไป

การประเมินคุณค่าหนังสือสำหรับเด็ก

ฮัค และคุน (Huck and Kuhn, 1968 : 17 - 18) ได้กำหนดเกณฑ์การตัดสินคุณค่าหนังสือสำหรับเด็ก โดยการใช้ข้อคำถามประกอบสำคัญของหนังสือเป็นหลักในการพิจารณาเป็นรายละเอียดดังนี้ คือ

1. การสำรวจเบื้องต้น
 - 1.1 ประเภทของเนื้อหาหนังสือ
 - 1.2 ชื่อผู้แต่ง
 - 1.3 ราคา
 - 1.4 ปีที่พิมพ์
 - 1.5 สำนักพิมพ์
2. การผูกเรื่อง
 - 2.1 เป็นหนังสือที่อ่านสนุกหรือไม่
 - 2.2 เนื้อหามีเหตุผลหรือไม่
 - 2.3 นำรายละเอียดมาผูกเป็นเรื่องได้ดีเพียงใด

6.5 สร้างอารมณ์หรือความรู้สึก เช่น ลึกกลับ น่ากลัว สนุกสนาน ปลอดภัย อย่างใดอย่างหนึ่งบ้างหรือไม่

7. ลักษณะรูปเล่ม

7.1 ภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อเรื่องหรือไม่ คือ

7.1.1 ขยายความเข้าใจเนื้อเรื่อง

7.1.2 ตรงตามที่บรรยายอยู่ในเนื้อเรื่อง

7.2 ขนาดหนังสือเหมาะสม

หทัย ดันหยง (2529 : 238 - 241) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการประเมินคุณค่าของหนังสือสำหรับเด็ก และได้แบ่งประเภทของการประเมินคุณค่าของหนังสือ ดังนี้

1. เพื่อประโยชน์ในการเลือกหนังสือที่ดีมีคุณภาพให้เด็กอ่าน
2. เพื่อแนะแนวการอ่านสำหรับเด็ก
3. เพื่อศึกษาโครงสร้างสาระแนวคิดและมโนทัศน์ในหนังสือนั้น ๆ
4. เพื่อวิเคราะห์และวิจัยหาข้อมูลข้อเท็จจริงบางประการ
5. เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการผลิตหนังสือสำหรับเด็ก
6. เพื่อประโยชน์ในการจัดกิจการของห้องสมุด

ประเภทของการประเมินคุณค่าของหนังสือ

การประเมินคุณค่าของหนังสือมีหลายวิธีการ แล้วแต่จุดประสงค์ในการประเมินว่า

- ต้องการประเมินอะไร
- ประเมินกว้างขวางลึกซึ้งเพียงใด
- ประเมินไปเพื่อประโยชน์อันใด
- จะใช้เครื่องมืออะไร อย่างไร ในการประเมินหนังสือนั้น ๆ

1. การแนะนำหนังสือ (Book Review)

การแนะนำหนังสือ หมายถึง การแนะนำให้รู้จักหนังสือเล่มหนึ่งโดยสังเขปด้วยข้อความสั้น ๆ ซึ่งนิยมทำอยู่ในหน้าในของหนังสือพิมพ์และนิตยสารทั่ว ๆ ไป ซึ่งมีรายการแนะนำดังนี้

- ผู้เขียน พร้อมทั้งเกียรติคุณ
- ขนาด ราคา สถานที่พิมพ์ และจำนวนพิมพ์
- เรื่องราวโดยย่อ
- สรุปข้อแนะนำโดยย่อ ส่วนแนะนำในคุณลักษณะที่ดีของหนังสือ

2. การประเมินเชิงวิจักขณ์ (Book Appreciation)

การประเมินด้วยวิธีนี้มุ่งพิจารณาคุณค่าของหนังสือเป็นจุดสำคัญ วิธีวิจักขณ์นั้นมีรายการที่จะต้องกระทำดังนี้

- อ่านหนังสืออย่างพินิจพิจารณา เพื่อค้นหารายละเอียด พื้นฐาน จุดสุดยอดแห่งมโนทัศน์ (top of conceptual Context)

- ศึกษาและแปลความหมายในเนื้อหา
- ความหมายที่ซับซ้อนอยู่ในถ้อยคำสำนวนโวหาร
- ความหมายอันสื่อเจตนาแนวทางที่จะดำเนินเรื่อง
- ค้นหาความหมายอันเป็นแก่นสาระของเรื่อง
- ค้นหาความหมายปลีกย่อยอันจะมี

3. การประเมินเชิงพินิจ (Book Approach)

การประเมินเชิงพินิจต่างกับการประเมินเชิงวิจักขณ์ กล่าวคือ การประเมินเชิงพินิจนั้น ผู้ประเมินมุ่งหมายที่จะเข้าถึงหัวใจ หรือจุดสำคัญของหนังสือเล่มหนึ่ง ๆ เพื่อตีภาพพจน์ (Figure of Speech) ออกมาให้ชัดเจน

วิธีการประเมินเชิงพินิจมีรายการที่จะต้องกระทำดังนี้

- บ่งบอกบุคลิกภาพ และลักษณะแนวคิดอุดมการณ์ของผู้เขียน ผู้แต่ง รวมทั้งพฤติกรรมแนวประพฤติปฏิบัติ ซึ่งถ่ายทอดลงในหนังสือเล่มนั้น ๆ
- ชี้บ่งเนื้อหาสาระ แก่นแท้ของความคิด การวางฉาก การสร้างตัวละคร ซึ่งสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในแง่มุมต่าง ๆ
- ค้นหาจิตสำนึก และมโนธรรมที่แท้จริงที่แสดงออกมาเป็นเรื่องราว ข้อขัด ปม ปัญหา

4. การประเมินเชิงวิจารณ์ (Book Criticism)

การประเมินเชิงวิจารณ์มุ่งเน้นการแสดงทัศนะ ข้อคิดเห็น ข้อวิพากษ์วิจารณ์ ในฐานะผู้ประเมินเป็นผู้อ่าน รวมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขหนังสือเล่มนั้น ๆ

การประเมินเชิงวิจารณ์มีอย่างกว้างขวาง ซึ่งเกี่ยวข้องกับรายการดังต่อไปนี้

- วิจารณ์การจัดรูปเล่ม
- วิจารณ์เนื้อหาสาระ
- วิจารณ์แนวคิดและคุณค่า
- วิจารณ์บุคลิกภาพของตัวละคร

- วิจารณ์ภาพและความหมายในเนื้อหา
- ให้ข้อเสนอแนะว่าควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

5. การประเมินเชิงวิเคราะห์ (Book Analysis)

การวิเคราะห์เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่นำมาประยุกต์ใช้ในทางวรรณกรรม การประเมินโดยวิธีนี้ มุ่งวิเคราะห์แยกแยะรายละเอียดออกมาตีแผ่ให้เห็นทุกแง่มุม เช่น

- วิเคราะห์เค้าโครงเรื่อง
- วิเคราะห์คตินิยมจากเนื้อหาสาระ
- วิเคราะห์ความแจ่มแจ้งชัดเจนของมโนทัศน์
- วิเคราะห์ลีลาในการเขียน
- วิเคราะห์องค์ประกอบของฉากและบรรยากาศ
- วิเคราะห์กาลเวลา สถานที่ และเหตุการณ์

6. การประเมินเชิงเปรียบเทียบ (Book Comparative Study)

การเปรียบเทียบเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้มองเห็นคุณลักษณะหนังสือนั้นๆ อย่างแจ่มแจ้งชัดเจน โดยนำเอาหลักการประเมินเชิงวิจักษ์ วิจารณ์ วิเคราะห์ มาใช้

การเปรียบเทียบอาจทำได้ดังนี้

- เปรียบเทียบหนังสือเล่มต่อเล่ม
- เปรียบเทียบหนังสือหลาย ๆ เล่มพร้อมกัน
- เปรียบเทียบกับหนังสือมาตรฐานเล่มใดเล่มหนึ่ง
- เปรียบเทียบบางส่วนหรือทั้งเล่ม

7. การวิจัยหนังสือ (Book Research)

การวิจัยหนังสือ มิใช่เป็นการประเมิน แต่อาจนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปพิจารณาคุณค่าของหนังสือได้ การวิจัยหนังสือมีจุดประสงค์ต่างกรณีกัน เช่น

- การวิจัยเพื่อพัฒนาหนังสือ
- การวิจัยเพื่อการตัดสินใจในการใช้หนังสือ ในกรณีเป็นหนังสือเรียน หนังสือ

คู่มือ เป็นต้น

- การวิจัยเพื่อประโยชน์ในการผลิตและการพิมพ์
- การวิจัยหนังสือเพื่อการตลาด

8. การสำรวจหนังสือ (Book Survey)

การสำรวจหนังสือ มิใช่เป็นการประเมินหนังสือ แต่อาจนำข้อมูลจากการสำรวจไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้ เช่น

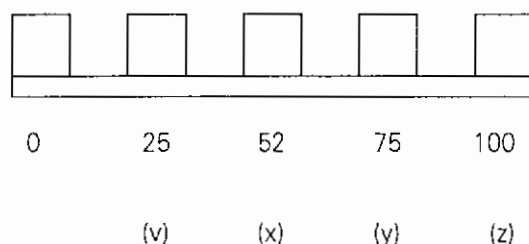
- สำรวจความสนใจในการอ่าน
- สำรวจความต้องการที่แท้จริงของผู้อ่าน
- สำรวจทัศนะความคิดเห็น
- สำรวจตลาดหนังสือ

9. การอภิปรายหนังสือ (Book Discussion)

การอภิปรายเป็นการประเมินหนังสือในทางอ้อมอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้ประเมินหรือผู้ฟังการอภิปราย มุ่งค้นหาคุณค่าของหนังสือจากข้ออภิปรายนั้น ๆ ในปัจจุบันนิยมเชิญวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในวงการหนังสือ มาอภิปรายและมีการซักถามปัญหา ซึ่งจะทำให้เห็นข้อมูลสดและตรงไปตรงมา จากความรู้สึกและทัศนะที่แท้จริงของผู้อภิปราย ผู้ฟังการอภิปรายย่อมแสวงหาข้อยุติด้วยตนเองอย่างกระฉ่งแจ่มและชัดเจนยิ่งขึ้น

การประเมินหนังสือวรรณกรรมอย่างง่าย

ดุษฎี ชุมสาย (ส่นัน มีชั้นหมาก. 2537 : 183 - 185 ; อ้างอิงมาจาก ดุษฎี ชุมสาย 2515 : 18-19) แนะนำวิธีวัดความเป็นวรรณคดีว่า จะมีมากน้อยเพียงใดด้วยการวางมาตราส่วนไว้ระหว่าง 0 - 100



โดยสูตร	L	= Literature	แทนค่าของวรรณกรรม
	IPS	= Interpretation of provocation Stimulus	แทนค่าของการตีความสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดความสะท้อนใจตามความหมายอันแท้จริงของสิ่งเร้านั้นหรือไม่ และเกิดมโนทัศน์ (Concept) ขึ้นลึกซึ้งเพียงใด
	WBP	= Writer's Basic Philosophy	แทนค่าปรัชญารากฐานของผู้แต่งที่ใช้ในการกำหนดค่านิยมตามมโนทัศน์ที่เกิดขึ้น

WSE = Writer's Style of Expression แทนค่าสำนวนที่ใช้ในการพินิจ (ให้รู้ชัด) ปรัชญาและมโนทัศน์ที่เกิดขึ้น

C = Communication แทนค่าความสามารถที่จะสื่อสารได้ ซึ่งหมายความว่า วรรณคดี เกิดขึ้นแล้วสามารถสื่อสารไปยังผู้อ่านได้มากน้อยเพียงใด

สูตรจากแนวคิดของ ม.ล.ต๋อย ชุมสาย ดังกล่าว ผู้ประเมินหรือผู้วิจารณ์จะต้องประมาณค่าของเทอมต่าง ๆ ด้วยพิจารณาญาณพินิจวิเคราะห์ อย่างไรก็ตามการประเมินอย่างง่าย ๆ ในทางศึกษาศาสตร์ เพื่อดูว่าหนังสือวรรณกรรมนั้นเหมาะสม สามารถจะใช้เป็นสื่อเรียนรู้เพียงใด ก็อาจใช้ตารางวิเคราะห์และประเมินดังต่อไปนี้

รายการคุณภาพ	เล่มที่	1	2	3	4	5	6	หมายเหตุ
	ผู้แต่ง							
	สน.พิมพ์							
คะแนน	เต็ม	ได้	ได้	ได้	ได้	ได้	ได้	
1. ลักษณะรูปเล่ม	24							
1.1 ปก (สี-การออกแบบ)	4							
1.2 รูปเล่มในภาพรวม	4							
1.3 คุณภาพวัสดุ (กระดาษ)								
1.4 ขนาดตัวอักษรและ ความชัดเจน	4							
1.5 ขนาดรูปเล่มและจำนวน หน้า	4 4							
1.6 ศิลปะการจัดหน้า								
2. ภาพประกอบ	24							
2.1 ความชัดเจน (สี-ขาวดำ)	4							
2.2 ลักษณะความสมจริง (เขียน-ถ่าย)	4							

รายการคุณภาพ		เล่มที่	1	2	3	4	5	6	หมายเหตุ
		ผู้แต่ง							
		สน.พิมพ์							
คะแนน	เต็ม	ได้	ได้	ได้	ได้	ได้	ได้		
2.3 ขนาด		4							
2.4 จำนวนภาพ		4							
2.5 ความเหมาะสม (สภาพการเรียนการสอน)		4							
2.6 คำอธิบายประกอบภาพ		4							
3. เนื้อหา		32							
3.1 วิธีการเสนอเรื่อง		4							
3.2 ความสอดคล้องกับ หลักสูตร		4							
3.3 การเรียงลำดับความ ยากง่าย		4							
3.4 เอกภาพและความ กลมกลืนของเนื้อเรื่อง		4							
3.5 การเน้นสาระสำคัญ		4							
3.6 ความถูกต้องตรงกับ เหตุการณ์		4							
3.7 กิจกรรมเสนอแนะ		4							
3.8 ภาคนวนกท้ายบท		4							
4. การใช้ภาษา		16							
4.1 ความถูกต้องตามหลัก ภาษา		4							
4.2 ความชัดเจนของ ข้อความ		4							

รายการคุณภาพ	เล่มที่	1	2	3	4	5	6	หมายเหตุ
	ผู้แต่ง							
	สน.พิมพ์							
คะแนน	เต็ม	ได้	ได้	ได้	ได้	ได้	ได้	
4.3 ความเหมาะสมของ การใช้ศัพท์	4							
4.4 เครื่องหมายวรรคตอน	4							
5. แนวคิดริเริ่มของผู้เขียน (Originality)	4							
รวม	100							

(ที่มา : สนั่น มีชันหมาก. 2537 : 184 - 185)

แบบวิเคราะห์และประเมินนี้ ใช้ประเมินเพียงเล่มหรือเรื่องเดียวหรือจะประเมินเปรียบเทียบครวละหลาย ๆ เล่มก็ได้ ซึ่งกำหนดเกณฑ์ตัดสินคุณภาพเป็นตัวเลขร้อยละ และให้น้ำหนักคุณภาพได้ด้วย

90 - 100 = ดีมาก

75 - 89 = ดี

60 - 74 = ปานกลาง

50 - 59 = พอใช้

0 - 49 = ใช้ไม่ได้

อรสา กุมาริ ปุณฺท (2525 : 337 - 344) ได้แนะนำการประเมินคุณค่าของหนังสือสำหรับเด็กว่าเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการเพื่อประโยชน์หลายทางดังนี้

1. เพื่อการนำไปใช้ หรือเลือกซื้อให้แก่เด็ก
2. เพื่อการแก้ไขปรับปรุงในการจัดพิมพ์ครั้งต่อไป
3. เพื่อการเปรียบเทียบคุณค่าก่อนนำไปใช้

เกณฑ์ทั่วไปในการพิจารณานั่งสือสำหรับเด็ก

1. รูปเล่ม

1.1 ขนาด หนังสือสำหรับเด็กควรมีขนาดที่เหมาะสมแก่การจับต้องและเล็กที่สุดไม่ควรน้อยกว่า 3 นิ้ว X 8 นิ้ว

1.2 การเย็บเล่ม ควรมีความปลอดภัย และคงทนถาวร มุมหนังสือควรมีลักษณะเป็นมุมมนมากกว่ามุมฉาก

1.3 การจัดหน้า ควรให้ความกระจ่างแจ้ง ชัดเจน จัดภาพให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

1.4 จำนวนหน้า หนังสือสำหรับเด็กควรมีขนาดความหนาบางที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก คือ ถ้าเด็กเล็กอาจมีจำนวนหน้าน้อยกว่าหนังสือสำหรับเด็กที่มีวัยสูงกว่า

1.5 คุณภาพกระดาษควรมีความหนา เนียนว ทนทานสำหรับเด็ก และเสริมให้เกิดคุณภาพของการพิมพ์

2. ภาพ

2.1 ขนาด ภาพควรมีขนาดที่เหมาะสมกับหน้าหนังสือและตัวอักษรที่ใช้

2.2 จำนวน จำนวนภาพควรมีมากพอที่จะให้ความรู้ความเพลิดเพลิน หรือ ช่วยขยายความหมายของเรื่องราวในเล่ม

2.3 ความถูกต้อง ถ้ามีเจตนาที่จะใช้อธิบายความเป็นจริงจะต้องมีภาพตรงตามความเป็นจริง และคงลักษณะที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องอย่างถูกต้อง เช่น ภาพคนตา ภาพแรกมีผมขาว ภาพต่อ ๆ ไปจึงไม่ควรมีภาพคนตาคนเดียวกันผมดำ เป็นต้น

2.4 ความสวยงาม ภาพที่สวยงามจะช่วยให้เด็กมีอารมณ์สดชื่นแจ่มใส ช่วยขัดเซยความหม่นหมองในอารมณ์ และให้ความเพลิดเพลิน มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ขึ้น

2.5 ความชัดเจน ภาพในหนังสือสำหรับเด็กควรมีความชัดเจนแจ่มใส ทั้งนี้มีส่วนประกอบจากคุณภาพการวาด หรือการจัดหาภาพประกอบรวมถึงคุณภาพในการแยกสี และการจัดพิมพ์ภาพด้วย

3. เนื้อเรื่อง อาจพิจารณาคูณค่าได้ ดังนี้

3.1 คุณประโยชน์ ถ้านั่งสือสำหรับเด็กเล่มใดจัดทำขึ้นโดยจุดมุ่งหมายที่จะให้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ หรือให้คุณธรรม ก็อาจพิจารณาประเมินว่าหนังสือดังกล่าวมีคุณสมบัติในด้านนี้มากน้อยเพียงใด

3.2 ความน่าสนใจ เนื้อเรื่องของหนังสือสำหรับเด็ก ควรมีความน่าสนใจมากพอสมควร เช่น มีอารมณ์ขัน เร้าใจ สนองความต้องการของผู้อื่นทำให้รู้สึกอยากอ่าน

4.3 การเรียงตัวถูกต้อง

4.4 คุณภาพของอักขรคมชัดเจน คือตัวเรียงไม่กร่อนหรือหัก ซึ่งจะมีผลเสียเมื่อนำไปทำฟิล์มหรือเมื่อจัดพิมพ์

4.5 เครื่องหมายวรรคตอนถูกต้อง

4.6 สีของตัวอักษรเหมาะสม เช่น สีดำ น้ำเงิน หรือเขียว ไม่ใช่สีจืดจางอ่านยาก เช่น สีเหลือง

4.7 การวางตัวอักษรถูกต้อง เช่น ไม่วางอักษรทับภาพจนทำให้ภาพหมดคุณค่าไป

5. ปกและส่วนประกอบ ควรพิจารณาดังนี้

5.1 ปกหน้ามีลักษณะสะดุดตาและน่าสนใจเพียงใดนั่นคือคุณภาพของภาพ การใช้ขนาดตัวและตัวอักษรเหมาะสมหรือไม่ ภาพปกกับกับเนื้อเรื่องดีเพียงใด

5.2 ความครบถ้วนของรายละเอียดบนปกหนังสือ เช่น ชื่อหนังสือ ผู้แต่ง ผู้วาด ภาพประกอบ

5.3 ปกหลัง มีลักษณะกลมกลืนสอดคล้องกับปกหน้าหรือเนื้อเรื่องดีเพียงใด

5.4 ปกครอง สิ่งที่ควรมีอยู่บนปกครองครบถ้วนหรือไม่ เช่นชื่อเสียง เรื่อง ผู้แต่ง ผู้แปล ผู้วาดภาพประกอบ ราคา เป็นต้น

6. คำนำ หนังสือสำหรับเด็กอาจมีคำนำเพื่อชี้แจงเรื่องราวหรือความเป็นมาที่สำคัญต่าง ๆ จึงควรพิจารณาถึงความชัดเจนของข้อความในคำนำเป็นสำคัญ ดังนั้น จึงอาจสรุปได้จากความมุ่งหวังว่าหนังสือจะเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาพฤติกรรมเด็กทั้งทางด้านการใช้ภาษา ทางด้านสังคม และทางอารมณ์ การตั้งเกณฑ์ หรือการจัดประเมินคุณค่าของหนังสือสำหรับเด็ก จึงควรพิจารณาตามจุดมุ่งหมายนี้ด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจในการอ่าน

งานวิจัยในประเทศ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2520 : 3 - 43) ได้สำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กไทยเพื่อหาข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางให้ผู้เขียนแบบเรียน ผู้ผลิตหนังสือ ตลอดจนบรรณารักษ์ได้ทราบข้อเท็จจริง เพื่อจะได้จัดเตรียมหรือผลิตหนังสือให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก

ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพฯ 10 โรงเรียน จำนวน 1,350 คน โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายทั่วประเทศ 13 โรงเรียน จำนวน 3,350 คน และครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายเฉพาะในกรุงเทพฯ และในระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพฯ และทุกจังหวัดจำนวน 380 คน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และระดับมัธยมศึกษา ชอบอ่านหนังสือนิทาน และนิยาย นักเรียนทั้งสองระดับมีความสนใจอย่างคงที่ในหนังสือประเภท สารคดี ตำราว่าด้วยการทำสิ่งต่าง ๆ และเรื่องแปล แรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้นักเรียนทั้งสองระดับ สนใจอ่านหนังสือ คือ แรงจูงใจจากการดูภาพยนตร์ จากครูบรรณารักษ์ ครูประจำวิชา ตลอดจน การอ่านบทวิจารณ์จากหนังสือ และวารสาร

ประคอง กาญจนการุณ (2523 : ง - จ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสนใจในการ อ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดบุรีรัมย์ โดยศึกษาทั้ง เด็กที่อยู่ในเมือง และชนบท ผลการวิจัยมีประเด็นหนึ่งกล่าวว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สนใจอ่านหนังสือประเภทสารคดี ความรู้รอบตัว มากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

รัตนทิพย์ เอื้อชัยสิทธิ์ (2524 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสนใจในการอ่านของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 เขตการศึกษา 7 ผลการวิจัยปรากฏว่า จำนวนนักเรียนสูงสุดร้อยละ 18.33 ชอบอ่านหนังสือการ์ตูน จำนวนนักเรียนสูงสุดร้อยละ 30.94 ชอบอ่านหนังสือ ประเภทชาดก จำนวนนักเรียนสูงสุดร้อยละ 24.65 ชอบอ่านวรรณคดีเรื่องสังทองจำนวนนักเรียน สูงสุดร้อยละ 28.21 ชอบอ่านหนังสือเรื่องสั้นสำหรับเด็ก จำนวนนักเรียนสูงสุดร้อยละ 58.99 ชอบ อ่านหนังสือเกี่ยวกับศาสนา จำนวนนักเรียนสูงสุดร้อยละ 34.26 ชอบอ่านหนังสืออธิบายวิธีทำ สิ่งต่าง ๆ ประเภทประดิษฐ์สิ่งของ จำนวนนักเรียนสูงสุดร้อยละ 40.46 ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ และประเภทประวัติศาสตร์สำคัญ

นิตา ชูโต, กล่อมจิตต์ พลายเวช และกานต์มณี ศักดิ์เจริญ (2524 : 80) ได้วิเคราะห์ เนื้อหาหนังสือสำหรับเด็กที่จำหน่ายอยู่ในตลาดหนังสือปัจจุบัน จำนวน 787 เล่ม พร้อมกันนั้นได้ ทดสอบให้เด็กอายุ 6 - 12 ปี อ่านหนังสือจำนวน 50 เล่ม แล้วตอบแบบสอบถาม ผลของแบบ สอบถามจำนวน 483 ชุด ทำให้ทราบลักษณะหนังสือที่เด็กชอบ ไม่ชอบ ดังนี้

เด็กชอบหนังสือที่ให้ความรู้ ความบันเทิง มีคติสอนใจ อ่านเข้าใจ อ่านง่าย สนุก อ่าน ยากแต่สนุกตื่นเต้น มีคำคล้องจองกัน มีคำถามให้ทาย เด็กไม่ชอบหนังสือที่เรื่องยาวเกินไป เรื่องไม่สนุกอ่านง่ายแต่ไม่สนุก เรื่องเศร้าไม่มีเรื่องราวอะไรเลย เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เรื่องสั้น เกินไปไม่มีคติสอนใจ อ่านแล้วไม่รู้เรื่อง หรือไม่เข้าใจ

ปริมวดี ประยูรสุข (2525 : ง - จ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสนใจในการอ่านหนังสือประเภทต่างๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน 360 คน เป็นเด็กชาย 180 คน เด็กหญิง 180 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชายและหญิง มีความสนใจในการอ่านเค้าเรื่องนิทาน 6 ประเภท อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะนิทานประเภทจินตนาการ อิงประวัติศาสตร์และศาสนา
2. ความสนใจในการอ่านของนักเรียนชายและหญิงในเค้าเรื่องนิทานประเภทนิทานท้องถิ่น เทพนิยาย นิทานวรรณคดี และนิทานจินตนาการ ไม่แตกต่างกันสำหรับนิทานประเภทนิทานปรัมปรา และนิทานอิงประวัติศาสตร์และศาสนามีความแตกต่างกัน กล่าวคือ นักเรียนหญิงมีความสนใจในการอ่านทั้ง 2 ประเภทมากกว่านักเรียนชาย ซึ่งถ้ากล่าวโดยสรุปความสนใจในการอ่านนิทานทั้ง 6 ประเภทระหว่างนักเรียนชายกับหญิงแล้วพอจะกล่าวได้ว่า นักเรียนหญิงมีความสนใจในการอ่านเค้าเรื่องนิทานทั้ง 6 ประเภทมากกว่านักเรียนชาย โดยที่นักเรียนชายมีความสนใจนิทานปรัมปรา และนิทานอิงประวัติศาสตร์และศาสนา น้อยกว่านักเรียนหญิง

เพ็ญประภา กฤตยานวัช (2529 : 157) วิจัยเรื่อง ทศนคติของเด็กวัย 9 ถึง 14 ปี ต่อหนังสือสำหรับเด็กบับชนะการประกวด และได้รับรางวัล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 - พ.ศ. 2527 ได้แก่ หนังสือสำหรับเด็กบับชนะการประกวด เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และได้รับรางวัลของธนาคารกสิกรไทย โดยทำการศึกษาทัศนคติของเด็กที่มีต่อหนังสือเฉพาะในด้านเนื้อหา ภาพประกอบ และการใช้ภาษาหนังสือทั้งหมดที่ทำการวิจัยใช้ 18 เรื่อง (21 เล่ม) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน โดยจัดให้อ่านเป็นกลุ่ม ๆ ละ 1 เรื่อง ถือว่าเด็กแต่ละกลุ่มเป็นตัวแทนของความคิดเห็นของเด็กในแต่ละระดับ (ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3) และให้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

คำร้อยละของแต่ละเรื่องในแต่ละด้าน คือ ด้านเนื้อหา การใช้ภาษา และภาพประกอบ และค่าเฉลี่ยทั้งสามด้านของหนังสือแต่ละเรื่องเกินกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไป แสดงว่าผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมุติฐานของการวิจัย นั่นคือ ลักษณะ เนื้อหา การใช้ภาษา และภาพประกอบของหนังสือสำหรับเด็กบับชนะการประกวดและได้รับรางวัล ตรงกับความต้องการและความสนใจในการอ่านของเด็ก

ดาณาวดี สมบูรณ์วนิชย์ (2529 : ง - จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสนใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อลักษณะหนังสือนิทานที่สำนักการศึกษาจัดหาให้ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพ

มหานคร จำนวน 24 โรงเรียน ใน 24 เขตการศึกษา ทั้งหมด 480 คน เป็นนักเรียนชาย 240 คน และนักเรียนหญิง 240 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนสนใจลักษณะหนังสือนิทานที่สำนักการศึกษากทมมหานครจัดหาให้ ดังนี้

- 1.1 ขนาดของหนังสือ ขนาดเล็กประมาณ 5 นิ้ว x 7 นิ้ว
- 1.2 ลักษณะรูปเล่มเป็นแนวตั้ง
- 1.3 ภาพประกอบเรื่องเป็นภาพการ์ตูนมีคำบรรยายอยู่คนละหน้ากับภาพ
- 1.4 ขนาดตัวอักษรเป็นตัวกลางประมาณ 24 พอยท์
- 1.5 การบรรยายเรื่องเป็นร้อยแก้ว และมีตัวละครเป็นคน

2. ในการเลือกซื้อหรืออ่านหนังสือนิทาน นักเรียนจะพิจารณาจากเนื้อเรื่อง ภาพประกอบและขนาดของหนังสือนิทาน

3. ประเภทของหนังสือนิทานที่นักเรียนสนใจมากที่สุด คือ นิทานผจญภัย และ ประเภทของหนังสือนิทานที่นักเรียนสนใจน้อยที่สุด คือ นิทานเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี

4. รายละเอียดอื่น ๆ ในการอ่านหนังสือนิทานมีดังนี้

- 4.1 นักเรียนเลือกอ่านหนังสือนิทานตามความสนใจของตนเอง
- 4.2 นักเรียนอ่านหนังสือนิทานที่ห้องสมุดของโรงเรียน
- 4.3 นักเรียนอ่านหนังสือนิทานในเวลาว่าง
- 4.4 นักเรียนใช้วิธีค้นหนังสือนิทานที่อ่านค้างอยู่ เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือนิทานยังไม่จบเล่ม

ไม่จบเล่ม

4.5 นักเรียนเก็บหนังสือนิทานไว้บนชั้นหนังสือ เมื่อนักเรียนอ่านจบแล้ว

4.6 นักเรียนชอบอ่านเรื่องสั้นจบในเล่มและมีคำถามท้ายเล่ม

4.7 นักเรียนมีความเห็นว่าประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือนิทาน คือ ความ

สนุกสนานเพลิดเพลิน

✓ มาลี ไชยกาล (2528 : ก - ข) ได้ทำการสำรวจความสนใจการอ่านวรรณกรรม ปัจจุบันของนักเรียนชั้น ป.1 - ม.6 ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาสนใจอ่านหนังสือนิทานมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนนักเรียนหญิงอายุ 6 - 9 ปี สนใจอ่านหนังสือบทร้อยกรองมากกว่านักเรียนชายและชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เด็กอายุ 13 - 15 ปี ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจะสนใจอ่านเรื่องผจญภัยตื่นเต้น

๔. จากงานวิจัยของ สมนึก ศิริเคน (2531 : 242 - 245) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2528 ที่มีต่อหนังสือสำหรับเด็กฉบับคณะกรรมการประกวด เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 - 2527 โดยศึกษาจากนักเรียนในระดับชั้นอนุบาลเด็กเล็ก ระดับชั้นประถมศึกษา และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่อยู่โรงเรียนทั้งในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล จำนวน 185 คน โดยใช้หนังสือ 12 ชื่อเรื่อง ได้สรุปผลงานวิจัยในด้านเกี่ยวกับเนื้อหา ภาพประกอบ และด้านการใช้ภาษาไว้ดังนี้

ด้านเนื้อหา นักเรียนแสดงความคิดเห็นในทำนองเดียวกันว่า เนื้อเรื่องให้ความสนุกเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ อ่านรู้เรื่องได้ตลอด ให้คำแนะนำโดยทางอ้อม เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ความยาวของเรื่องเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ได้ข้อคิด และแนวทางในการดำเนินชีวิต ด้านภาพประกอบเห็นว่าภาพชัดเจนดี สีของภาพสวยงาม ขนาดของภาพเหมาะสมสอดคล้องและสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง ภาพช่วยส่งเสริมจินตนาการ ภาพมีจำนวนพอเหมาะกับเนื้อเรื่อง และวัยของนักเรียน ส่วนด้านการใช้ภาษา พบว่า ใช้คำที่เข้าใจง่าย ประโยคสั้นง่าย เป็นภาษาที่นักเรียนเคยใช้ อ่านเข้าใจได้ทันที ใช้ภาษาเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และวัยของนักเรียน ทำให้เกิดภาพพจน์ มีศัพท์วิชาการเท่าที่จำเป็น

งานวิจัยในต่างประเทศ

การวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านสำหรับเด็กนั้น ได้มี นักการศึกษาเสนอผลงานวิจัย ดังนี้

นอร์เวลล์ (Norvell. 1956 : 6) ได้ศึกษาโดยสำรวจความนิยมอ่านหนังสือของเด็กเกรด 5 - 12 จำนวน 50,000 คน จากกลุ่มตัวอย่างประชากรของทุกโรงเรียนในรัฐนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา และสรุปผลได้ดังนี้

1. เด็กชายสนใจเรื่องการผจญภัย สงคราม กีฬากลางแจ้ง ชีวิตนักเรียน เรื่องลึกลับ สืบสวน เรื่องตลก เรื่องสัตว์ต่าง ๆ เรื่องเกี่ยวกับความรักชาติ เด็กชายชอบตัวละครที่เป็นชายมากกว่าตัวละครที่เป็นหญิง

2. เด็กชายไม่สนใจเรื่องรัก และเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ ชีวิตในบ้านและในครอบครัว คำสั่งสอน ศาสนา ปรัชญา การพรรณนาอย่างละเอียดและเรื่องธรรมชาติ

3. เรื่องเด็กหญิงชอบมาก คือ การผจญภัยที่ไม่รุนแรงนัก เกมต่าง ๆ ชีวิตนักเรียน เรื่องลึกลับต่าง ๆ เรื่องตลก เรื่องสัตว์ เรื่องความรักชาติ ความรักและอารมณ์อื่น ๆ ชีวิตในบ้านในครอบครัว เด็กหญิงชอบตัวละครทั้งที่เป็นหญิงและชาย

4. เด็กหญิงไม่ชอบเรื่องการผจญภัยรุนแรง รวมทั้งการสงครามและเรื่องที่ไม่ชอบเหมือนกับเด็กชาย ได้แก่ การพรรณาอย่างละเอียด คำสั่งสอนและธรรมชาติ

5. สิ่งที่น่าสังเกตคือ เรื่องที่เด็กหญิงและเด็กชายไม่ชอบนั้น เด็กหญิงทนอ่านได้มากกว่าเด็กชาย

นอร์เวล (Norvell) ได้ให้ข้อคิดเพิ่มเติมว่าเด็กชายชอบอ่านนวนิยาย บทละคร เรื่องสั้น และชีวประวัติของผู้ชาย เด็กหญิงชอบเรื่องแบบเดียวกันแต่เพิ่มชีวประวัติของผู้หญิงด้วย เด็กหญิงชอบเรื่องเรียงความและคำประพันธ์มากกว่าเด็กชาย

สโลเวอร์ (ประคอง กาญจนการุณ. 2523 : 69 ; อ้างอิงมาจาก Slover. 1959 : 319 - 322) ได้วิจัยแนวความสนใจการอ่านหนังสือการ์ตูนของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 356 คน เปรียบเทียบความสนใจในการอ่านหนังสือที่มีเนื้อเรื่องบรรจุไว้โดยใช้นักเรียนกลุ่มเดียวกัน ปรากฏว่าเด็กชายสนใจการ์ตูนมากกว่าหนังสือเรื่อง แต่เด็กหญิงสนใจหนังสือเรื่องมากกว่าการ์ตูน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสนใจหนังสือเรื่องมากกว่าการ์ตูน ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำสนใจหนังสือการ์ตูนมากกว่า และนักเรียนที่มี I.Q. ต่ำกว่าอีกพวกหนึ่งชอบหนังสือการ์ตูนมากกว่าหนังสือเรื่อง และผลการวิจัยชี้ให้เห็นแนวความสนใจตามหนังสือประเภทต่าง ๆ ดังนี้

หนังสือที่เด็กชายชอบ

1. เรื่องคาบอย
2. เรื่องชาวอินเดีย
3. บุคคลสำคัญ
4. เรื่องสัตว์
5. ขำขัน
6. เทพนิยาย
7. เรื่องเกี่ยวกับเด็ก ๆ

หนังสือที่เด็กหญิงชอบ

1. เทพนิยาย
2. ขำขัน
3. เรื่องสัตว์
4. บุคคลสำคัญ
5. เรื่องเกี่ยวกับเด็ก ๆ
6. เรื่องคาบอย
7. เรื่องชาวอินเดีย

มีด (दानาวดี สมบูรณ์วณิชย์. 2529 : 31 ; อ้างอิงมาจาก Meed. 1963 : 707 - 711) ได้ศึกษาความนิยมอ่านหนังสือของเด็กหญิงและเด็กชาย โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 275 คน และแบ่งหนังสือออกเป็น 8 ประเภท ตั้งชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับประเภทของหนังสือประเภทละ 4 เรื่อง เพื่อสำรวจดูว่าเด็กชอบอ่านเรื่องประเภทใด ผลปรากฏว่า

อันดับความนิยม	เด็กชาย	เด็กหญิง
1.	ผจญภัย	เรื่องเกี่ยวกับสมบัติ
2.	ประวัติศาสตร์	ตลก
3.	เรื่องเกี่ยวกับสมบัติ	ความสุข
4.	ความสุข	ครอบครัว
5.	ตลก	ผจญภัย
6.	โลกปัจจุบัน	ประวัติศาสตร์
7.	ความวิตกกังวล	ความวิตกกังวล
8.	ครอบครัว	โลกปัจจุบัน

ผลการวิจัยนี้แสดงว่าเด็กหญิงและเด็กชายมีความนิยมนอ่านหนังสือต่างกัน เด็กชายชอบเรื่องผจญภัยและประวัติศาสตร์มากกว่าเด็กหญิง ส่วนเด็กหญิงชอบเรื่องเกี่ยวกับสมบัติและเรื่องตลกมากกว่าเด็กชาย เรื่องที่เด็กชายชอบเป็นอันดับสุดท้าย คือ เรื่องเกี่ยวกับครอบครัว ส่วนเรื่องที่เด็กหญิงชอบเป็นอันดับสุดท้าย คือ เรื่องเกี่ยวกับโลกปัจจุบัน

✓ ทิงเกอร์ และแมคคัลทอช (Tinker and McCultough. 1698 : 302) ได้ศึกษาความสนใจในการอ่านของนักเรียนระดับ 1 - 8 ปี (วัย 6 - 13 ปี) จำนวน 628 คน สรุปผลได้ดังนี้

1. นักเรียนสนใจหนังสือที่ให้ข้อเท็จจริง
2. นักเรียนสนใจหนังสือนิทานที่เกี่ยวกับสัตว์ที่เป็นสัตว์จริง ๆ มากกว่าสัตว์พูดได้
3. นักเรียนในชั้นสูงกว่าระดับ 5 ขึ้นไป จะเริ่มสนใจเรื่องลึกลับซับซ้อน
4. นักเรียนในระดับชั้นต่ำกว่าระดับ 8 ยังไม่สนใจในวิชาชีพ
5. นักเรียนระดับ 1 - 8 จะสนใจเรื่องวิทยาศาสตร์มากขึ้นตามลำดับ เรื่องที่สนใจมาก

ได้แก่ เรื่องเครื่องจักร รถบรรทุก เครื่องบินไอพ่น ยานอวกาศ และการท่องเที่ยวในทะเล

มอเรย์ (Moray. 1978 : 765) ได้รายงานการวิจัยของโดว์เนน (Downen) ว่าความสนใจในการอ่านของเด็กชายและเด็กหญิงแตกต่างกัน เรื่องที่เด็กชายชอบมากกว่าเด็กหญิง คือ การผจญภัย เรื่องยาว เรื่องประวัติศาสตร์ วิธีประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ กีฬา และวิทยาศาสตร์ ส่วนเรื่องที่เด็กหญิงชอบมากกว่าเด็กชายก็คือ เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ เทพนิยาย เรื่องเพื่อน เรื่องของเด็กชาติต่าง ๆ

ผลการวิจัยของ โดว์เนน (Downen) นี้ ใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ มีด (Meed) ซึ่งได้กล่าวไว้ในข้างต้นว่าเด็กชายสนใจอ่านเรื่องผจญภัยและเรื่องประวัติศาสตร์มากกว่าเด็กหญิง

เด็กหญิงจะสนใจเรื่องของสัตว์ เรื่องเพื่อน เทพนิยายซึ่งจบลงอย่างมีความสุข ผลการวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมด พอสรุปได้ว่า เด็กชาวต่างประเทศโดยเฉพาะเด็กชายสนใจอ่านเรื่องผจญภัย ประวัติศาสตร์ซึ่งในบางเรื่องแฝงเรื่องการผจญภัยไว้ด้วย และชีวิตครอบครัวตรงกันข้ามเด็กหญิงจะสนใจเรื่องสัตว์ เทพนิยาย เรื่องเพื่อน ซึ่งเรื่องเหล่านี้มักจะจบลงอย่างมีความสุข

แอมเมอร์สัน (มัลลิกา นาคเสวี. 2532 : 40 ; อ้างอิงมาจาก Ammerson. 1978 : 112 - 117) วิจัยเกี่ยวกับการใช้ภาพประกอบสำหรับเด็กในสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เด็กยังมีอายุน้อยเท่าใด ภาพประกอบก็ยิ่งจำเป็นมากขึ้นเท่านั้น เมื่อเด็กมีวุฒิภาวะสูงขึ้น มีพัฒนาการอ่านมากขึ้น มีความสามารถในการเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ดีขึ้น เนื้อหาของหนังสือจึงเริ่มสำคัญขึ้นตามลำดับ และในตอนปลายของวัยเรียนหรือในช่วงวัยเด็กตอนกลาง ภาพประกอบของหนังสือจะช่วยสร้างภาพพจน์ให้แก่เด็กและช่วยเน้นความเข้าใจในเนื้อหา โดยเฉพาะกับเด็กระดับชั้นประถมศึกษา

จากการทดลองกับนักเรียนใน 4 ระดับ ระดับชั้นปีที่ 1 เด็กมีอายุประมาณ 9 ปี และระดับชั้นสูงขึ้นไปมีอายุเพิ่มขึ้นตามระดับชั้นเรียน ปรากฏผลว่า เด็กระดับชั้นปีที่ 1 เลือกอ่านหนังสือที่มีภาพประกอบสูงสุด ในระดับชั้นปีที่ 2 การเลือกอ่านหนังสือที่มีภาพประกอบจะลดน้อยลง และจะลดน้อยลงไปอีกในระดับชั้นปีที่ 3 และ 4 และภาพประกอบที่มีสีจะเป็นที่สนใจมากกว่าภาพขาว - ดำ การมีภาพประกอบจะช่วยให้เด็กตัดสินใจเลือกอ่านหนังสือเล่มนั้น ๆ ได้ อย่างไรก็ตาม เด็ก ๆ จะไม่ชอบภาพแบบใดแบบหนึ่งเป็นพิเศษ แต่มีแนวโน้มที่จะชอบภาพสีมากกว่าภาพขาว - ดำ

แอนนัวร์ (Anuar. 1979 : 11 - 13) สำรวจเนื้อหาหนังสือที่เด็กชอบอ่านในประเทศสิงคโปร์ ผลการวิจัยปรากฏว่า หนังสือสำหรับเด็กควรเป็นเรื่องที่เด็กสามารถบอกลักษณะนิสัยของตัวเองได้ สามารถบอกสถานที่หรือฉากของเรื่องได้ และเป็นเรื่องที่ทำให้เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ สนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก หรือเป็นเรื่องลึกลับน่าพิศวง ดังนั้นเพื่อให้ได้หนังสือสำหรับเด็กที่มีคุณลักษณะดังกล่าว นักเขียนจึงไม่ควรละเลยนวนิยายประเภทที่ช่วยสร้างเสริมจินตนาการให้แก่เด็ก เพราะจะมีส่วนช่วยให้เด็กเข้าใจชีวิต เข้าใจปัญหาของคนอื่น ทั้งช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความพยายามที่จะฟันฝ่าอุปสรรค ปัญหา และความลำบากต่าง ๆ ที่ต้องเผชิญในชีวิตเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต่อไป

ชือ (Chiu. 1980) ได้สำรวจความสนใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 99 คน ในรัฐ Indiana เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความสามารถในการอ่าน โดยใช้แบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหาของหนังสือ 10 ประเภท ผลปรากฏว่า เด็กชายชอบอ่าน

หนังสือประเภทอัตชีวประวัติ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และกีฬา ส่วนเด็กหญิงสนใจอ่านเรื่อง การผจญภัย เรื่องเพื่อน เรื่องขบขัน และบทกวี

สตีฟเวนส์ (Stevens. 1980) ได้ศึกษาผลของความสนใจในหัวข้อที่มีต่อความเข้าใจ ในการอ่านของนักเรียนที่มีความสามารถสูง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 93 คน จากโรงเรียนเอกชนในรัฐ Illinois โดยวิธีการให้นักเรียนอ่านเรื่องที่สนใจมากและเรื่องที่ สนใจน้อย หลังจากนั้นจึงทดสอบความเข้าใจในการอ่าน ผลปรากฏว่า ความสนใจมีผลต่อความ เข้าใจในการอ่านของนักเรียน และผู้อ่านที่ดีจะใช้เวลาพยายามมากขึ้นในการอ่านใจความที่พวกเขาสนใจ นั่นคือ หากนักเรียนมีความสนใจในหัวข้อใด เขาจะใช้ทักษะในการอ่านอย่างมากต่อใจ ความที่เกี่ยวกับหัวข้อนั้น

ฟอสเตอร์ (Foster. 1982) ได้ทำการสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ระดับชั้นเรียน และลักษณะพิเศษของประชากรเพื่อหาความสนใจเป็นรายบุคคลของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 และ 5 ในเขตชนบท ชานเมือง และในเมืองของรัฐ Oklahoma ผลการสำรวจปรากฏว่า ความแตกต่างระหว่างเพศและระดับชั้นเรียน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจในการอ่านของ นักเรียนมากที่สุด

ชอร์ป (Schorpp. 1986) ได้ศึกษาความสนใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 โดยพิจารณาในเรื่องเพศและความสนใจในการอ่าน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเลือกหนังสือ สำหรับเด็กในรัฐ Pennsylvania ผลการศึกษาปรากฏว่า เด็กชายและเด็กหญิงมีความสนใจในการ อ่านแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถในการหาหนังสือ ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของ บิดามารดา สิ่งแวดล้อมทางบ้านและสภาพสังคม

ความสนใจของเด็กมีความสำคัญต่อความพร้อมและความสามารถในการอ่านของเด็ก หากเด็กไม่มีความสนใจที่จะอ่านจริง ๆ แล้ว การเรียนอ่านและการอ่านก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และครู จะต้องเข้าใจความแตกต่างของเด็ก เพื่อให้ทราบถึงความต้องการและ ความสนใจของเด็กแต่ละคน ด้วยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ พูดคุย หรือใช้แบบสอบถาม เกี่ยวกับความสนใจ จะได้ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างเหมาะสม และยังช่วยใน การเลือกหนังสือให้เด็กอ่านได้ตามความสนใจและตามความต้องการของเด็ก ซึ่งนอกจากจะทำ ให้เด็กได้รับความรู้ ความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว ยังช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังและเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดแก่เด็กอีกด้วย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้า ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า
2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2539 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง จากโรงเรียนทั้งหมด 36 โรง มีนักเรียน 569 คน จำแนกเป็นกลุ่มโรงเรียน 5 กลุ่ม ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรจำแนกเป็นกลุ่มโรงเรียน

ชื่อกลุ่มโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน (โรง)	จำนวนนักเรียน		รวม
		ชาย	หญิง	
1. กลุ่มวังแก้ว	7	49	56	105
2. กลุ่มพญาวัง	6	30	45	75
3. กลุ่มวังเหนือ	9	84	92	176
4. กลุ่มวังใต้	8	61	50	111
5. กลุ่มร่องเคาะ	6	51	51	102
รวม	36	275	294	569

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2539 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง จากโรงเรียน 17 โรง มีนักเรียนจำนวน 300 คน ซึ่งเลือกโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีกลุ่ม โรงเรียนเป็นระดับชั้น (Strata) และมีโรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม (Sampling Unit) มีขั้นตอนในการสุ่ม ดังนี้

2.1 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จากประชากร ด้วยความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ ($\alpha = .05$) โดยเทียบจากตาราง Yamane' (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2536 : 280 ; อ้างอิงมาจาก Yamane' . 1967) ผลปรากฏว่า จะต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย 222 คน

2.2 แบ่งโรงเรียน ออกเป็นกลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ ดังนี้

กลุ่มวังแก้ว	7 โรง	กลุ่มพญาวัง	6 โรง
กลุ่มวังเหนือ	9 โรง	กลุ่มวังใต้	8 โรง
กลุ่มร่องเคาะ	8 โรง		

2.3 สุ่มโรงเรียน จากแต่ละกลุ่มโรงเรียน ได้ผลดังนี้

กลุ่มวังแก้ว	7 โรง	สุ่มได้ 3 โรง
กลุ่มพญาวัง	6 โรง	สุ่มได้ 3 โรง
กลุ่มวังเหนือ	9 โรง	สุ่มได้ 4 โรง
กลุ่มวังใต้	8 โรง	สุ่มได้ 4 โรง
กลุ่มร่องเคาะ	8 โรง	สุ่มได้ 3 โรง

2.4 ได้จำนวนโรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 17 โรง มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 300 คน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นโรงเรียน

ชื่อกลุ่ม/โรงเรียน	จำนวนนักเรียน		รวม
	ชาย	หญิง	
1. กลุ่มวังแก้ว			
ทุ่งฮั้ววิทยา	9	12	21
บ้านฮ่างวังแก้ว	6	6	12
บ้านป่าแห้ง	8	5	13
2. กลุ่มพญาวัง			
บ้านวังมน	6	8	14
บ้านทัพป่าเต้า	3	5	8
ชุมชนบ้านใหม่	8	17	25
3. กลุ่มวังเหนือ			
อนุบาลวังเหนือ	16	24	40
บ้านหัวทุ่ง	8	8	16
บ้านแม่เสียวใต้	8	4	12
บ้านปางถ้ำ	11	4	15
4. กลุ่มวังใต้			
บ้านดอนแก้ว	13	11	24
บ้านทุ่งฮี	10	8	18
บ้านวังโป่ง	2	5	7
บ้านแม่พริก	14	6	20
5. กลุ่มร่องเคาะ			
ร่องเคาะวิทยา	12	17	29
บ้านห้วยก้อด	8	5	13
บ้านทุ่งฝู่ง	10	3	13
รวม	152	148	300

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสำรวจความสนใจในการอ่านหนังสือภาพ มีลักษณะเป็นแบบให้เลือกตอบและเติมข้อความตามความสนใจของผู้ตอบจำนวน 26 ข้อ

2. วิธีสร้างเครื่องมือ ในการสร้างเครื่องมือเพื่อให้เก็บรวบรวมข้อมูลมีวิธีดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจในการอ่านหนังสือสำหรับเด็กในวัย 9 ถึง 10 ขวบ และวัยใกล้เคียง

2.2 ศึกษาแบบสำรวจที่เกี่ยวข้องกับความสนใจในการอ่านจากรายงานการสัมมนาเรื่อง หนังสืออ่านสำหรับเด็ก โดยความร่วมมือของ UNESCO (2509) รายงานการวิจัยของ มาลี ไชยกาล (2528) และ ปรินญานิพนธ์ของ วีรวรรณ มีสรรพวงศ์ (2536)

2.3 สร้างแบบสำรวจความสนใจในการอ่านหนังสือภาพ โดยปรับปรุงจากแบบสำรวจความสนใจในการอ่านจากข้อ 2.2 และสร้างข้อคำถามขึ้นใหม่ รวมทั้งสิ้น 26 ข้อ

2.4 นำแบบสำรวจที่สร้างขึ้น เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาปรินญานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข

2.5 นำแบบสำรวจที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) เพื่อปรับปรุงแก้ไขภาษาและเนื้อหาให้ครอบคลุมลักษณะของหนังสือภาพยิ่งขึ้น โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 5 คน คือ

1. ดร.ทนอมวงศ์ ล้ายอดมรรคผล
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
นายกสมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย
2. นางพจมาน พงษ์ไพบูลย์
นักวิชาการศึกษา กองวิชาการ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกริก ยุ้นพันธ์
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

4. นายองอาจ จันทรตระกูล
ศึกษานิเทศน์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง
5. นางวัฒนาภรณ์ ใจวิเสน
โรงเรียนบ้านวังโป่ง สำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง

2.6 นำแบบสำรวจไปทดลองใช้ (Try - out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.87

2.7 นำแบบสำรวจมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมเพื่อให้ได้แบบสำรวจที่สมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในแบบสำรวจตอนที่ 2 ตั้งแต่ข้อ 1 ถึงข้อ 18 ก่อนที่นักเรียนจะตอบในแต่ละข้อ ผู้วิจัยให้นักเรียนดูตัวอย่างหนังสือประเภทต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจก่อนตอบ และในตอนข้อ 3 ข้อ 24 ผู้วิจัยนำหนังสือภาพ 13 รายการ ให้นักเรียนอ่านแต่ละรายการ โดยแบ่งเป็นช่วง ๆ ช่วงละไม่เกิน 3 รายการแล้วพัก จึงอ่านรายการต่อไปจนครบทั้ง 13 รายการ ตามกำหนดการในตาราง 3

ตาราง 3 กำหนดเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลจำแนกตามโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

รายชื่อโรงเรียน	กำหนดเวลาเก็บรวบรวมข้อมูล	หมายเหตุ
1. หุ่นวิทยุ	วันที่ 17 มิถุนายน 2539	
2. บ้านฮ้างวังแก้ว	วันที่ 18 มิถุนายน 2539	
3. บ้านป่าเหม้ง	วันที่ 19 มิถุนายน 2539	
4. บ้านวังมน	วันที่ 20 มิถุนายน 2539	
5. บ้านทัพป่าเล้า	วันที่ 21 มิถุนายน 2539	

ตาราง 3 (ต่อ)

รายชื่อโรงเรียน	กำหนดเวลาเก็บรวบรวมข้อมูล	หมายเหตุ
6. ชุมชนบ้านใหม่	วันที่ 24 มิถุนายน 2539	
7. อนุบาลวังเหนือ	วันที่ 25 มิถุนายน 2539	
8. บ้านหัวทุ่ง	วันที่ 26 มิถุนายน 2539	
9. บ้านแม่เสียวใต้	วันที่ 27 มิถุนายน 2539	
10.บ้านปางถ้ำ	วันที่ 28 มิถุนายน 2539	
11.บ้านดอนแก้ว	วันที่ 1 กรกฎาคม 2539	
12.บ้านทุ่งฮี	วันที่ 2 กรกฎาคม 2539	
13.บ้านวังโป่ง	วันที่ 3 กรกฎาคม 2539	
14.บ้านแม่พริก	วันที่ 4 กรกฎาคม 2539	
15.ร่องเคาะวิทยา	วันที่ 5 กรกฎาคม 2539	
16.บ้านห้วยก้อด	วันที่ 8 กรกฎาคม 2539	
17.บ้านทุ่งฝู่ง	วันที่ 9 กรกฎาคม 2539	

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการคำนวณเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดทำการคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS / PC (Statistical Package Social Sciences) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจเป็นรายข้อ โดยหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด คำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/ PC (Statistical Package Social Sciences) มีดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ
2. ค่าสถิติอื่น ๆ ได้แก่ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือภาพของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ดำเนินการ
เป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน
- ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความสนใจในการอ่านหนังสือภาพ จำนวน 23 ข้อ
 ตั้งแต่ข้อ 1 ถึงข้อ 23
- ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสนใจในการอ่านหนังสือภาพตามบัญชีรายชื่อหนังสือ
 สำหรับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการ
 การประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 3 ข้อ ตั้งแต่ข้อ 24 ถึงข้อ 26

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ปรากฏผลดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามเพศ และอายุ

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	152	50.70
1.2 หญิง	148	49.30
รวม	300	100
2. อายุ		
2.1 9 ปี	43	14.30
2.2 10 ปี	257	85.70
รวม	300	100

จากตาราง 4 แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 50.70 ส่วนที่เหลือเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 49.30 เมื่อพิจารณาตามอายุพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.70 มีอายุ 10 ปี ส่วนที่เหลือมีอายุ 9 ปี

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความสนใจในการอ่านหนังสือภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปรากฏผลดังตาราง 5 - 24

ก่อนที่จะนักเรียนจะตอบผู้วิจัยให้นักเรียนดูตัวอย่างประเภทของหนังสือ เพื่อให้เข้าใจก่อนตอบดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงการจัดอันดับความสนใจในการอ่านหนังสือแต่ละประเภท (N = 300)

ประเภทของหนังสือ	ร้อยละของนักเรียนที่เลือก					
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5	อันดับ 6
หนังสือภาพ	<u>60.70</u>	20.30	8.00	6.30	3.00	1.70
วารสาร	10.30	<u>27.70</u>	<u>20.70</u>	18.30	13.70	9.70
นวนิยาย	3.30	9.30	19.60	<u>26.30</u>	22.00	19.30
เรื่องสั้น	0.70	16.00	<u>20.70</u>	20.30	<u>27.70</u>	14.70
หนังสือพิมพ์	2.00	8.40	93.00	15.00	18.60	<u>43.30</u>
หนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์	23.00	18.30	18.00	13.80	15.00	11.30

จากตาราง 5 พบว่าประเภทของหนังสือที่นักเรียนให้ความสนใจในการเลือกอ่านมากเป็นอันดับ 1 คือ หนังสือภาพ ร้อยละ 60.70 อันดับ 2 คือ วารสาร ร้อยละ 27.70 อันดับ 3 คือ วารสารและเรื่องสั้น ร้อยละ 20.70 อันดับ 4 คือ นวนิยาย ร้อยละ 26.30 อันดับ 5 คือ เรื่องสั้น ร้อยละ 27.70 และอันดับ 6 คือ หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 43.30

ตาราง 6 แสดงการจัดอันดับเหตุผลที่นักเรียนสนใจอ่านหนังสือภาพ (N = 300)

เหตุผล	ร้อยละของนักเรียนที่เลือก			
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4
สนุกสนานเพลิดเพลิน	<u>38.70</u>	26.00	8.70	26.70
ได้ความรู้ทั่วไปในด้านต่างๆ	26.30	21.70	28.30	23.60
เนื้อเรื่งน่าสนใจ	19.30	<u>33.00</u>	31.00	16.70
เข้าใจสิ่งที่อยู่รอบตัวเราและสังคมไทยได้ดีขึ้น	15.40	19.30	<u>32.00</u>	<u>33.00</u>

จากตาราง 6 พบว่า เหตุผลอันดับ 1 ที่ทำให้นักเรียนสนใจอ่านหนังสือภาพ ได้แก่ สนุกสนานเพลิดเพลิน คิดเป็นร้อยละ 38.70 อันดับ 2 ได้แก่ เนื้อเรื่งน่าสนใจ ร้อยละ 33.00 อันดับ 3 ได้แก่ เข้าใจสิ่งที่อยู่รอบตัวเราและสังคมไทยได้ดีขึ้น ร้อยละ 32.00 และอันดับ 4 ได้แก่ เข้าใจสิ่งที่อยู่รอบตัวเราและสังคมไทยได้ดีขึ้น ร้อยละ 33.00

ก่อนที่นักเรียนจะตอบผู้วิจัยให้นักเรียนดูส่วนประกอบของหนังสือภาพเพื่อให้เข้าใจก่อนตอบดังตาราง 7

ตาราง 7 แสดงการจัดอันดับส่วนประกอบของหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจในการเลือกอ่าน (N = 300)

ส่วนประกอบของหนังสือ	ร้อยละของนักเรียนที่เลือก				
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5
หน้าปก	10.30	19.00	16.00	<u>27.70</u>	26.70
ชื่อเรื่ง	12.30	18.00	<u>31.00</u>	25.00	13.70
เนื้อเรื่ง	<u>50.70</u>	25.30	11.70	8.30	4.00
ภาพประกอบ	21.00	<u>29.00</u>	24.00	18.30	7.60
รูปเล่ม	5.70	8.70	17.30	20.70	<u>48.00</u>

จากตาราง 7 พบว่า นักเรียนสนใจเลือกอ่านหนังสือภาพ โดยเลือกจากเนื้อเรื่องเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 50.70 เลือกจากภาพประกอบเป็นอันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 29.00 เลือกจากชื่อเรื่องเป็นอันดับ 3 และเลือกจากหน้าปกและรูปเล่มเป็นอันดับ 4 และ 5 ตามลำดับ

ก่อนที่นักเรียนจะตอบผู้วิจัยให้นักเรียนดูตัวอย่างประเภทของหนังสือนิทานเพื่อให้เข้าใจก่อนตอบดังตาราง 8

ตาราง 8 แสดงการจัดอันดับของประเภทหนังสือนิทานประกอบภาพที่นักเรียนสนใจอ่าน
(N = 300)

ประเภทของหนังสือ	ร้อยละของนักเรียนที่เลือก								
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5	อันดับ 6	อันดับ 7	อันดับ 8	อันดับ 9
นิทานเกี่ยวกับเด็ก ๆ	13.00	<u>18.00</u>	10.00	7.70	11.60	10.70	11.00	6.70	11.30
นิทานเกี่ยวกับสัตว์	11.00	15.30	11.70	12.30	<u>16.00</u>	11.00	8.00	9.00	5.30
นิทานซ้ำกัน	3.70	4.00	7.60	12.00	11.00	14.30	<u>15.70</u>	<u>18.70</u>	12.70
นิทานพื้นเมือง	<u>21.70</u>	10.30	<u>14.70</u>	8.70	8.70	8.00	9.30	7.30	11.30
นิทานชาดก	3.30	10.00	14.30	<u>16.70</u>	9.60	10.70	10.70	13.30	13.30
นิทานมีคติสอนใจ	11.00	4.70	8.30	12.30	12.70	12.00	11.00	11.00	14.30
นิทานตื่นเต้นหวาดเสียว	5.00	5.70	12.00	11.70	7.70	<u>15.00</u>	9.70	12.70	<u>20.40</u>
นิทานตื่นต่อนิทาน	16.00	16.70	11.00	10.30	9.00	11.00	9.30	9.30	5.70
นิทานผจญภัย	15.30	15.30	10.70	9.30	13.70	7.30	12.00	12.00	5.70

จากตาราง 8 พบว่าประเภทหนังสือนิทานประกอบภาพที่นักเรียนสนใจอ่านคือนิทานพื้นเมือง เป็นอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 21.70 สนใจอ่านนิทานเกี่ยวกับเด็ก ๆ เป็นอันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 18.00 สนใจอ่านนิทานพื้นเมือง นิทานชาดก นิทานเกี่ยวกับสัตว์ นิทานตื่นเต้นหวาดเสียว และนิทานซ้ำกันเป็นอันดับรองลงมา

ก่อนที่นักเรียนจะตอบผู้วิจัยให้นักเรียนดูตัวอย่างหนังสือที่มีเนื้อเรื่องของหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจเพื่อให้เข้าใจก่อนตอบดังตาราง 9

ตาราง 9 แสดงการจัดอันดับเนื้อเรื่องของหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจ (N = 300)

เนื้อเรื่อง	ร้อยละของนักเรียนที่เลือก					
	อันดับ	อันดับ	อันดับ	อันดับ	อันดับ	อันดับ
	1	2	3	4	5	6
เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก	13.70	16.70	19.00	19.30	17.30	13.30
แฝงคุณธรรม	10.40	18.00	17.00	<u>25.00</u>	19.30	10.00
ผจญภัย ลึกลับ	22.30	13.80	16.00	13.70	15.70	19.00
ให้ความรู้	<u>34.30</u>	19.30	19.40	11.30	9.00	7.00
เป็นการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว	16.00	<u>23.00</u>	<u>21.30</u>	15.00	14.00	10.30
เป็นเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน	3.30	9.70	7.30	15.70	<u>24.70</u>	<u>40.40</u>

จากตาราง 9 พบว่า เนื้อเรื่องของหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจอ่านมากเป็นอันดับ 1 คือ เนื้อเรื่องที่ให้ความรู้ ร้อยละ 34.30 อันดับ 2 และอันดับ 3 คือเนื้อเรื่องที่เป็นการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ร้อยละ 23.00 และ 21.30 ตามลำดับ อันดับ 4 คือ เนื้อเรื่องที่แฝงคุณธรรม ร้อยละ 25.00 อันดับ 5 และอันดับ 6 คือ เนื้อเรื่องที่เป็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ร้อยละ 24.70 และ ร้อยละ 40.40 ตามลำดับ

ก่อนที่นักเรียนจะตอบ ผู้วิจัยให้นักเรียนดูตัวอย่างตัวละครเพื่อให้เข้าใจก่อนตอบ ดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 แสดงการจัดลำดับของตัวละครที่นักเรียนสนใจ (N = 300)

ตัวละคร	ร้อยละของนักเรียนที่เลือก					
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5	อันดับ 6
คน	21.00	24.00	13.00	11.70	19.70	10.70
สัตว์	13.00	15.70	<u>23.30</u>	<u>26.00</u>	14.30	8.30
สิ่งของ	3.70	8.70	12.70	15.70	<u>25.00</u>	<u>35.00</u>
เทวดา - นางฟ้า	<u>35.00</u>	17.60	18.00	14.60	8.70	6.00
แม่มด - พ่อมด	10.30	<u>24.70</u>	17.00	18.00	17.30	11.70
สัตว์ประหลาด	17.00	9.30	16.00	14.00	15.00	28.30

จากตาราง 10 พบว่า ตัวละครที่นักเรียนสนใจมากเป็นอันดับ 1 คือ เทวดา - นางฟ้า ร้อยละ 35.00 อันดับ 2 คือ แม่มด - พ่อมด ร้อยละ 24.70 อันดับ 3 และอันดับ 4 คือ สัตว์ ร้อยละ 23.30 และ 26.00 ตามลำดับ อันดับ 5 และอันดับ 6 คือสิ่งของ ร้อยละ 25.00 และร้อยละ 35.00 ตามลำดับ

ก่อนนักเรียนจะตอบผู้วิจัยให้นักเรียนดูลักษณะคำบรรยายเพื่อให้เข้าใจก่อนตอบ ดังตาราง 11

ตาราง 11 แสดงการจัดอันดับของลักษณะคำบรรยายที่นักเรียนสนใจ (N = 300)

ลักษณะคำบรรยาย	ร้อยละของนักเรียนที่เลือก			
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4
ร้อยกรอง	<u>53.70</u>	21.30	14.00	11.00
ร้อยแก้วหรือความเรียง	10.00	<u>39.30</u>	28.70	21.70
เป็นภาษาพูดหรือบทสนทนา	9.30	20.00	28.30	<u>42.60</u>
มีทั้งภาษาพูดและคำบรรยายผสมกัน	27.00	19.40	<u>29.00</u>	24.70

จากตาราง 11 พบว่า ลักษณะคำบรรยายที่นักเรียนสนใจมากเป็นอันดับ 1 คือ ร้อยกรอง ร้อยละ 53.70 อันดับ 2 คือ ร้อยแก้วหรือความเรียง ร้อยละ 39.30 อันดับ 3 คือ คำบรรยายที่มีทั้งภาษาพูดและคำบรรยายผสมกัน ร้อยละ 29.00 อันดับ 4 คือ คำบรรยายที่เป็น ภาษาพูดหรือบทสนทนา ร้อยละ 42.60

ก่อนนักเรียนจะตอบผู้วิจัยให้นักเรียนดูตัวอย่างชนิดของตัวอักษรเพื่อให้เข้าใจก่อนตอบ ดังแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 แสดงการจัดอันดับตัวอักษรที่นักเรียนสนใจอ่าน (N = 300)

ชนิดของตัวอักษร	ร้อยละของนักเรียนที่เลือก			
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4
ตัวพิมพ์แบบเรียบ ๆ มีหัว	52.30	29.00	11.70	7.00
ตัวพิมพ์ขนาดใหญ่กว่าปกติ	26.70	28.70	20.70	24.00
ลายมือตัวบรรจง	15.30	27.00	29.00	28.70
ลายมือหวัดแกมบรรจง	5.70	15.30	38.60	40.30

จากตาราง 12 พบว่าตัวอักษรที่นักเรียนสนใจอ่านมากเป็นอันดับ 1 และอันดับ 2 คือ ตัวพิมพ์แบบเรียบ ๆ มีหัว ร้อยละ 52.30 และร้อยละ 29.00 ตามลำดับ อันดับ 3 และ อันดับ 4 คือ ลายมือหวัดแกมบรรจง ร้อยละ 38.60 และร้อยละ 40.30 ตามลำดับ สำหรับชนิดและตัวอักษร แบบตัวพิมพ์ขนาดใหญ่กว่าปกตินั้น มีจำนวนนักเรียนเลือกเป็นอันดับ 2 ใกล้เคียงกับตัวพิมพ์ แบบเรียบ ๆ มีหัว แต่น้อยกว่า

ก่อนที่นักเรียนจะตอบผู้วิจัยให้นักเรียนดูตัวอย่างลักษณะรูปเล่มเพื่อให้เข้าใจก่อนตอบ ดังตาราง 13

ตาราง 13 แสดงการจัดอันดับลักษณะรูปเล่มของหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจ (N = 300)

ลักษณะรูปเล่ม	ร้อยละของนักเรียนที่เลือก	
	อันดับ 1	อันดับ 2
หนังสือปกอ่อน	39.70	<u>60.30</u>
หนังสือปกแข็ง	<u>60.30</u>	39.70

จากตาราง 13 พบว่า ลักษณะรูปเล่มของหนังสือภาพที่นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจมากเป็นอันดับ 1 คือ หนังสือปกแข็ง ร้อยละ 60.30 อันดับ 2 คือหนังสือปกอ่อน ร้อยละ 60.30

ก่อนที่นักเรียนจะตอบ ผู้วิจัยให้นักเรียนดูตัวอย่างลักษณะรูปเล่มพิเศษของหนังสือภาพเพื่อให้เข้าใจก่อนตอบดังตาราง 14

ตาราง 14 แสดงการจัดอันดับลักษณะรูปเล่มพิเศษของหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจ (N = 300)

ลักษณะรูปเล่มพิเศษ	ร้อยละของนักเรียนที่เลือก				
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5
หนังสือ 3 มิติ (POP - UP)	<u>92.30</u>	6.00	1.00	0.70	-
หนังสือมีเสียง	6.70	<u>68.30</u>	15.30	8.00	1.70
หนังสือพลาสติก	-	5.00	35.30	<u>39.70</u>	20.00
หนังสือแผ่นพับ	1.00	18.40	<u>40.70</u>	32.60	7.30
หนังสือรูปทรงต่าง ๆ	-	2.30	7.70	19.00	<u>71.00</u>

จากตาราง 14 พบว่า ลักษณะรูปเล่มพิเศษของหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจมากเป็นอันดับ 1 คือ หนังสือ 3 มิติ ร้อยละ 92.30 อันดับ 2 คือ หนังสือมีเสียง ร้อยละ 68.30 อันดับ 3 คือ หนังสือแผ่นพับ ร้อยละ 40.70 อันดับ 4 คือ หนังสือพลาสติก ร้อยละ 39.70 และอันดับ 5 คือ หนังสือรูปทรงต่าง ๆ ร้อยละ 71.00

ก่อนที่นักเรียนจะตอบ ผู้วิจัยให้นักเรียนดูตัวอย่างขนาดของหนังสือภาพเพื่อให้เข้าใจก่อนตอบดังตาราง 15

ตาราง 15 แสดงการจัดอันดับขนาดของหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจ (N = 300)

ขนาดของหนังสือภาพ	ร้อยละของนักเรียนที่เลือก					
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5	อันดับ 6
ขนาดเล็กแนวตั้ง	16.30	19.70	15.30	10.00	16.70	21.70
ขนาดเล็กแนวนอน	9.70	13.70	12.70	18.70	<u>22.00</u>	<u>23.60</u>
ขนาดกลางแนวตั้ง	12.70	16.00	<u>29.70</u>	22.00	12.30	7.30
ขนาดกลางแนวนอน	2.70	11.60	23.00	<u>26.70</u>	21.00	15.70
ขนาดใหญ่แนวตั้ง	24.60	<u>24.00</u>	11.30	12.00	15.00	13.00
ขนาดใหญ่แนวนอน	<u>34.00</u>	15.00	8.00	10.60	13.00	18.70

จากตาราง 15 พบว่า ขนาดของหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจมากเป็นอันดับ 1 คือ ขนาดใหญ่แนวนอน ร้อยละ 34.00 อันดับ 2 คือขนาดใหญ่แนวตั้ง ร้อยละ 24.00 อันดับ 3 คือ ขนาดกลางแนวตั้ง ร้อยละ 29.70 อันดับ 4 คือ ขนาดกลางแนวนอน ร้อยละ 26.70 อันดับ 5 และ อันดับ 6 คือ ขนาดเล็กแนวนอน ร้อยละ 22.00 และร้อยละ 23.60 ตามลำดับ

ก่อนนักเรียนจะตอบ ผู้วิจัยให้นักเรียนดูตัวอย่างภาพประกอบเพื่อให้เข้าใจก่อนตอบ
ดังตาราง 16

ตาราง 16 แสดงการจัดอันดับภาพประกอบที่นักเรียนสนใจ (N = 300)

ภาพประกอบ	ร้อยละของนักเรียนที่เลือก					
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5	อันดับ 6
ภาพประติมากรรม	4.30	21.00	23.40	23.00	17.40	11.00
ภาพตัดปะ	0.30	5.70	<u>29.00</u>	<u>27.00</u>	23.00	15.00
ภาพลายเส้น	0.30	6.00	14.00	21.60	<u>27.30</u>	31.00
ภาพ 3 มิติ	<u>81.70</u>	10.30	3.00	1.70	2.30	1.00
ภาพเหมือนจริง	2.00	10.00	20.30	15.00	20.70	<u>32.00</u>
ภาพการ์ตูน	11.40	<u>47.00</u>	10.30	11.70	9.30	10.00

จากตาราง 16 พบว่า ภาพประกอบที่นักเรียนสนใจมากเป็นอันดับ 1 คือ ภาพ 3 มิติ ร้อยละ 81.70 อันดับ 2 คือ ภาพการ์ตูน ร้อยละ 47.00 อันดับ 3 และอันดับ 4 คือ ภาพตัดปะ ร้อยละ 29.00 และร้อยละ 27.00 ตามลำดับ อันดับ 5 คือ ภาพลายเส้น ร้อยละ 27.30 อันดับ 6 คือ ภาพเหมือนจริง ร้อยละ 32.00

ก่อนที่นักเรียนจะตอบผู้วิจัยให้นักเรียนดูตัวอย่างลักษณะภาพประกอบเพื่อให้เข้าใจ ก่อนตอบดังตาราง 17

ตาราง 17 แสดงการจัดอันดับลักษณะภาพประกอบของหนังสือที่นักเรียนสนใจ (N = 300)

ลักษณะภาพประกอบ	ร้อยละของนักเรียนที่เลือก		
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3
ภาพมีสีสันสวยงาม ชัดเจน	47.40	37.70	15.00
ภาพมีลักษณะเคลื่อนไหวเหมือนมีชีวิตจริง	43.30	32.30	24.70
ภาพถูกต้องเหมาะสมกับยุคสมัยของเนื้อเรื่อง	9.30	30.00	60.30

จากตาราง 17 พบว่า ลักษณะภาพประกอบของหนังสือที่นักเรียนสนใจมากเป็นอันดับ 1 และอันดับ 2 คือ ภาพมีสีสันสวยงาม ชัดเจน ร้อยละ 47.40 และร้อยละ 37.70 ตามลำดับ อันดับ 3 คือ ภาพถูกต้องเหมาะสมกับยุคสมัยของเนื้อเรื่อง ร้อยละ 60.30 ตามลำดับ

ก่อนที่นักเรียนจะตอบ ผู้วิจัยอธิบายถึงสิ่งที่นักเรียนคิดว่าควรปรับปรุงเพื่อให้เข้าใจ ก่อนตอบดังตาราง 18

ตาราง 18 แสดงการจัดอันดับสิ่งที้นักเรียนคิดว่าควรปรับปรุงหนังสือภาพให้ถูกใจยิ่งขึ้น (N = 300)

สิ่งที่ควรปรับปรุง	ร้อยละของนักเรียนที่เลือก									
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5	อันดับ 6	อันดับ 7	อันดับ 8	อันดับ 9	อันดับ 10
เนื้อเรื่องให้ยาวขึ้น	8.00	17.00	13.30	10.30	9.70	10.30	8.70	7.00	10.00	5.70
เนื้อเรื่องให้น้อยลงมีภาพมากขึ้น	7.00	11.70	11.70	13.70	9.70	8.30	11.30	9.30	8.00	9.30
ตัวอักษรให้โตขึ้น	8.70	7.30	10.30	11.70	12.00	10.70	10.70	10.30	7.30	11.00
ลดขนาดตัวอักษรลง	15.00	2.70	5.00	8.00	10.70	11.00	7.70	11.30	11.00	17.70
พิมพ์ตัวอักษรให้ดูเด่นชัดกว่านี้	7.70	18.00	14.30	10.70	12.30	10.30	7.30	5.00	6.30	8.00
ทำเล่มเล็ก นานักเบา	13.30	4.30	10.30	9.00	9.30	9.70	12.30	9.00	10.00	12.70
ทำเล่มขนาดใหญ่กว่านี้	6.30	4.00	6.70	9.30	8.30	13.70	13.70	13.70	15.30	9.00
ทำรูปเล่มแปลก ๆ	5.70	13.00	9.70	9.00	12.30	12.00	12.00	9.30	10.30	8.70
กระดาษควรหนากว่านี้	17.00	1.30	5.30	10.70	8.30	9.00	9.00	17.00	10.70	11.00
มีเทปประกอบเนื้อเรื่องด้วย	11.00	21.00	13.00	8.00	8.30	7.70	7.70	7.00	10.70	6.30

จากตาราง 18 พบว่า สิ่งที่นักเรียนคิดว่าควรปรับปรุงหนังสือภาพให้ถูกใจยิ่งขึ้น คือ กระดาษควรหนากว่านี้ เป็นอันดับ 1 และอันดับ 8 ร้อยละ 17.00 อันดับ 2 ควรมีเทปประกอบ เนื้อเรื่องด้วย ร้อยละ 21.00 อันดับ 3 ควรพิมพ์ตัวอักษรให้ดูเด่นชัดกว่านี้ ร้อยละ 14.30 อันดับ 4 ควรมีเนื้อเรื่องให้น้อยลง มีภาพมากขึ้นร้อยละ 13.70 อันดับ 5 ควรทำรูปเล่มแปลก ๆ ร้อยละ 12.30 ควรทำเล่มขนาดใหญ่กว่านี้เป็นอันดับ 6 อันดับ 7 และอันดับ 9 ร้อยละ 13.70 ร้อยละ 13.70 และร้อยละ 15.30 ตามลำดับ และอันดับ 10 ควรลดขนาดตัวอักษรลงร้อยละ 17.70

ก่อนที่นักเรียนจะตอบ ผู้วิจัยให้นักเรียนดูตำแหน่งของตัวอักษรเพื่อให้เข้าใจก่อนตอบ ดังตาราง 19

ตาราง 19 แสดงความสนใจในการเลือกตำแหน่งของตัวอักษรที่นักเรียนชอบ

ตำแหน่งของตัวอักษร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ได้ภาพ	112	37.30
เหนือภาพ	153	51.00
อยู่ในภาพ	32	11.70
รวม	300	100

จากตาราง 19 พบว่านักเรียนส่วนมากสนใจตำแหน่งของตัวอักษรที่อยู่เหนือภาพ คิดเป็นร้อยละ 51.00 ส่วนที่เหลือ นักเรียนสนใจตำแหน่งของตัวอักษรที่อยู่ได้ภาพ คิดเป็นร้อยละ 37.30 และนักเรียนสนใจตำแหน่งของตัวอักษรที่อยู่ในภาพ เพียงร้อยละ 11.70 เท่านั้น

ก่อนที่นักเรียนจะตอบ ผู้วิจัยให้นักเรียนดูลักษณะการจัดภาพเพื่อให้เข้าใจก่อนตอบ ดังตาราง 20

ตาราง 20 แสดงความสนใจในการเลือกลักษณะการจัดภาพในหนังสือภาพที่นักเรียนชอบ

ลักษณะการจัดภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
บนหน้ากระดาษสองหน้าคู่กันไป	174	58.00
บนหน้ากระดาษหน้าเดียว	126	42.00
รวม	300	100

จากตาราง 20 พบว่า นักเรียนส่วนมากสนใจลักษณะการจัดภาพในหนังสือภาพบนหน้ากระดาษสองหน้าคู่กันไป คิดเป็นร้อยละ 58.00 และส่วนที่เหลือนักเรียนสนใจลักษณะการจัดภาพบนหน้ากระดาษหน้าเดียว คิดเป็นร้อยละ 42.00

ก่อนที่นักเรียนจะตอบ ผู้วิจัยให้นักเรียนดูขนาดของภาพประกอบ เพื่อให้เข้าใจก่อนตอบดังตาราง 21

ตาราง 21 แสดงความสนใจในการเลือกขนาดของภาพประกอบที่นักเรียนชอบ

ขนาดของภาพประกอบ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ขนาดใหญ่เต็มหน้า	99	33.00
ขนาดกลาง	152	50.70
ขนาดเล็ก	49	16.30
รวม	300	100

จากตาราง 21 พบว่านักเรียนส่วนมากสนใจภาพประกอบที่มีขนาดกลาง ร้อยละ 50.70 ส่วนที่เหลือนักเรียนสนใจภาพประกอบขนาดใหญ่เต็มหน้าร้อยละ 33.00 และสนใจภาพประกอบขนาดเล็กเพียง ร้อยละ 16.30 เท่านั้น

ก่อนที่นักเรียนจะตอบผู้วิจัยให้นักเรียนดูการใช้สีของภาพประกอบเพื่อให้เข้าใจก่อน
ตอบ ดังตาราง 22

ตาราง 22 แสดงความสนใจในการเลือกใช้สีของภาพประกอบที่นักเรียนชอบ

การใช้สี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สีสันอุดมชาติ	52	17.30
สีตรงกับความเป็นจริงตามธรรมชาติ	235	78.30
สีขาว - ดำ	13	4.30
รวม	300	100

จากตาราง 22 พบว่า นักเรียนส่วนมากสนใจภาพประกอบที่มีสีตรงกับความเป็นจริงตามธรรมชาติ ร้อยละ 78.30 ส่วนที่เหลือนสนใจภาพสีสันอุดมชาติ ร้อยละ 17.30 และสนใจภาพสีขาว - ดำ เพียงร้อยละ 4.30 เท่านั้น

ตาราง 23 แสดงความคิดเห็นที่นักเรียนคิดว่าหนังสือภาพควรมีกิจกรรมท้ายเล่มหรือไม่

ความคิดเห็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ควรมี	291	96.70
ไม่ควรมี	10	3.30
รวม	300	100

จากตาราง 23 พบว่า นักเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นว่าหนังสือภาพควรมีกิจกรรมท้ายเล่ม ร้อยละ 96.70 และส่วนที่เหลือนี้อมีความคิดเห็นว่าไม่ควรมีเพียงร้อยละ 3.30 เท่านั้น

ตาราง 24 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนที่คิดว่าควรมีกิจกรรมท้ายเล่ม ควรมีลักษณะอย่างไร

ความคิดเห็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีเกมให้เล่น	131	43.70
มีแบบฝึกหัดระบายสี	43	14.30
มีกิจกรรมต่อเติมภาพหรือแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ	27	9.00
มีคำถามเนื้อเรื่องให้เด็กตอบ	99	33.00
รวม	300	100

จากตาราง 24 พบว่า นักเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นว่า ควรมีกิจกรรมท้ายเล่มในลักษณะที่มีเกมให้เล่น ร้อยละ 43.70 ส่วนที่เหลือมีความคิดเห็นว่า ควรมีคำถามเนื้อเรื่องให้เด็กตอบ ร้อยละ 33.00 ควรมีแบบฝึกหัดระบายสี ร้อยละ 14.30 และควรมีกิจกรรมต่อเติมภาพหรือแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพียงร้อยละ 9.00 เท่านั้น

ตาราง 25 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน

ความคิดเห็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ในห้องสมุดโรงเรียนมีหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจมากนักน้อยเพียงใด		
มาก	139	46.30
ปานกลาง	150	50.30
น้อย	11	3.70
ไม่มีเลย	-	-
รวม	300	100

จากตาราง 25 พบว่า นักเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นว่าเป็นห้องสมุดมีหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจมาก ร้อยละ 46.30 ส่วนที่เหลือคิดว่ามีหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจปานกลางถึงร้อยละ 50.30 และมีหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจน้อย ร้อยละ 3.70

ตาราง 26 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน

ความคิดเห็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ถ้าในห้องสมุดโรงเรียนไม่มีหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจ นักเรียนจะทำอย่างไร		
ซื้อเอง	107	35.70
อ่านตามร้านหนังสือ	24	8.00
ให้ครูซื้อหนังสือที่นักเรียนสนใจอ่าน	76	25.30
หาอ่านตามห้องสมุดอื่น ๆ	8	2.70
ยืมเพื่อน	41	13.70
ให้ผู้ปกครองซื้อให้	44	14.70
รวม	300	100

จากตาราง 26 พบว่า ถ้าในห้องสมุดโรงเรียนไม่มีหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจ นักเรียนส่วนมากจะซื้อเอง ร้อยละ 35.70 ส่วนที่เหลือจะขอให้ครูซื้อหนังสือที่นักเรียนสนใจอ่าน ร้อยละ 25.30 ให้ผู้ปกครองซื้อให้ ร้อยละ 14.70 ยืมเพื่อนอ่าน ร้อยละ 13.70 ไปอ่านตามร้านหนังสือ ร้อยละ 8.00 และจะไปหาอ่านตามห้องสมุดอื่น ๆ เพียงร้อยละ 2.70 เท่านั้น

ตาราง 27 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน

ความคิดเห็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตั้งแต่ นักเรียนใช้บริการห้องสมุด		
โรงเรียนนักเรียนคิดว่าจำนวนหนังสือภาพเป็น		
อย่างไร		
เพิ่มขึ้นมาก	155	51.70
เพิ่มขึ้นเล็กน้อย	70	23.30
เท่าเดิม	34	11.30
ลดลง	41	13.70
รวม	300	100

จากตาราง 27 พบว่า ตั้งแต่ นักเรียนใช้บริการห้องสมุดโรงเรียน นักเรียนคิดว่าจำนวนหนังสือภาพเพิ่มมากขึ้นร้อยละ 51.70 ส่วนที่เหลือนักเรียนคิดว่าเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ร้อยละ 23.30 มีจำนวนเท่าเดิม ร้อยละ 11.30 และมีจำนวนลดลง ร้อยละ 13.70

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสนใจในการอ่านหนังสือภาพตามบัญชีรายชื่อหนังสือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่มีลำดับการจัดซื้อมากที่สุด จำนวน 13 รายการ ปรากฏผลดังตาราง 28

ตาราง 28 แสดงความสนใจในการอ่านหนังสือภาพ จำนวน 13 รายการ (N = 300)

รายชื่อหนังสือภาพ	ระดับความสนใจ		
	น่าสนใจ	เฉย ๆ	ไม่น่าสนใจ
1. ปลาบู่ทอง	89.00	8.70	2.30
2. สังข์ทอง	77.70	11.70	10.60
3. สุขภาพดีไม่มีโรค	75.30	16.70	8.00
4. เมล็ดข้าวสาลีทอง	74.30	18.70	7.00
5. นางฟ้ากับความดี	71.70	20.00	8.30
6. อันตรายจากของมีคม	71.30	15.70	13.00
7. ลูกจิ้งจอกบริจาตโลหิต	70.70	17.30	12.00
8. บทเรียนของฝูงสัตว์	66.30	23.70	10.00
9. ไดโนเสาร์เพื่อนนางฟ้า	65.00	23.70	11.40
10. ไม้ขีดพิศวง	64.00	20.30	15.70
11. กระต่ายน้อยเจาะหู	63.70	20.70	15.60
12. ความลับของไส้เดือน	54.70	30.00	15.30
13. หมู่บ้านไม่เป็นไร	48.70	21.70	29.70

จากตาราง 28 พบว่า หนังสือภาพที่นักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นหนังสือที่น่าสนใจเป็นอันดับ 1 คือ ปลาบู่ทอง ร้อยละ 89.00 อันดับ 2 เรื่อง สังข์ทอง ร้อยละ 77.70 อันดับ 3 เรื่อง สุขภาพดีไม่มีโรค ร้อยละ 75.30 อันดับ 4 เรื่อง เมล็ดข้าวสาลีทอง ร้อยละ 74.30 อันดับ 5 เรื่อง นางฟ้ากับความดี ร้อยละ 71.70 อันดับ 6 เรื่อง อันตรายจากของมีคม ร้อยละ 71.30 อันดับ 7 เรื่อง ลูกจิ้งจอกบริจาตโลหิต 70.70 อันดับ 8 เรื่อง บทเรียนของฝูงสัตว์ ร้อยละ 66.30 อันดับ 9 เรื่อง ไดโนเสาร์เพื่อนนางฟ้า ร้อยละ 65.00 อันดับ 10 เรื่อง ไม้ขีดพิศวง ร้อยละ 64.00 อันดับ 11 เรื่อง กระต่ายน้อยเจาะหู ร้อยละ 63.70 อันดับ 12 เรื่อง ความลับของไส้เดือน ร้อยละ 54.70 และหนังสือภาพที่นักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นหนังสือที่น่าสนใจเป็นอันดับสุดท้าย คือ เรื่องหมู่บ้านไม่เป็นไร เพียงร้อยละ 48.70 เท่านั้น ซึ่งเป็นหนังสือเล่มเดียวที่นักเรียนมีความคิดเห็นว่ไม่น่าสนใจถึงร้อยละ 29.70

หนังสือภาพที่นักเรียนส่วนใหญ่สนใจ คือ เรื่องปลาบู่ทอง เหตุผลที่นักเรียนคิดว่าน่าสนใจเพราะ เนื้อเรื่องสนุก น่าติดตาม ตัวละครสวย น่าสงสาร ภาพปกสวย ภาพประกอบเรื่องมีสีสันสดใส ใช้สีเหมือนจริงตามธรรมชาติ มีคติสอนใจ คือ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว และหนังสือภาพที่นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่าไม่น่าสนใจคือ เรื่องหมู่บ้านไม่เป็นไร เหตุผลที่คิดว่าไม่น่าสนใจ เพราะ เนื้อเรื่องไม่สนุก ไม่ชอบภาพ สีไม่สวย ภาพปกมีแต่สิ่งอันตราย มีเศษแก้วและขยะเต็มไปหมด

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ซึ่งสรุปผลการศึกษา ค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือภาพ ตามบัญชีรายชื่อหนังสือสำหรับ ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่มีลำดับ การจัดซื้อมากที่สุด 13 รายการ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2539 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง จากโรงเรียน ทั้งหมด 36 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 569 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2539 สุ่มจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง จาก โรงเรียน 17 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 300 คน เป็นชาย 158 คน เป็นหญิง 142 คน ซึ่งเลือกโดยการ สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสำรวจความสนใจในการอ่านหนังสือภาพ จำนวน 1 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบให้เลือกตอบและเติมข้อความตามความสนใจ มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สำรวจข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 สำรวจความสนใจในการอ่านหนังสือภาพตั้งแต่ข้อ 1 ถึงข้อ 23

ตอนที่ 3 สำรวจความสนใจในการอ่านหนังสือภาพตามบัญชีรายชื่อหนังสือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่ข้อ 24 ถึงข้อ 26

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ในแบบสำรวจในตอนี่ 2 ตั้งแต่ข้อ 1 ถึงข้อ 18 ก่อนที่นักเรียนจะตอบในแต่ละข้อ ผู้วิจัยให้นักเรียนดูตัวอย่างหนังสือประเภทต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจก่อนตอบ และในตอนี่ 3 ข้อ 24 ผู้วิจัยนำหนังสือภาพ 13 รายการ ให้นักเรียนอ่านแต่ละรายการ โดยแบ่งเป็นช่วง ๆ ช่วงละไม่เกิน 3 รายการแล้วพัก จึงอ่านรายการต่อไปจนครบทั้ง 13 รายการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด คือ ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ร้อยละ คำนวนจากโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package Social Sciences)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้า สรุปผลได้ดังนี้

นักเรียนส่วนใหญ่สนใจอ่านหนังสือประเภทหนังสือภาพมากเป็นอันดับแรก รองลงมา เป็นวารสาร เรื่องสั้น นวนิยาย หนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และหนังสือพิมพ์

สำหรับความสนใจในการอ่านหนังสือภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สรุปผลเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านเนื้อหา

เหตุผลที่นักเรียนสนใจอ่านหนังสือภาพเพราะความสนุกสนานเพลิดเพลินและส่วนประกอบของหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจเลือกอ่านเป็นอันดับแรกคือ เนื้อเรื่อง ส่วนประเภทของนิทาน นักเรียนสนใจอ่านหนังสือนิทานประเภทนิทานพื้นเมือง สำหรับตัวละครนักเรียนสนใจอ่านหนังสือภาพที่มีตัวละครเป็นเทวดา-นางฟ้า

2. ด้านภาษา

นักเรียนสนใจลักษณะคำบรรยายเป็นภาษาร้อยกรอง ชอบตัวอักษรที่เป็นตัวพิมพ์แบบเรียบ ๆ มีหัว และสนใจตำแหน่งของตัวอักษรที่อยู่ในรูปภาพ

3. ด้านภาพประกอบ

นักเรียนสนใจภาพประกอบที่มีลักษณะเป็นภาพ 3 มิติ (POP - UP) และภาพที่มีสีสันสวยงาม ชัดเจน เป็นภาพขนาดปานกลาง มีสีสันตรงกับความเป็นจริงตามธรรมชาติ และจัดภาพบนหน้ากระดาษสองหน้าคู่กันไป

4. ด้านรูปเล่ม

นักเรียนสนใจอ่านหนังสือภาพที่มีลักษณะเป็นหนังสือปกแข็ง และชอบลักษณะรูปเล่มพิเศษ เป็นหนังสือ 3 มิติ (POP - UP) สนใจหนังสือภาพขนาดใหญ่แนวนอน สิ่งที่นักเรียนอยากให้ปรับปรุงหนังสือภาพให้ถูกใจยิ่งขึ้น คือ ให้ใช้กระดาษหนาและทนทาน และนักเรียนคิดว่าหนังสือภาพควรมีกิจกรรมท้ายเล่มเป็นลักษณะที่มีเกมให้เล่นด้วย

ส่วนในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียนนั้น นักเรียนเห็นว่าห้องสมุดโรงเรียนมีจำนวนหนังสือภาพเพิ่มมากขึ้นทุกปี แต่ยังมีหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งถ้าในห้องสมุดไม่มีหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจ นักเรียนจะซื้อเอง

สำหรับรายชื่อหนังสือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีลำดับการจัดซื้อมากที่สุด 13 รายการนั้น นักเรียนให้ความสนใจหนังสือภาพในระดับน่าสนใจทุกรายการ หนังสือภาพที่นักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นหนังสือที่น่าสนใจ เป็นอันดับ 1 คือ เรื่องปลาบู่ทอง และหนังสือภาพที่นักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นหนังสือที่น่าสนใจเป็นอันดับสุดท้าย คือ เรื่องหมู่บ้านไม่เป็นไร ซึ่งเป็นหนังสือเล่มเดียวที่นักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นหนังสือที่ไม่น่าสนใจ เมื่อถามถึงเหตุผลนักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจมากที่สุดคือ เรื่องปลาบู่ทอง เหตุผลที่สนใจเพราะ เนื้อเรื่องสนุก น่าติดตาม ตัวละครสวย น่าสงสาร ภาพปกสวย ภาพประกอบเรื่องมีสีสันสดใสเหมือนจริงตามธรรมชาติ มีคติสอนใจ คือ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ส่วนหนังสือภาพที่นักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นหนังสือที่ไม่น่าสนใจที่สุด คือ เรื่องหมู่บ้านไม่เป็นไร เหตุผลที่คิดว่าเป็นหนังสือที่ไม่สนใจเพราะ เนื้อเรื่องไม่สนุก ไม่ชอบภาพ สีไม่สวย ภาพปกมีแต่สิ่งอันตราย มีเศษแก้วและขยะเต็มไปหมด

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าเรื่อง ความสนใจในการอ่านหนังสือภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง ปรากฏผลดังนี้

หนังสือภาพ เป็นหนังสือที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สนใจอ่านมากเป็นอันดับ 1 เหตุผลที่นักเรียนชอบหนังสือภาพมาก อาจเป็นไปตามลักษณะหนังสือสำหรับเด็กที่ สุนทรี มีพร้อม (2522 : 201) วิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กฉบับคณะกรรมการประกวด ระหว่างปี 2515 - 2519 พบว่า หนังสือภาพนั้นผู้เขียนสร้างเรื่องได้ใกล้เคียงกับชีวิตและความเป็นอยู่ของเด็กทั้งในด้านตัวละครและจากเหตุการณ์ การสร้างเรื่องในลักษณะนี้ย่อมทำให้เด็กสนใจและต้องการอ่าน หนังสือประเภทนี้ส่งผลต่อเด็กในด้านจิตใจ คือ ทำให้เกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ทั้งยังส่งเสริมคุณธรรมในด้านความมีเมตตา ความโอบอ้อมอารี ความสามัคคี ความรัก และเข้าใจเพื่อนมนุษย์

หนังสือที่นักเรียนจัดอันดับความสนใจอ่าน เป็นอันดับ 2 คือ วารสาร อันดับ 3 คือ เรื่องสั้น เป็นเพราะวารสารสำหรับเด็กส่วนมากมีเนื้อหาประกอบไปด้วย ความรู้รอบตัว เรื่องสั้น นิทานประกอบภาพ กระตุ้นความรู้ภาษาอังกฤษ คำขวัญ แข่งขันทายปริศนา สัมภาษณ์ดารา และยังเปิดโอกาสให้ผู้อ่านมีส่วนร่วม เช่น มีการร่วมสนุกเพื่อชิงรางวัลในรายการต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการพื้นฐานของเด็กตามหลักจิตวิทยา ซึ่ง อาร์บูธนอท และซูเธอร์แลนด์ (Arbuthot and Sutherland, 1972 : 6 - 15) กล่าวว่า เด็กต้องการทำอะไรให้สำเร็จด้วยตนเอง เพื่อที่จะแสดงว่าตนเองเก่ง สามารถทำอะไรได้โดยปราศจากความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ และจะได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ๆ ด้วยเหตุนี้ เด็กจึงพอใจที่ได้แสดงออกในลักษณะนี้

หนังสือที่นักเรียนจัดอันดับความสนใจอ่านเป็นอันดับ 4 คือ นวนิยาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เด็กได้รับอิทธิพลของสื่อสารมวลชนทางด้านภาพยนตร์ โทรทัศน์ และหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ที่เสนอข่าวสารของดารา นักร้อง นักแสดงยอดนิยม

หนังสือที่นักเรียนจัดอันดับความสนใจอ่านเป็นอันดับ 5 คือ หนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เด็กสนใจในระดับน้อย อาจเนื่องมาจากเนื้อหาในเล่มเสนอเป็นความรู้เชิงวิชาการ ใช้ภาษาที่ยากเกินไปสำหรับเด็ก ซึ่ง บรรลือ พุกกะวัน (2524 : 85) กล่าวว่า ภาษาเป็นเรื่องสำคัญชวนให้น่าอ่าน น่าสนใจต้องเป็นภาษาที่กระชับรัด สร้างความเข้าใจได้เด่นชัด เข้าใจง่าย และควรมีระดับภาษาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

หนังสือที่นักเรียนจัดอันดับความสนใจเป็นอันดับสุดท้ายคือ หนังสือพิมพ์ สาเหตุคงเป็นเพราะตัวหนังสือมีขนาดเล็กเกินไป เนื้อหาไม่ตรงกับความสนใจของเด็ก รูปเล่ม กระดาษพิมพ์ ไม่ได้ดึงดูดความสนใจ

สำหรับความสนใจในการอ่านหนังสือภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยวิเคราะห์เป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา

นักเรียนให้ความสนใจเนื้อหาของหนังสือภาพมากที่สุด เหตุผลที่นักเรียนสนใจเพราะให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนทรี มีพร้อม (2522 : 203, 205) ที่วิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กฉบับคณะกรรมการประกวดระหว่างปี 2515 - 2519 พบว่า หนังสือภาพเป็นหนังสือที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่เด็กมากที่สุด เนื่องจากเนื้อเรื่องถูกใจเด็ก เพราะมีเรื่องราวของสัตว์หรือการผจญภัยที่น่าตื่นเต้น ตรงกับความต้องการและธรรมชาติของเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกสบายใจ ในขณะที่เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินก็จะได้รับความรู้ไปด้วย เรื่องดังกล่าวนี้ จินตนา ไบการช้อย (2534 : 90) ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า เหตุผลที่เด็กชอบเนื้อหา เพราะหนังสือสำหรับเด็กเน้นเหตุการณ์ที่เคลื่อนไหว เพื่อให้เรื่องดำเนินไปสู่เป้าหมายเร็วที่สุด มีเหตุการณ์เกิดขึ้นตามลำดับ ตั้งแต่แรกจนไปสู่จุดยอดเพื่อคลี่คลายปัญหา มีการต่อสู้หรือเกิดปัญหาพาให้ตัวละครเอกต้องมาแก้ไขด้วยการต่อสู้ ด้วยปัญญาหรือแรงกาย หรือการตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันเป็นจุดเด่น ซึ่งเป็นการแก้ปัญหา หรือการตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อแก้ปัญหา เมื่อแก้ปัญหาในจุดสุดยอดได้สำเร็จแล้วจบเรื่องอย่างมีความสุข ผู้อ่านพึงพอใจมากกว่าจบอย่างโศกเศร้า ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของท่านผู้รู้ทางวรรณกรรมว่าวรรณกรรมสำหรับเด็ก ควรเป็นวรรณกรรมสำรวจ หรือสุนิยาย ไม่ควรเป็นวรรณกรรมกำสรวลหรือโศกนิยาย

ส่วนประกอบของหนังสือภาพที่นักเรียนเลือกอ่านเป็นอันดับแรก คือ เนื้อเรื่อง ซึ่งเป็นเนื้อเรื่องที่ให้ความรู้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดาณาดี สมบูรณ์วณิช (2529: 88) เรื่องความสนใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อลักษณะนิทานที่สำนักการศึกษาจัดหาให้โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่าการเลือกอ่านหนังสือนิทานนักเรียนจะพิจารณาประเภทของเนื้อเรื่องเป็นลำดับที่ 1 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมนึก ศิริเคน (2531 : 242 - 254) เรื่องการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2528 ที่มีต่อหนังสือสำหรับเด็ก ฉบับคณะกรรมการประกวดเนื่องในงานสัปดาห์หนังสือ

แห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 - 2527 ที่พบว่านักเรียนชอบเนื้อเรื่องที่ให้ความสนุกเพลิดเพลินได้ ความรู้ อ่านรู้เรื่องได้ตลอด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิตา ชูโต, กล่อมจิตต์ พลายเวช และกานต์มณี ศักดิ์เจริญ (2524 : 80) เรื่องการวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับเด็ก ซึ่งพบว่า ลักษณะหนังสือที่เด็กชอบ เด็กชอบหนังสือที่ให้ความรู้ ความบันเทิง มีคติสอนใจ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สมบูรณ์ ศิงขมานันท์ (2522 : 27 - 28) และพรจันทร์ จันทรวิมล (อ้างจาก วรณี ศิริสุนทร, 2527) ที่มีความเห็นเช่นเดียวกันว่า สารสำคัญของเรื่อง เรื่องทุกเรื่องควรมีสาระให้เป็น ข้อคิด ความรู้ ความเข้าใจ สำหรับผู้อ่านเนื้อเรื่องควรสนุกสนาน เข้าใจเด็ก พร้อมทั้งสอดแทรก ความรู้ คุณธรรม พร้อมกันไปด้วย ซึ่งหนังสือภาพเมื่อเด็กอ่านแล้วจะได้ประโยชน์ด้านความเพลิดเพลิน เสริมสร้างความรู้และศีลธรรมอันดีแก่เยาวชนไทย

สำหรับหนังสือภาพประเภทนิทานนักเรียนสนใจอ่านนิทานพื้นเมือง ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือสำหรับเด็กของ ฮัคและคุน (Huck and Kuhn, 1976 : 31- 36) ที่พบว่า เด็กระดับประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 สนใจอ่านหนังสือประเภทต่างๆ ได้แก่ นิทานท้องถิ่น เทพนิยาย นิทานอิงประวัติศาสตร์ และนิทานวรรณคดี อาจเนื่องมาจากนิทานพื้นเมืองมีลักษณะการดำเนินเรื่องตรงไปตรงมาและรวดเร็ว ตัวละครมีความเคลื่อนไหวอย่างสม่ำเสมอ โดยมุ่งหมายให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และให้เกิดลักษณะที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคมท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิจิตรา สุภากร (2523 : 89) เรื่องการวิเคราะห์หนังสืออ่านสำหรับเด็กในด้านคุณธรรมเฉพาะที่พิมพ์เป็นภาษาไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2520 - 2522 ที่พบว่า หนังสือสำหรับเด็กประเภทนิทานชาวบ้าน เน้นคุณธรรมในด้าน มารยาทและนิสัยส่วนบุคคลมากที่สุด โดยธรรมชาติของเด็ก เด็กทุกคนต้องการความรัก ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละแก่ผู้อื่น

เกี่ยวกับตัวละคร นักเรียนสนใจอ่านหนังสือภาพที่มีตัวละครเป็นเทวดา - นางฟ้า ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับรายงานของคณะนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการประถมศึกษา ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2523 : 51) ซึ่งได้รวบรวมลักษณะนิสัย และช่วงความสนใจในหนังสือของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 (อายุ 9 - 10 ขวบ) ซึ่งสรุปว่าเด็กวัยดังกล่าวยังชอบนิทานเกี่ยวกับเทวดา - นางฟ้า และเรื่องพื้นบ้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิจิตรา สุภากร (2523 : 89) ที่วิเคราะห์หนังสืออ่านสำหรับเด็กในด้านคุณธรรมพบว่า สาเหตุที่เด็กชอบตัวละครพวกเทวดา - นางฟ้า เพราะมีลักษณะนิสัยที่ดี มีความสุภาพ เมตตากรุณา อันดั่งรองลงไป นักเรียนสนใจอ่านหนังสือภาพที่มีตัวละครเป็น แม่มด - พ่อมด

และสัตว์ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ วิริยะ สิริสิงห (2537 : 36) ที่ว่า เด็กชอบเรื่องสนุก ขบขัน น่าหัวเราะ แต่ไม่ใช่เรื่องหยาบคาย ชอบเรื่องที่มีตัวละครเป็นเจ้าหญิง เจ้าชาย เทวดา - นางฟ้า และ พ่อมด - แม่มด

2. ด้านภาษา

นักเรียนสนใจลักษณะคำบรรยายที่เป็นร้อยกรอง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ จินตนา ไบกาซูยี (2534 : 60) ที่ว่าเด็ก ๆ ชอบอ่านร้อยกรองมาก เพราะภาษาร้อยกรองเป็นคำคล้องจองมีเสียงสัมผัส เมื่อเวลาอ่านจะเกิดเสียงไพเราะ มีจังหวะ ทำให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินติดปาก จำได้ขึ้นใจ ซึ่งความไพเราะของภาษาที่นำมาเรียงร้อยเข้าด้วยกัน เป็นเสน่ห์สำคัญของร้อยกรองที่ทำให้เด็ก ๆ ชอบ

นักเรียนชอบตัวอักษรที่เป็นตัวพิมพ์แบบเรียบ ๆ มีหัว ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพโรจน์ เบาใจ (2536) เรื่อง องค์ประกอบทางกายภาพของหนังสือที่เป็นสาเหตุให้เด็กเลือกหนังสือแบบเรียน พบว่า ตัวอักษรที่เด็กทั่วไปเลือกเป็นอันดับแรกเหมือนกันหมด คือ ตัวอักษรที่มีหัวและอ่านง่าย และสอดคล้องกับความคิดเห็นของรักพร ชังธาดา (2531 : 46) กล่าวว่า ลักษณะของตัวอักษรควรเป็นแบบที่ถูกต้อง ไม่ควรใช้ตัวอักษรประดิษฐ์ เพราะเด็กอาจอ่านไม่ออกหรืออ่านลำบาก ตัวหนังสือที่อ่านง่าย จะมีผลทำให้เด็กติดตามอ่านเรื่องราวของหนังสือนั้น ๆ ไปได้ตลอดอย่างราบรื่น ซึ่ง วิริยะ สิริสิงห (2537 : 29) ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชอบเรื่องที่ใช้ตัวอักษรแบบธรรมดาไม่มีหัว ไม่ชอบตัวอักษรประดิษฐ์ ภาษาดังกล่าวนี้อาจจะทำให้เด็กเพลิดเพลินและอ่านเรื่องได้อย่างสนุก

นักเรียนสนใจตำแหน่งของตัวอักษรที่อยู่เหนือภาพ ซึ่งมีลักษณะที่อาจไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะของหนังสือที่ใช้เป็นสื่อการสอนสำหรับเด็ก กล่าวคือ หนังสือสำหรับเด็กเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกทักษะการอ่าน ควรจัดพิมพ์ คำบรรยาย หรือ ถ้อยคำภาษาไว้ด้านล่าง หรือใต้ภาพและมีพื้นที่ทำให้มองเห็นตัวอักษรชัดเจน สำหรับผลการวิจัยที่ปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะหนังสือภาพสำหรับเด็กที่มีในท้องตลาดและหนังสือภาพที่ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พิมพ์แจกโรงเรียน ส่วนมากมักจะพิมพ์ตัวอักษรให้อยู่เหนือภาพ ทำให้นักเรียนเกิดความเคยชินที่เคยเห็น เคยอ่านอยู่เสมอ ๆ ด้วยมีหนังสือให้อ่านแต่ลักษณะเหล่านั้นซึ่ง หทัย ตันหยง (2528 : 167) ได้แสดงความคิดเห็นว่า การเขียนคำบรรยายภาพ คำบรรยาย ควรอยู่ใต้ภาพในตำแหน่งกลาง สมดุลกับสายตา (Optic Center) ปกติผู้อ่านจะดูภาพแล้วไล่สายตาหาความหมายลงไปยังคำบรรยายภาพ

3. ด้านภาพประกอบ

นักเรียนสนใจภาพประกอบที่มีลักษณะเป็นภาพ 3 มิติ (POP - UP) มาก ทั้งนี้เป็นเพราะหนังสือ 3 มิติ มีลักษณะที่เป็นมิติรูปทรงต่าง ๆ เช่น พับ และเมื่อเปิดอ่าน ภาพจะยื่นลอยออกมาได้ เป็นليبเลื่อนไปตามทิศทางที่ต้องการ ดึงให้เคลื่อนไหวได้ และสามารถพับแนบกับกระดาษในหน้าหนังสือได้ ซึ่งสร้างความฉงนสนเท่ห์และความสนใจให้แก่เด็ก ๆ ได้เป็นอย่างดี

นักเรียนให้ความสำคัญกับภาพที่มีสีสันสวยงาม ชัดเจนเป็นอันดับแรก และอันดับรองลงไปต้องเป็นภาพมีสีสันตรงกับความเป็นจริงตามธรรมชาติ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ สมศักดิ์ ศรีมานิช (2523 : 47 - 49) ได้สำรวจความสนใจของเด็กวัยนี้ พบว่าเด็กชอบให้หนังสือมีภาพประกอบที่มีสีสันชัดเจน สวยงาม ควรใช้ภาพสี หลายสีมองแล้วสวยงาม เพื่อเป็นสิ่งดึงดูดใจให้อยากอ่าน การให้สีหนังสือส่วนใหญ่ ควรให้สีตรงกับความเป็นจริงตามธรรมชาติ หทัย ดันหยง (2529 : 18) ได้ให้ความคิดเห็นว่า ภาพประกอบที่สวยงามนั้นย่อมสร้างความสนใจของเด็ก กระตุ้นให้เด็กมีจินตนาการกว้างไกล เช่นเดียวกับ วิททิช กับชูลเลอร์ (Wittich and Schuller - 1973 : 106 - 110) ได้สรุปลักษณะของภาพประกอบที่ดีว่า ควรมีสีที่เห็นจริงจัง (Effective Color) สีที่ใช้ในหนังสือสำหรับเด็กโดยทั่วไป ควรเป็นสีที่ตรงกับความเป็นจริงตามธรรมชาติ

4. ด้านรูปเล่ม

นักเรียนสนใจอ่านหนังสือภาพที่มีลักษณะรูปเล่มเป็นหนังสือปกแข็ง ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับความคิดเห็นของ วิริยะ สิริสิงห (2524 : 15, 22) ปราณี เชียงทอง Z2525 : 213) และ ณรงค์ ทองปาน (2526 : 70) ที่ว่า ลักษณะรูปเล่มนั้น เด็กชอบหนังสือปกแข็งมากกว่าหนังสือปกอ่อน อาจเนื่องมาจาก หนังสือปกแข็งจะแข็งแรงทนทานกว่าหนังสือปกอ่อน ทนทานและสะดวกในการจับต้องของเด็ก ซึ่งหนังสือปกแข็งผู้ผลิตใช้กระดาษที่มีคุณภาพดี คงทนถาวร ไม่ขาดง่าย ส่วนปกมีรูปที่สวยงาม ดึงดูดความสนใจให้อ่าน และจะยิ่งน่าสนใจมากยิ่งขึ้นหากปกแข็งอบมันหรือเคลือบพลาสติก

นักเรียนชอบลักษณะรูปเล่มพิเศษ เป็นหนังสือ 3 มิติ (POP - UP) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก หนังสือ 3 มิติ ให้ความรู้สึกเข้าใจมีลักษณะเป็นของแปลกใหม่และชวนให้สงสัยและติดตามเป็นอย่างยิ่ง เพราะมีลักษณะที่เป็นกลไก เคลื่อนไหวได้ เช่น พับและเมื่อเปิดอ่าน ภาพจะยื่นลอยออกมาได้ เป็นليبเลื่อนได้ตามทิศทางที่ต้องการ ดึงให้เคลื่อนไหวได้และสามารถพับแนบกับกระดาษในหน้าหนังสือได้ ซึ่งเป็นรูปแบบใหม่ล่าสุด ทันสมัยกว่า และรูปเล่มมีลักษณะแปลกไปจากหนังสือที่เด็กเคยเห็นทั่ว ๆ ไป แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้หนังสือ 3 มิติ (POP - UP) จะสามารถ

สร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลินและสนใจให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดีก็ตาม ในห้องสมุดโรงเรียนกลับไม่มีหนังสือประเภทนี้อยู่เลย อาจเป็นเพราะหนังสือ 3 มิติ มีข้อจำกัด คือ มีราคาแพงและส่วนที่เป็น POP - UP ฉีกขาดง่าย จึงไม่มีการจัดซื้อเข้าห้องสมุด

นักเรียนสนใจหนังสือภาพที่มีขนาดใหญ่แนวนอน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ปราณี เชียงทอง (2525 : 217) ว่า รูปเล่มแบบแนวนอน (Oblong) เป็นหนังสือที่มีส่วนสูงน้อยกว่าส่วนกว้าง เด็กทั่วไปมักเลือกหนังสือโดยถือเอาความกระชับรัด หยิบถือและเปิดอ่านง่าย แต่เนื่องจากขนาดหนังสือสำหรับเด็กในเมืองไทยที่นิยมทำกันมากคือ รูปเล่มเป็นแนวตั้ง (Upright) เพราะคำนึงถึงความสะดวกในการจัดพิมพ์และจัดเก็บเข้าชั้นหนังสือ

สิ่งที่นักเรียนต้องการให้ปรับปรุงหนังสือภาพให้ถูกใจยิ่งขึ้น คือ ควรใช้กระดาษหนาทนทานกว่าที่เป็นอยู่ สาเหตุอาจเนื่องมาจาก หนังสือภาพที่นักเรียนได้อ่านในห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่ เป็นหนังสือปกอ่อน กระดาษบาง ขาดง่าย ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ปราณี เชียงทอง (2525 : 227) ว่าคุณภาพกระดาษ เป็นส่วนสำคัญสำหรับหนังสือเด็ก หนังสือสำหรับเด็กจะมีคุณภาพดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับคุณภาพของกระดาษด้วย ในการทำหนังสือสำหรับเด็กจึงควรเลือกใช้กระดาษที่มีคุณภาพดี ควรมีความหนาพอสมควร เพื่อให้คงทนถาวรต่อการหยิบฉวย และเปิดอ่านของเด็ก ซึ่งยังไม่รู้วิธีถนอมหนังสือ

นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าหนังสือภาพ ควรมีกิจกรรมท้ายเล่ม เป็นลักษณะที่มีเกมให้เล่นด้วย อันตรบรองลงไปต้องการให้มีคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องให้เด็กตอบ และอันตรบถัดไปต้องการให้มีแบบฝึกหัดระบายสี ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ รัตพร ชังธาดา (2531 : 152) ว่า ส่วนประกอบตอนท้าย ควรมีหน้าที่เป็นกิจกรรม (Activity Page) เช่น แผ่นภาพให้ฝึกระบายสีหรือให้วาดรูป มีเกมเล่นสนุก ๆ และจินตนา ไบกาซูยี (2537 : 36) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็กท้ายเล่ม อาจมีกิจกรรมบางอย่างที่เหมาะสมกับวัยให้เด็กได้ทำหลังจากอ่านจบแล้ว จะทำให้เด็กเข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้น เช่น วาดภาพ ระบายสีรูปตามเนื้อเรื่อง และมีเกมเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้เล่นด้วย จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อที่น่าสังเกตว่า ผู้แต่งมุ่งหวังให้เด็กได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้รับความรู้จากการอ่านหนังสือ เพื่อนำไปพัฒนาชีวิตของตนเอง ในวัยที่เจริญเติบโตขึ้น จึงไม่ได้จัดหน้าสำหรับกิจกรรมท้ายเล่มไว้แต่เมื่อสอบถามนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต่างแสดงความคิดเห็นว่า อยากให้มีหน้าสำหรับกิจกรรมท้ายเล่มมาก

ส่วนในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียนนั้น นักเรียนเห็นว่าห้องสมุดมีจำนวนหนังสือภาพเพิ่มมากขึ้นกว่ารายการอื่น ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนได้รับงบประมาณการจัด

ซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดเป็นประจำต่อเนื่องกันทุกปี แต่ยังมีหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจอ่านอยู่ในระดับปานกลาง สาเหตุอาจเนื่องมาจากการพิจารณาจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดโรงเรียน ครูเป็นผู้เลือกซื้อ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้การสอนเป็นหลัก จึงอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจในการอ่านหนังสือภาพของเด็ก ดังนั้นหากครูได้ทราบถึงความต้องการและความสนใจในการอ่านหนังสือภาพของเด็กแล้ว จะช่วยให้พิจารณาคัดเลือกหนังสือภาพได้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของเด็ก และช่วยแนะนำให้เด็กได้เลือกหนังสือที่เขาชอบ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สุนทรี มีพร้อม (2522 : 207) ที่ว่า การพิจารณาคัดเลือกหนังสือควรคำนึงถึงความเหมาะสมและความสนใจของเด็ก การที่เด็กได้อ่านหนังสือที่ดีและเป็นที่ชื่นชอบยอมทำให้เด็กอยากอ่าน ซึ่งเป็นผลต่อการพัฒนาการทางด้านสติปัญญา นอกจากนี้ยังเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้เด็กมีทักษะในการอ่านและรักการอ่านมากขึ้น ครูควรพยายามจูงใจให้เด็กเห็นความสำคัญของการอ่านหนังสือว่า การอ่านจะทำให้ผู้อ่านได้รับประโยชน์ และผู้ปกครองควรมีส่วนส่งเสริมเด็กในด้านการอ่าน โดยพยายามศึกษาให้เข้าใจถึงสภาพจิตใจและความต้องการของเด็ก เพื่อจะได้จัดหาหนังสือที่ดีมีคุณค่าให้เด็กได้อ่าน เป็นการเสริมสร้างความรู้ ความคิดของเด็กให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ผู้ปกครองเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน โดยสนับสนุนให้เด็กรู้จักค้นคว้า หาความรู้จากการอ่านหนังสือที่ดีอยู่เสมอ ผู้ปกครองควรมีวิธีการกระตุ้นให้เด็กอ่าน โดยการอ่านให้เด็กฟังก่อน อีกประการหนึ่ง ผู้ปกครองควรแนะนำเด็กเกี่ยวกับการซื้อหนังสืออ่านด้วยว่าควรเลือกหนังสือชนิดใด ต่อข้อถามที่ว่าถ้าในห้องสมุดไม่มีหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจแล้วนักเรียนจะทำอย่างไร นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่าจะหาซื้อเอง จากการสนทนาซักถามกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ต่างแสดงความคิดเห็นใกล้เคียงกันว่า หนังสือที่นักเรียนสนใจที่จะซื้ออ่านเองนั้น เป็นหนังสือประเภทขบขัน เช่น หนังสือขายหัวเราะ การ์ตูนมหาสนุก และการ์ตูนญี่ปุ่น เรื่องโดราเอมอน เซเลอร์มูน ดรากอนบอล ล้วนแล้วเป็นผลจากอิทธิพลจากสื่อมวลชนเพราะมีแรงจูงใจจากการดูโทรทัศน์และวี.ดี.ทัศน์

สำหรับรายชื่อหนังสือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาที่มีลำดับการจัดซื้อมากที่สุด 13 รายการนั้น นักเรียนให้ความสนใจหนังสือภาพในระดับน่าสนใจทุกรายการ หนังสือภาพที่นักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นหนังสือที่น่าสนใจ เป็นอันดับ 1 คือ เรื่องปลาบู่ทอง เหตุผลที่สนใจเพราะ เนื้อเรื่องสนุก น่าติดตาม ตัวละครสวย น่าสงสาร ภาพปกสวย ภาพประกอบเรื่องมีสีสันสดใสใช้สีเหมือนจริงตามธรรมชาติ มีคติสอนใจ คือ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทศชนี เข้มวงศ์ (2531 : 124 - 125) เรื่อง การศึกษา และวิเคราะห์แนวคิดร่วมสมัยของวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทนิทานในหนังสือส่งเสริมการอ่าน ระดับประถมศึกษา พบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านประเภทนิทานดั้งเดิม เช่น เรื่องปลาบู่ทอง แม้จะเป็นนิทานที่ค่อนข้างเก่า แต่ก็มีลักษณะเนื้อหาเป็นคำสอน ข้อเท็จจริงที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ แสดงถึงความกล้าหาญ ต่อสู้กับอุปสรรคและความเลวร้ายทั้งหลาย การทำความดี เพื่อเอาชนะความชั่ว ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากคำสอนในพุทธศาสนา คนในประเทศไทยส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา ดังนั้นจึงได้อิทธิพลในส่วนนี้อยู่มากอีกทั้งสังคมปัจจุบันกำลังสับสนวุ่นวาย คนในสังคมยังต้องการคำสอนที่ดีในการชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิต นิทานต่าง ๆ แม้จะเป็นเรื่องสมมติหรือตัวละครเชิงสมมติ คำโครงเรื่องเป็นในแนวสัจนิยม ที่มุ่งเน้นคุณธรรมคติสอนใจ มุ่งแสดงลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก ซึ่งตรงกับทฤษฎีของนิทาน ซึ่ง หทัย ดันหยง กล่าวไว้ว่า “ถ้าวิเคราะห์ลักษณะคำโครงเรื่องของนิทานแล้วจะเห็นว่า นิทานค่อนข้างจะยึดทางสัจนิยมและมุ่งเน้นหนักด้านคุณธรรม คติสอนใจ มุ่งสร้างสรรค์ลักษณะนิสัยคนเป็นสำคัญ นิทานแม้จะมีตัวละครเชิงสมมติแต่ส่วนใหญ่มักจะมีเค้าในด้านสัจจะความจริงเกือบทั้งสิ้น” (หทัย ดันหยง, 2529:70) และสอดคล้องกับความคิดเห็นของ จินตนา ไบกาซูยี (2534 : 39) ที่กล่าวว่า เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ชอบอ่านนิทาน เทพนิยาย เช่น นิทานพื้นบ้าน นิทานตำนาน เช่น ศรีธนไชย ท้าวแสนปม ปลาบู่ทอง โสนน้อยเรือนงาม

ส่วนหนังสือที่นักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นหนังสือที่น่าสนใจเป็นอันดับสุดท้ายคือ เรื่องหมู่บ้านไม่เป็นไร เป็นหนังสือเล่มเดียวที่นักเรียนมีความคิดเห็นที่น่าสนใจเหตุผลที่ไม่น่าสนใจ เพราะเนื้อเรื่องไม่สนุก ไม่ชอบภาพ สีไม่สวย ภาพปกมีแต่สิ่งอันตราย มีเศษแก้วและขยะเต็มไปหมด เนื่องจากหนังสือภาพเรื่องหมู่บ้านไม่เป็นไร เป็นหนังสือสำหรับเด็กประเภทวรรณกรรมปัจจุบัน เป็นเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่ ที่ผู้เขียนเน้นความเชื่อเพื่อพ่อแม่และเสียสละมรรยาท นิสัยส่วนบุคคลและการอยู่ร่วมกัน ทำให้มีเนื้อหาในภาพมากเกินไป ซึ่งขัดกับหลักการสร้างสรรค์หนังสือสำหรับเด็ก ที่มุ่งเสนอเรื่องราวที่มีลักษณะแสดงมโนทัศน์ (Concept) ที่เด่นชัดเพียงเรื่องใด เรื่องหนึ่งเท่านั้น ยิ่งกว่านั้นภาพประกอบมีสีไม่ชัดเจน เป็นภาพขยะ มีสิ่งสกปรกเต็มไปหมด มีลักษณะยุ่งเหยิง ดูรุงรังและเลอะเทอะ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ หทัย ดันหยง (2529 : 132) ที่ว่า ภาพประกอบและสีสันทันมีความสำคัญมาก เพราะเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ภาพที่สร้างความสบายในอารมณ์ (Positive feeling) คือภาพที่ให้ความสวยงามสดชื่น เช่น ภาพธรรมชาติ ดอกไม้ ตรงกันข้าม ภาพบางภาพสร้างความขุ่นอารมณ์ (Negative feeling) ได้แก่ ภาพน่าเกลียด น่ากลัว สกปรก เด็ก ๆ มักไม่ชอบภาพประกอบนี้เลย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับครู

1. ในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือให้นักเรียนอ่าน ครูควรพิจารณาดังนี้
 - 1.1 เลือกซื้อหนังสือภาพตามความต้องการและความสนใจของเด็ก
 - 1.2 ให้เด็กมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือภาพ
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น การเล่านิทาน การแสดงหุ่น จัดชุมนุมนักอ่าน วาดภาพหรือระบายสี การเล่นเกมและทายปัญหาต่าง ๆ จากหนังสือ การจัดนิทรรศการในห้องสมุด ฯลฯ

ข้อเสนอแนะสำหรับคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกหนังสือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา

1. ควรพิจารณาคัดเลือกหนังสือภาพให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของเด็ก
2. ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น การประกวดหนังสือภาพสำหรับเด็ก ประกวดเล่านิทาน การเลือกสรรยอดนักอ่าน จัดอบรมครูบรรณารักษ์ เรื่อง การสอนวิธีใช้ห้องสมุดสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา
3. ควรนำหนังสือภาพที่คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกแล้วไปทดลองให้นักเรียนในระดับประถมศึกษาได้อ่าน เพื่อตรวจสอบความสนใจก่อนที่จะประกาศใช้เป็นบัญชีรายชื่อหนังสือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการและความสนใจอ่านหนังสือภาพของเด็กในระดับชั้นอื่นๆ และในจังหวัดหรือเขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบถึงข้อมูลที่กว้างขวางครอบคลุมประชากรของเด็กทั่วไป อันจะเป็นแนวทางในการผลิตหนังสือภาพที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของเด็กที่มีคุณภาพต่อไป
2. ควรศึกษาวิเคราะห์หนังสือภาพและหนังสือสำหรับเด็กด้วยวิธีการอื่น ๆ นอกเหนือจากการศึกษาความสนใจของเด็ก ซึ่งได้แก่
 - 2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของหนังสือภาพ
 - 2.2 การประเมินคุณค่าทั้งโดยการประเมินเชิงวิจักษ์ณ์และการประเมินเชิงวิจารณ์
 - 2.3 การประเมินคุณภาพโดยการประเมินเชิงประจักษ์ด้วยวิธีการทางสถิติ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษณา ศักดิ์ศรี. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น, 2530.
- กล่อมจิต พลายเวช. วรรณกรรมและลีลาคดีระดับปฐมวัยศึกษา เอกสารการสอนชุดวิชาหน่วยที่ 1 - 7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.
- กล่อมจิต พลายเวช และนิศา ชูโต. สภาพและแนวโน้มหนังสือเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ประชาชน, 2527.
- ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์. การสอนอ่านในชั้นประถมศึกษา. พระนคร : กรมการศาสนา, 2505.
- กันยา สุวรรณแสง. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น, 2532.
- กาญจนา พุทธนิมิต. ความสนใจในการอ่านและการใช้ห้องสมุดของนักเรียนนายเรือ. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- การอ่านแห่งประเทศไทย, สมาคม. "การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการอ่าน," ในเอกสาร ประกอบการประชุมวิชาการ ประจำปี 2538. กรุงเทพฯ : สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย, 2539.
- กิตติยวดี บุญเชื้อ. ภาษาไทยในหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สารมวลชน, 2520.
- กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ. "การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก," ข่าวสารห้องสมุดแห่งชาติ. 1(4) : 5 ; กรกฎาคม 2522.
- คณะนิติบัญญัติสภาการศึกษา. การฝึกความพร้อมในการอ่าน ในการสอนสำหรับครู ประถม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. บริการสนเทศ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. โครงการห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2525.
- _____ . รายงานการประเมินผลความก้าวหน้าคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2530. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531.
- _____ . ข้อเสนอหนังสือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ปีงบประมาณ 2538. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2538.

คณะกรรมการฝ่ายวัฒนธรรมของคณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์

และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ โดยความร่วมมือของ UNESCO. รายงานการ

สัมมนา เรื่อง หนังสืออ่านสำหรับเด็ก กลุ่มอายุ 11 - 16 ปี. กรุงเทพฯ , 2509.

จรูญ เพชรมณี. วรรณกรรมสำหรับเด็ก. นครศรีธรรมราช : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

วิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช, 2523.

จินตนา ไบกาซูยี. "การพิจารณาคูณค่านหนังสือสำหรับเด็ก," จันทร์เกษม. 198 : 46 - 52 ;

กันยายน - ตุลาคม 2530.

_____. "การอ่านในหลักสูตร," การอ่าน. 1 (มกราคม 2533) : 48.

_____. การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2534.

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์. จิตวิทยาการอ่าน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

ฉวีวรรณ กิनावงศ์. การศึกษาเด็ก. พิษณุโลก : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2526.

ฉวีวรรณ คุณาภินันท์. การทำหนังสือเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บุรพาสารีน, 2527.

_____. "การเลือกหนังสือสำหรับเด็ก," จันทร์เกษม. 184 : 31 - 32 ; พฤษภาคม - มิถุนายน

2529.

ฉัตรชัย ศุภกระกาญจน์. การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก. นครศรีธรรมราช:ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

วิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช, 2523.

ชวาล แพรัตกุล. เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร, 2520.

ชุติมา สัจจานันท์. "การส่งเสริมการอ่านแก่เด็ก," ประชาศึกษา. 34 : 8 - 15 ; พฤศจิกายน 2525.

_____. "เลือกหนังสือให้เด็กอ่าน," วิทยาจารย์. 3 (มีนาคม 2528) : 8

ณรงค์ ทองปาน. การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก. เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 250. กรุงเทพฯ

: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2526.

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. ภาษาที่ใช้ในการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก. เอกสารประกอบการประชุม

ปฏิบัติการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พิษณุโลก, 2523.

दानาวดี สมบูรณ์วณิชย์. ความสนใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก ที่มีต่อลักษณะนิทานที่

สำนักการศึกษาจัดหาให้ในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.

ถนอมวงศ์ ล้ายอดมรรคผล. การอ่านให้เก่ง. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : กระดาษสา, 2537.

ทวีป อภิสิริ. “การอ่านออกเขียนได้จุดเริ่มต้นของการพัฒนาคุณภาพชีวิต,” การศึกษานอกโรงเรียน. 4 : 53 - 56 ; ตุลาคม - พฤศจิกายน 2526.

นัทธินี มลิวลย์. การสร้างแบบสำรวจความสนใจในอาชีพโดยวิธีการเปรียบเทียบคู่สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดสงขลา. ปริญญาโท ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2536. อัดสำเนา.

นิตา ชูโต กล่อมจิตต์ พลายเวช และ กานต์มณี ศักดิ์เจริญ. การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสืออ่านสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการอุดมการณ์แห่งชาติ, 2524.

นิตา ชูโต และกล่อมจิตต์ พลายเวช. สภาพและแนวโน้มหนังสือเด็ก. กรุงเทพฯ : ประชาชน, 2527.

บันลือ พุกกะวัน. “ทักษะในการอ่าน,” วิทยากร. 9 (กันยายน 2529) : 7.

_____. “แนวพัฒนาการสอนอ่านเบื้องต้น.” วิทยากร 9 (กุมภาพันธ์ 2530) : 30.

_____. มิติใหม่ในการสอนการอ่าน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2532.

_____. วรรณกรรมกับเด็ก. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2534.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2535.

บุญเรือน ศิริมงคล, การอ่านเอาเรื่องภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.

ประคอง กาญจนการุญ. การเปรียบเทียบความสนใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.

ประเทิน มหาจันทร์. การสอนอ่านเบื้องต้น. ชลบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2523.

_____. การสอนอ่านเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2530.

ประภาศรี สีหอำไพ. วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.

ประสพ อิศรปรีดา. “องค์ประกอบบางประการที่มีผลกระทบต่อ การอ่าน,” ในการประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการบริการวิชาการสำหรับเด็กและผู้ใหญ่ในชนบท ระหว่างวันที่ 6 - 10 กรกฎาคม 2530. หน้า 16/1 - 16/12. มหาสารคาม : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2530.

- ปัทมา สมพงศ์. ความคิดเห็นของเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นที่มีต่อหนังสือสำหรับเด็กที่ผลิตออกมาในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2520 - 2522. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.
- ปราณี เชียงทอง. วรรณกรรมสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2526.
- ปริมาดี ประยูรศุข. ความสนใจในการอ่านหนังสือนิทานประเภทต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม โรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.
- พยอม วงศ์สารศรี. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สารเศรษฐี, 2526.
- พรรณี ช.เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.
- พิทยลาภพฤฒิยากร, พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่น. "คำรับสั่งปราศรัยในพิธีเปิดสัมมนาหนังสือเด็กกลุ่มอายุ 11 - 16 ปี," ใน รายงานการสัมมนาเรื่องหนังสืออ่านสำหรับเด็กกลุ่มอายุ 11 - 16 ปี. หน้า 258 - 259. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2510.
- เพ็ญประภา กฤตยานวัช. ทัศนคติเด็กวัย 9 - 14 ปี ต่อหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก ฉบับชนะการประกวด ตั้งแต่ปี 2524 - 2527. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- ไพโรจน์ เบาใจ. องค์ประกอบทางกายภาพของหนังสือที่เป็นสาเหตุให้เด็กเลือกหนังสือแบบเรียน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. 2536. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- มัลลิกา นาถเสวี. ความคิดเห็นของนักเรียน บรรณารักษ์และครูภาษาไทยที่มีต่อหนังสือภาพประเภทสารคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- มาโนรามา จาฬา. "เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก," เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 18 - 28 : พฤษภาคม 2523.
- มาลี ไชยกาล. การสำรวจความสนใจในการอ่านวรรณกรรมปัจจุบันของนักเรียนชั้น ป.1 - ม.6 ในเขตกรุงเทพมหานคร, รายงานการวิจัย. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528. อัดสำเนา.

- แม่น้ำมาศ ขวาลิต, วรรณกรรมสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520.
- _____. แนวทางการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : บรรณกิจเทรดดิ้ง, 2526.
- _____. “วิธีสร้างความสนใจในการอ่าน,” จันทร์เกษม. 198 (กันยายน - ตุลาคม 2530) : 7.
- ระวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์. การวัดทัศนคติเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2533.
- รัชนี ศรีไพรวรรณ. “การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก,” ประชาศึกษา. 16 : 528 - 540 ; เมษายน 2528.
- รัญจวน อินทรกำแหง. วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดวงกมล, 2520.
- รัญจวน อินทรกำแหง, สมพันธ์ เลชะพันธ์ และประทีป วาทิกทินกร. การอ่านและการวิจารณ์หนังสือ (ท.021). พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2524.
- รัตนทิพย์ เอื้อชัยสิทธิ์. ความสนใจในการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 7 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2524. อัดสำเนา.
- รภัพร ชังธาดา. หนังสือสำหรับเด็ก. มหาสารคาม : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2531.
- ลมูล รัตตากร. “นำชมงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ 1 - 7 เมษายน 2515,” ใน แนวทางการส่งเสริมการอ่าน. หน้า 1 - 7 กรุงเทพฯ : บรรณกิจเทรดดิ้ง, 2526.
- ละเมียด ลิมอักษร. “ทำอย่างไรเด็กจึงจะอ่านหนังสือ,” ประชาศึกษา. 9 : 26 - 32 ; เมษายน 2519.
- _____. “มาทำหนังสือกันเถอะ,” ประชาศึกษา. : 23 - 25 ; 29 กรกฎาคม 2521.
- ลิ้ม, เชียงซาน. “การแสดงผลประกอบในหนังสือภาพสำหรับเด็ก,” แพลและเรียบเรียง โดย วรรณิ ศิริสุนทร. บรรณารักษศาสตร์. 5(1) : 54 - 55 ; มกราคม, 2528.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.
- วรรณิ บุญศักดิ์. วิธีสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย. นครราชสีมา : สำนักส่งเสริมวิชาการ แผนกเอกสาร ตำรา วิทยาลัยครูนครราชสีมา, 2530.
- วรรณิ ศิริสุนทร. การวิเคราะห์หนังสือภาษาไทย สำหรับเด็กฉบับคณะกรรมการประกวด ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2520 - พ.ศ. 2523. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.

- วิจิตรา สุภากร. วิเคราะห์หนังสืออ่านในด้านคุณธรรมเฉพาะที่พิมพ์เป็นภาษาไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2520 - พ.ศ. 2522. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- วิชากร, กรม. รายงานการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กและเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2520.
- วิทยา วิมลนอม. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทและทัศนคติของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นอนุบาล. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- วินัย รอดจ่าย. การเขียนและจัดทำสื่อหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ , 2534.
- วิริยะ สิริสิงห. การเขียนเรื่องสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : ชมเด็ก, 2524.
- _____. การสร้างสรรค์วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก, 2537.
- วีรวรรณ มีสรรพวงศ์. การเลือกซื้อหนังสือสำหรับผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษา ในเขตเทศบาลเมือง เขตการศึกษา 12. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. คู่มือการสอนภาษาไทย การอ่านและการพิจารณาหนังสือ. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2527.
- _____. การรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน. ตุลาคม - ธันวาคม 2528. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2528.
- _____. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2535.
- สถิตี วงศ์สุวรรณ. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น, 2525.
- สนั่น ปัทมะทิน. การเรียงพิมพ์. พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523.
- สนั่น มีชันหมาก. วิจารณ์วรรณกรรมสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : เท็คโปรโมชั่น แอนด์ แอดเวอร์ไทซิ่ง จำกัด, 2537.
- สมนึก ศิริเคน. การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2528 ที่มีต่อหนังสือสำหรับเด็ก ฉบับคณะกรรมการประกวดเนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 - 2527. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2531. อัดสำเนา.

- สมบุรณ์ คิงมมานันท์. "เกณฑ์ในการเลือกหนังสือสำหรับเด็ก," คนเศรษฐกิจศาสตร์. 23(3) : 21- 25; กรกฎาคม 2522.
- สมศักดิ์ ศรีมานิชน. การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2523.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, "การวัดทัศนคติและความสนใจ," วารสารการวัดผลการศึกษา. 3 (กันยายน - ธันวาคม 2524) : 9.
- สุกัญญา ศรีสืบสาย. "การส่งเสริมการอ่าน," สารพัฒนานักศึกษ. 83 (กุมภาพันธ์ 2532) : 58.
- สุขุม เฉลยทรัพย์. "นิสัยรักการอ่าน รากฐานของการพัฒนา," จันทร์เกษม. 198 : 26 - 31 ; กันยายน - ตุลาคม 2530.
- _____. การส่งเสริมการอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 2. ปทุมธานี : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์, 2531.
- สุจิตต์ เพียรชอบ. การพัฒนาการสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ ฯ โครงการพัฒนาการเรียนการสอน คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- สุปรียา อ่อนหวาน. ความสนใจในการอ่านหนังสือภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- สุนทร แก้วลาย. การส่งเสริมการอ่านเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและเรียนด้วยตนเองซึ่งอาจารย์และบรรณารักษ์จัดให้แก่นักศึกษาในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2512. อัดสำเนา.
- สุนทร มีพร้อม. การวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็ก ฉบับขณะการประกวด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาภาษาไทย 5 นันทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.
- สุพร วงศ์สุนทรเลิศ. การเลือกซื้อหนังสือเด็กของผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยครูในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา
- สุพัตรา ชมเกตุ. วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2522.

- สุเพ็ญ ทาเกิด. สุขปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังการอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- หทัย ตันหยง. การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2525.
- _____. การสร้างสรรคัวรรณกรรมและหนังสือเด็ก. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2529.
- _____. “แนวคิดและหลักการพัฒนาคุณภาพต้นฉบับแบบเรียนมุ่งประสบการณ์ภาษา,” ใน เอกสารการประชุมปฏิบัติการเขียนแบบเรียน ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- อรสา กุมาริ ปุกนุต. เอกสารการสอนชุดวิชา 21201 พฤติกรรมวัยเด็กเล่ม 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525.
- อุทุมพร จามรมาน. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะผู้เรียน. กรุงเทพฯ : พันนี้, 2532.
- Anuar, Hedwig. “Wchildren's Information Services in Southeast Asia,” The School Librarian. 27 : 11 - 13 ; March, 1979.
- Arbuthnot, May Hill and Zena Sutherland. Children and Books. 4 th ed. London : Scott - Foresman, 1972.
- Bush, Clifford L. and Mildred H. Huebner. Strategies for Reading in the Elementary School. London : MacMillan, 1970.
- Chiu, Lian - Hwong. “Reading Preference of Fourth Grade Children Related to Sex and Reading Ability,” Journal of Education Research. 8 : 369 - 373. April, 1973.
- Dallmann, Martha, et al. The Teaching of Reading. New York : Rinehart and Winston, 1974.
- Dechant, E.V. Improving the Teaching of Reading. New Jersey : Prentice - Hall. Inc., 1982.
- Dowining, J. and Che Kan Leong. Pshchology of Reading. New York : Macmillan Co. Inc., 1982.
- Downen, Hope W. The Art of Teaching Reading. Ohio ; Bell & Howell Company, 1972.
- Foster, S.C. “The Expressed Reading Interest of Third and Fifth Grade Children in Selected Oklahoma Schools,” Dissertation Abstracts International. 43 : 1908 - A ; December, 1982.
- Good, C.V. Dictionary of Education. New York: McGraw - Hill Book Co., 1973.

- Haris, Larry A. and Carl B. Smith. Reading Instruction. 2nd ed. New York : Macmillan, 1976.
- Hilgard, E.R. Introduction to Psychology. New York : Blaisdell Publishing co., 1965.
- Huck, Charlotte S., and Kuhn, Doris Y. Children's Literature in the Elementary School. 2nd ed. New York: Holt Rinehart and Winston, 1968.
- Huck, Charlotte S. Children's Literature in the Elementary School. 3rd ed. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1976.
- Kearbey, C.S. "The Relationship between Reading Comprehension and Topical Interests in Third through Sixth Grade Belowed - Average Reading Student," Dissertation Abstracts International. 50 : 2441 - A ; February, 1990.
- Maslow, Dorothy R. Textbook of Pediatric Nursing. Philadelphia: W.B. Saunders, 1973.
- Mehrens, W.A. and I.J. Lehmann. Standardized Test in Education. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1969.
- _____. Measurement and Evaluation in Education and Psychology. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1973.
- Moray, Geraldine. "What Does Research Say about the Reading Interests of Children in the Intermediate Grades ?" The Reading Teacher. 31 : 763 - 765 ; April, 1987.
- Norvell, George W. The Reading Interests of Young People. D.C. Healyh and Company, 1950.
- Powell, M. The Psychology of Adolescence. New York : The Bobb Merrill Co., Inc. 1963.
- Russell, David Harris. Children's Thinking. Boston : Ginn, 1956.
- _____. Children Learn to Read. 2nd ed. London : Ginn and Company, 1961.
- Schropp, J.F. "Reading preference of Fourth Grade Children Related to Sex and Reading Ability Grouping in the Carlisle Area School District," Dissertation Abstracts International. 47 : 849 - A ; September, 1986.
- Stevens, K. "The Effect to Topic Interest on the Reading Comprehension of Higher Ability Student," Dissertation Abstracts International. 47 : 849 A. September 1986.
- Tinker, Miles and Constance M. McCultough. Teaching Elementary Reading. 3rd ed. New York : Appleton Century Crofts, 1968.
- Tooze, Ruth. Storytelling. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice - Hall, 1969.

Van Horne, Marion. Give Children Wings : A Manual on How to Write for Children.

New York : Committee on World Literacy and Christian Literature, 1970.

Wain Wright, Gordon R. Rapid Reading Made Simple. Great Britain : W.H. Allen Co.Ltd.,
1972.

Wittich, Walter A. and Charles F. Schuller. Instructional Technology. New York : Harper &
Row, 1973.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
แบบสำรวจ

แบบสำรวจความสนใจในการอ่านหนังสือภาพ

คำชี้แจง

โปรดกรอกข้อความหรือทำเครื่องหมายในแบบสำรวจต่อไปนี้ ตามความรู้สึก ตามความคิดที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด คำตอบของนักเรียนจะมีประโยชน์ต่อการวิจัยอย่างยิ่ง (ข้อมูลที่ได้จะเป็นความลับและไม่มีผลใด ๆ ต่อตัวนักเรียนทั้งสิ้น แต่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อห้องสมุดโรงเรียน ในการจัดซื้อหนังสือภาพให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน)

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ เพศ ☐ หญิง

☐ ชาย

อายุ ☐ 9 ปี

☐ 10 ปี

ตั้งแต่ข้อ 1 ถึงข้อ 14 ให้นักเรียนเลือกใส่หมายเลข 1, 2, 3 , ... ลงในช่อง ☐ ที่นักเรียนชอบมากที่สุดตามลำดับลงไป

1. นอกจากหนังสือเรียนแล้ว นักเรียนสนใจอ่านหนังสือประเภทใดอีกบ้าง

☐ หนังสือภาพ

☐ นวนิยาย

☐ หนังสือพิมพ์

☐ วารสาร

☐ เรื่องสั้น

☐ หนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ _____

2. เหตุผลที่นักเรียนชอบอ่านหนังสือภาพคือ

☐ สนุกสนานเพลิดเพลิน

☐ เนื้อเรื่องน่าสนใจ

☐ ได้ความรู้ทั่วไปในด้านต่าง ๆ

☐ เข้าใจสิ่งที่อยู่รอบตัวเราและสังคมไทยได้ดีขึ้น

3. ส่วนใดที่ทำให้นักเรียนสนใจในการเลือกอ่านหนังสือภาพ

☐ หน้าปก

☐ เนื้อเรื่อง

☐ รูปเล่ม

☐ ชื่อเรื่อง

☐ ภาพประกอบ

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ _____

4. หนังสือนิทานประกอบภาพที่นักเรียนชอบอ่าน คือ
- | | |
|---|---|
| ☐ นิทานเกี่ยวกับเด็ก ๆ | ☐ นิทานมีคติสอนใจ เช่น นิทานอีสป |
| ☐ นิทานเกี่ยวกับสัตว์ | ☐ นิทานตื่นเต้น หวาดเสียว |
| ☐ นิทานซ้ำชั้น | ☐ นิทานตื่นเต้นอภินิหาร |
| ☐ นิทานพื้นเมือง | ☐ นิทานผจญภัย |
| ☐ นิทานชาดก | ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ _____ |
5. เนื้อเรื่องของหนังสือภาพที่นักเรียนชอบ
- | | |
|--|---|
| ☐ เรื่องที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก | ☐ เรื่องที่ให้ความรู้ |
| ☐ เรื่องที่แฝงคุณธรรม | ☐ เรื่องที่เป็นการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว |
| ☐ เรื่องราวผจญภัย ลึกลับ | ☐ เรื่องที่เป็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน |
| ☐ แนวอื่น ๆ คือ _____ | |
6. ตัวละครที่นักเรียนชอบ
- | | | |
|--|---|--|
| ☐ คน | ☐ สิ่งของ | ☐ แม่มด - พ่อมด |
| ☐ สัตว์ | ☐ เทวดา - นางฟ้า | ☐ สัตว์ประหลาด |
| ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ _____ | | |
7. ลักษณะคำบรรยายที่นักเรียนชอบ
- | | |
|--|---|
| ☐ ร้อยกรอง | ☐ เป็นภาษาพูดหรือบทสนทนา |
| ☐ ร้อยแก้วหรือความเรียง | ☐ มีทั้งภาษาพูดและคำบรรยายผสมกัน |
8. ตัวอักษรที่นักเรียนชอบอ่าน
- | | |
|---|---|
| ☐ เป็นตัวพิมพ์แบบเรียบ ๆ มีหัว | ☐ ลายมือ อตัวบรรจง |
| ☐ เป็นตัวพิมพ์ขนาดใหญ่กว่าปกติ | ☐ ลายมือหวัดแกมบรรจง |
9. ลักษณะรูปเล่มของหนังสือภาพที่นักเรียนชอบ
- | | |
|--|--|
| ☐ หนังสือปกอ่อน | ☐ หนังสือปกแข็ง |
|--|--|
10. ลักษณะรูปเล่มพิเศษของหนังสือภาพที่นักเรียนชอบ
- | | |
|--|--|
| ☐ หนังสือ 3 มิติ (pop - up) | ☐ หนังสือแผ่นพับ |
| ☐ หนังสือมีเสียง | ☐ หนังสือรูปทรงต่าง ๆ |
| ☐ หนังสือพลาสติก | ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ _____ |

11. ขนาดของหนังสือภาพที่นักเรียนชอบ

- ☐ ขนาดเล็กแนวตั้ง ☐ ขนาดกลางแนวตั้ง ☐ ขนาดใหญ่แนวตั้ง
☐ ขนาดเล็กแนวนอน ☐ ขนาดกลางแนวนอน ☐ ขนาดใหญ่แนวนอน
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ _____

12. ภาพประกอบที่นักเรียนชอบ

- ☐ ภาพประติมากรรม ☐ ภาพลายเส้น ☐ ภาพเหมือนจริง
☐ ภาพตัดปะ ☐ ภาพ 3 มิติ (Pop-up) ☐ ภาพการ์ตูน
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ _____

13. ลักษณะภาพประกอบของหนังสือที่นักเรียนชอบ

- ☐ ภาพมีสีสันสวยงาม ชัดเจน
☐ ภาพมีลักษณะเคลื่อนไหวเหมือนมีชีวิตจริง
☐ ภาพถูกต้อง เหมาะสมกับยุคสมัยของเนื้อเรื่อง
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ _____

14. สิ่งที่นักเรียนคิดว่า ควรปรับปรุง หนังสือภาพให้ถูกใจมากยิ่งขึ้น

- ☐ ควรปรับปรุงเนื้อเรื่องให้ยาวขึ้น ☐ ควรทำเล่มเล็ก น้ำหนักเบา
☐ ควรปรับปรุงเนื้อเรื่องให้น้อยลงมีภาพมากขึ้น ☐ ควรทำเล่มขนาดใหญ่กว่านี้
☐ ควรปรับปรุงตัวอักษรให้โตขึ้น ☐ ควรทำรูปเล่มแปลก ๆ
☐ ควรลดขนาดตัวอักษรลง ☐ กระดาษควรหนากว่านี้
☐ ควรพิมพ์ตัวอักษรให้ดูเด่นชัดกว่านี้ ☐ ควรมีเทปประกอบเนื้อเรื่องด้วย

ตั้งแต่ข้อ 15 ถึงข้อ 23 ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าข้อ ตามความคิดและตามข้อมูลที่เป็นจริง

15. นักเรียนชอบการพิมพ์ตัวอักษรในส่วนใดของภาพ

- ☐ ได้ภาพ ☐ อยู่ในภาพ
☐ เหนือภาพ ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ _____

16. นักเรียนชอบลักษณะการจัดภาพในหน้าหนังสือภาพอย่างไร
- ☐ จัดภาพบนหน้ากระดาษสองหน้าคู่กันไป
- ☐ จัดภาพบนหน้ากระดาษหน้าเดียว
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ _____
17. นักเรียนชอบภาพประกอบขนาดใด
- ☐ ภาพขนาดใหญ่เต็มหน้า ☐ ภาพขนาดเล็ก
- ☐ ภาพขนาดปานกลาง ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ _____
18. นักเรียนชอบภาพประกอบที่มีการใช้สีอย่างไร
- ☐ สีสันฉูดฉาด ☐ สีขาว - ดำ
- ☐ สีสันตรงกับความเป็นจริงตามธรรมชาติ ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ _____
19. นักเรียนคิดว่าหนังสือภาพควรมีกิจกรรมท้ายเล่มหรือไม่
- ☐ ควรมี ☐ ไม่ควรมี
20. จากข้อ 19 ถ้านักเรียนคิดว่าควรมี กิจกรรมท้ายเล่มควรมีลักษณะอย่างไร
- ☐ มีเกมให้เล่น ☐ มีคำถามเนื้อเรื่องให้เด็กตอบ
- ☐ มีแบบฝึกหัดระบายสี ☐ อื่น ๆ เช่น _____
- ☐ มีกิจกรรมต่อเติมภาพหรือแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ
21. ในห้องสมุดโรงเรียนมีหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจมากน้อยเพียงใด
- ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย ☐ ไม่มีเลย
22. ถ้าในห้องสมุดโรงเรียนไม่มีหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจ นักเรียนทำอย่างไร
- ☐ ซื้อเอง ☐ ยืมเพื่อน
- ☐ ไปอ่านตามร้านหนังสือ ☐ ให้ผู้ปกครองซื้อให้
- ☐ ขอให้ครูซื้อหนังสือที่นักเรียนสนใจอ่าน
- ☐ ไปหาอ่านตามห้องสมุดอื่น ๆ เช่นที่ _____
23. ตั้งแต่นักเรียนใช้บริการของห้องสมุดโรงเรียน นักเรียนคิดว่าจำนวนหนังสือภาพเป็นอย่างไร
- ☐ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ☐ มีจำนวนเท่าเดิม
- ☐ มีจำนวนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ☐ มีจำนวนลดลง

24. เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือภาพทั้ง 13 เล่มแล้ว ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนตามความเป็นจริงที่สุด (หากนักเรียนเคยอ่านหนังสือเล่มใด หรือทั้ง 13 เล่ม มาแล้วให้ทำเครื่องหมายได้เลย)

รายชื่อหนังสือภาพ	น่าสนใจ	เฉย ๆ	ไม่น่าสนใจ
1. ลูกจิ้งจอกปริจาคโลหิต			
2. กระต่ายน้อยเจาะหู			
3. ไดโนเสาร์เพื่อนนางฟ้า			
4. นางฟ้ากับความดี			
5. สังข์ทอง			
6. ปลาบู่ทอง			
7. เมล็ดข้าวสาลีทอง			
8. หมูบ้านไม่เป็นไร			
9. บทเรียนของฝูงสัตว์			
10. ความลับของไส้เดือน			
11. ไม่ขีดพิศวง			
12. อันตรายจากของมีคม			
13. สุขภาพดีไม่มีโรค			

25. หนังสือภาพที่นักเรียนสนใจมากที่สุดคือเรื่องที่ _____
ชื่อเรื่อง _____
เหตุผลที่นักเรียนคิดว่าสนใจมากที่สุดเพราะ _____
26. หนังสือภาพที่นักเรียนเห็นว่าไม่น่าสนใจที่สุดคือเรื่องที่ _____
ชื่อเรื่อง _____
เหตุผลที่นักเรียนคิดว่าไม่น่าสนใจที่สุดเพราะ _____

ภาคผนวก ข.

บรรณนิทัศน์หนังสือภาพ

เนตรดาว พลະมาตย์. ลูกจิ้งจอกบริจาตโลหิต. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ, 2536. 12 บาท



ลูกจิ้งจอกบริจาตโลหิต เป็นเรื่องของ
ลูกสัตว์ที่ไม่กล้าบริจาตโลหิต เพราะกลัวติดเชื้อ
โรคเอดส์ จนได้รับคำอธิบายจากหมอจึงเข้าใจ
และไม่กลัวอีกต่อไป

เนตรดาว พลະมาตย์. กระต่ายน้อยเจาะหู. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ, 2536. 12 บาท

กระต่ายน้อยเจาะหู เป็นเรื่องเกี่ยวกับ
ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของสัตว์เรื่องการเป็น
พาหะกระจายเชื้อโรคเอดส์



เกริก ยूनพันธ์. ไดโนเสาร์เพื่อนนางฟ้า. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ, 2535. 30 บาท



ไดโนเสาร์เพื่อนนางฟ้า เป็นเรื่อง
เกี่ยวกับความฝันของเด็ก โดยมีนางฟ้าเป็น
ผู้เชื่อมโยงระหว่างไดโนเสาร์กับเด็ก ๆ

ภร ขจรศักดิ์. สังข์ทอง. กรุงเทพฯ : เด็กน้อย, 2533. 25 บาท



สังข์ทองเป็นวรรณกรรมสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ในเรื่องกล่าวถึงผู้มีบุญญาธิการมาเกิดในหอยสังข์ ถูกกลืนเกลี้ยงต่าง ๆ นา ๆ ได้รับความเมตตาและเลี้ยงดูจากนางยักษ์และได้แอบซุกตัวในป้อทอง มีของวิเศษคือ รูปเงาะ เกือกแก้ว และไม้เท้าสามารถเหาะได้ ได้เรียนมหาจินตามนต์จนได้คู่ครองทั้งดงามแต่ก็ยังถูกกลืนเกลี้ยง ในที่สุดพระอินทร์แปลงร่างลงมาเพื่อต้องการให้พระสังข์ถอดรูปเงาะ ให้ผู้อื่นรู้ว่าเป็นผู้มีบุญญาธิการมาเกิด ต่อมาเมื่อทุกคนยอมรับ ท้าวสามลจึงยกเมืองให้พระสังข์ปกครองและได้ครองคู่กับธิดาอย่างมีความสุข

ภร ขจรศักดิ์. ปลาบู่ทอง. กรุงเทพฯ : บ้านเด็ก, 2533. 25 บาท

ปลาบู่ทองเป็นนิทานพื้นบ้านของไทย กล่าวถึงเรื่องของเอื้อยที่แม่รักและห่วงใย เมื่อแม่ตายไป ด้วยความรักและห่วงใยของแม่จึงไปเกิดเป็นปลาบู่ทอง เอื้อยถูกแม่เลี้ยงและน้องใจร้ายกลืนเกลี้ยงตลอดเวลา แม้ว่าเอื้อยได้เป็นมเหสีก็ยังตามไปทำร้าย จนเอื้อยตายจึงไปเกิดเป็นนกแขกเต้าและหนีไปพบกับพระฤาษี มีบุตรบุญธรรมชื่อว่าลบกุมาร ซึ่งต่อมอลบกุมารได้นำมาลัยปริศนาไปถวายท้าวพรหมทัตทำให้เอื้อยได้กลับมาเป็นมเหสีและมีความสุขดังเดิม



สิรินทร์ ช่างโชติ . เมล็ดข้าวสีทอง. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ, 2532. 25 บาท



เมล็ัดข้าวสีทอง เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเจริญเติบโตของต้นข้าวตั้งแต่การงอกของต้นข้าวจนกระทั่งข้าวออกรวงกลายเป็นเมล็ัดข้าวในที่สุด

อำนาจ เย็นสบาย. หมูบ้านไม่เป็นไร, กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ, 2532. 25 บาท

หมูบ้านไม่เป็นไร เป็นเรื่องเกี่ยวกับความไม่มีวินัย มีนิสัยมักง่ายทั้งขยะและของมีคมกระเกระไปทุกที่แม้กระทั่งแม่น้ำลำคลอง จนเกิดน้ำท่วมครั้งใหญ่ ทุกคนได้รับความลำบากมากในที่สุดจึงคิดว่าควรช่วยกันรักษาความสะอาดและความมีระเบียบวินัย



อำนาจ เย็นสบาย. บทเรียนของฝูงสัตว์. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ, 2538. 40 บาท



บทเรียนของฝูงสัตว์ เป็นเรื่องของความไม่พอดี คือการเห็นแก่พวกพ้อง และยึดถือความยุติธรรมมากเกินไป แต่ในที่สุดก็ได้รับบทเรียนให้รู้ว่าควรจะมี ความพอดี แล้วทุกคนจึงจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

วีรวัฒน์ กนกนุเคราะห์. ความลับของไส้เดือน. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน, 2533. 20 บาท



ความลับของไส้เดือน เป็นเรื่องของลักษณะ
การดำรงชีวิต และประโยชน์ของไส้เดือน รวมทั้ง
ข้อเสียที่มีไส้เดือนในดินมากเกินไป

วีรวัฒน์ กนกนุเคราะห์. ไม่ขีดไฟพิศวง. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน, 2532. 20 บาท

ไม่ขีดไฟพิศวง เป็นเรื่องของความรู้เกี่ยวกับ
ลักษณะ องค์ประกอบ และประเภทของไม่ขีดไฟ
รวมถึงวิธีใช้ และอันตรายจากไม่ขีดไฟ



ภูษิข สดเมษ. อันตรายจากของมีคม. กรุงเทพฯ : เด็กน้อย, 2533. 12 บาท



อันตรายจากของมีคม เป็นเรื่องของ
วิธีหยิบหรือส่งของมีคมให้ผู้รับ และการ
ระมัดระวังในการใช้ของมีคม ตลอดจน
อันตรายจากของมีคมคือ โรคบาดทะยัก

ภูษิข สดเมษะ. สุขภาพดีไม่มีโรค . กรุงเทพฯ : เด็กน้อย, 2533. 12 บาท



สุขภาพดีไม่มีโรค เป็นเรื่องของการขบถ่ายของเสียที่
ออกมากับเหงื่อ ซึ่งมีหลายวิธี แต่จะเน้นเรื่องการเล่นกีฬา
เพราะทำให้ร่างกายแข็งแรง

เกริก ยูนพันธ์. นางฟ้ากับความดี. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ, 2531. 35 บาท



นางฟ้ากับความดี เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำ
ความดีซึ่งผู้ที่ทำความดีจะได้รับผลดีตอบแทนเหมือน
นางฟ้า

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ ภาสนา ชื่อสกุล ณ ลำปาง

เกิดวันที่ 31 เดือนมกราคม พุทธศักราช 2505

สถานที่เกิด อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 161 หมู่ 4 ตำบลวังเหนือ อำเภอวังเหนือ
จังหวัดลำปาง รหัสไปรษณีย์ 52140 โทรศัพท์ 054-279062

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 2 ระดับ 6

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนบ้านแม่เหี้ยวใต้ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
วังเหนือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2517	ประถมศึกษาโรงเรียนวังเหนือ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง
พ.ศ. 2521	มัธยมศึกษาโรงเรียนลำปางกัลยาณี อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
พ.ศ. 2523	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) วิทยาลัยครูลำปาง
พ.ศ. 2525	ประกาศนียบัตรครุพิเศษมัธยม (พ.ม.) กรมการฝึกหัดครู
พ.ศ. 2528	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิทยาลัยครูลำปาง (การประถมศึกษา)
พ.ศ. 2539	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (การประถมศึกษา)

ความสนใจในการอ่านหนังสือภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
สำนักงานการศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง

บทคัดย่อ

ของ

วาสนา ณ ลำปาง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา
ตุลาคม 2539

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ปีการศึกษา 2539 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 300 คน เป็นชาย 158 คน เป็นหญิง 142 คน จากโรงเรียน 17 โรงเรียน ซึ่งเลือกโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดคือ ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ คำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

นักเรียนส่วนใหญ่สนใจอ่านหนังสือประเภทหนังสือภาพ เมื่อวิเคราะห์ความสนใจในการอ่าน จำแนกเป็นรายด้านพบว่า

1. ด้านเนื้อหา นักเรียนสนใจอ่านหนังสือภาพที่มีเนื้อหาสนุกสนานเพลิดเพลิน และส่วนประกอบของหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจเลือกอ่านเป็นอันดับแรก ได้แก่ เนื้อเรื่องซึ่งเป็นเรื่องที่ให้ความรู้ สนใจอ่านหนังสือนิทานประเภทนิทานพื้นเมือง และสนใจตัวละครที่เป็นเทวดา-นางฟ้า

2. ด้านภาษา นักเรียนสนใจลักษณะคำบรรยายเป็นภาษาร้อยกรอง ชอบตัวอักษรที่เป็นตัวพิมพ์แบบเรียบ ๆ มีหัว

3. ด้านภาพประกอบ นักเรียนสนใจภาพประกอบที่มีลักษณะเป็นภาพ 3 มิติ (POP-UP) และภาพที่มีสีสันสวยงามชัดเจน เป็นภาพขนาดปานกลาง มีสีตรงกับความเป็นจริงตามธรรมชาติ และจัดภาพบนหน้ากระดาษสองหน้าคู่กันไป

4. ด้านรูปเล่ม นักเรียนสนใจอ่านหนังสือภาพที่มีลักษณะเป็นหนังสือปกแข็ง และชอบลักษณะรูปเล่มพิเศษ เป็นหนังสือ 3 มิติ (POP-UP) สนใจหนังสือภาพขนาดใหญ่แว่นนอน สิ่งที่นักเรียนอยากให้ปรับปรุงหนังสือภาพ คือ ควรใช้กระดาษหนาและทนทานกว่านี้ และนักเรียนมีความคิดเห็นว่า หนังสือภาพควรมีกิจกรรมท้ายเล่มที่มีลักษณะเป็นเกมให้ร่วมเล่น

ส่วนในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียนนั้น นักเรียนเห็นว่าจำนวนหนังสือภาพในห้องสมุดของโรงเรียนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แต่ยังมีหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจอยู่ในระดับปานกลาง ในกรณีที่ในห้องสมุดไม่มีหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจอ่านนักเรียนจะจัดซื้อด้วยตนเอง

สำหรับรายชื่อหนังสือภาพสำหรับห้องสมุดโรงเรียนที่มีลำดับการจัดซื้อมากที่สุด 13 รายการนั้น นักเรียนให้ความสนใจในระดับน่าสนใจทุกรายการ หนังสือภาพที่นักเรียนสนใจเป็นอันดับ 1 คือ เรื่องปลาพุทอง และหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจเป็นอันดับสุดท้าย คือ เรื่องหมู่บ้านไม่เป็นไร

READING INTEREST IN PICTURE BOOKS OF PRATOM SUKSA IV
STUDENTS IN AMPHOE WANG NUA OFFICE OF PRIMARY
EDUCATION, CHANGWAT LAMPANG

AN ABSTRACT
BY
WASANA NA LAMPANG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Elementary Education
at Srinakharinwirot University
October 1996

This study aimed to investigate reading interest in picture books of Pratom Suksa 4 students in Amphoe Wang Nua Office of Primary Education, Changwat Lampang. The subjects consisted of 300 Pratom Suksa 4 students from 17 schools of 1996 academic year. They included 158 male and 142 female students through stratified random sampling. The data were analyzed through SPSS/PC

Major findings were as follows :

Most students were interested in reading picture books and when classified into each aspect it was found that

1. Content : Students were interested in picture books according to its pleasure and the first decision of reading was content which provided knowledge. They were interested in reading local storybook and its characters such as angel.

2. Language : Students were interested in narrative language as poem and they liked normal letter prints with head.

3. Illustration : Students were interested in three - dimensional picture (Pop-up) with colorful and clear picture. These pictures had medium shape, natural color and were laid on couple pages.

4. Form Design : Students were interested in picture book which had a hard cover and special form design as three - dimention (Pop-up), especially large horizontal picture book. They would like to improve these books as ; they should use thicker and more durable paper and there should have some activities or games at the end of the book.

Their opinions about school library, students thought that there were more picture books in the library but their interests were at a moderate level. If there were no interesting picture books in the library, they would buy by themselves.

Students were interested in all the 13 titles of school library's list. The most interesting picture book was Pla Boo Thong and the last one was Moo Ban Mai Pen Rai.